

**HỘI NGHỊ LÃNH ĐẠO PHẬT GIÁO BA NƯỚC
VIỆT NAM, LÀO VÀ CAMPUCHIA LẦN THỨ HAI**

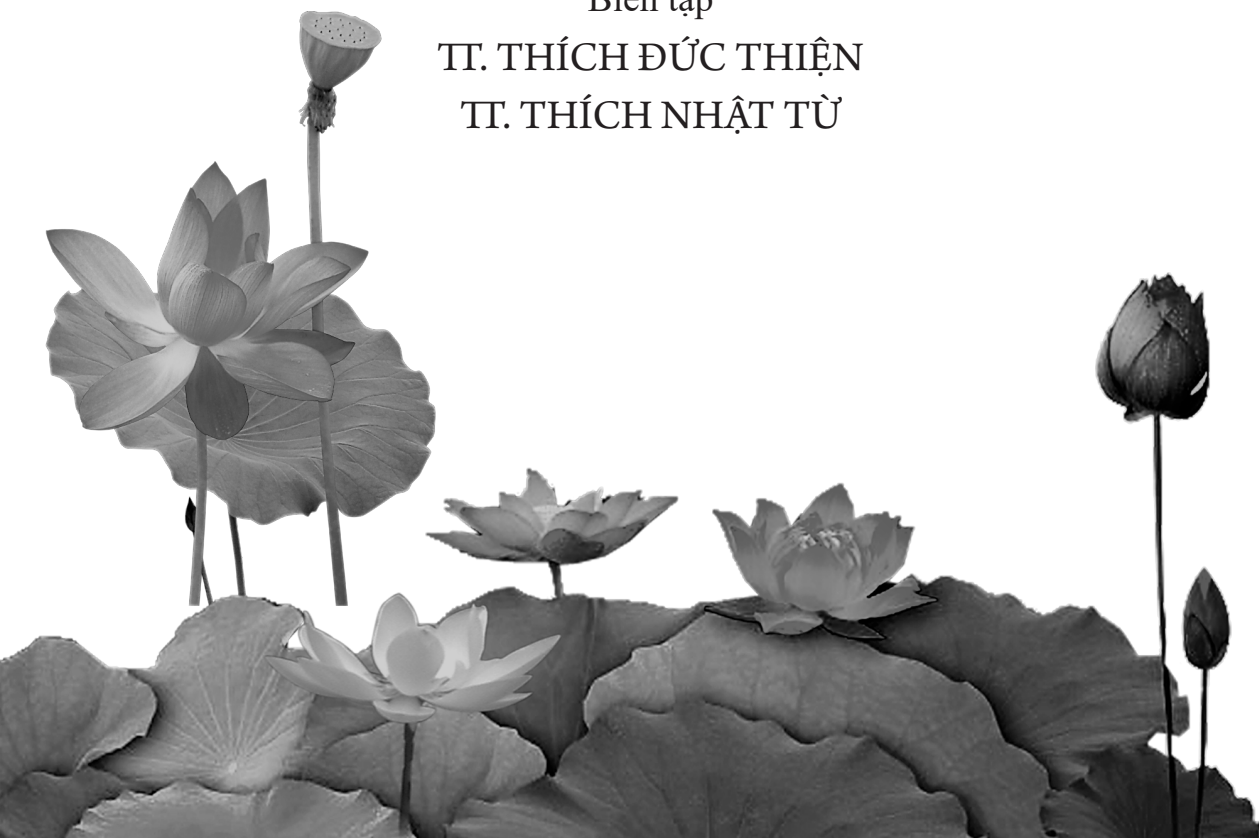
GIÁO HỘI PHẬT GIÁO VIỆT NAM
HỌC VIỆN PHẬT GIÁO VIỆT NAM TẠI TP.HCM

HỘI NGHỊ LÃNH ĐẠO PHẬT GIÁO VIỆT NAM, LÀO VÀ CAMPUCHIA LẦN THỨ 2

Biên tập

TT. THÍCH ĐỨC THIỆN

TT. THÍCH NHẬT TỪ

HỘI NGHỊ LÃNH ĐẠO PHẬT GIÁO BA NƯỚC VIỆT NAM, LÀO, CAMPUCHIA LẦN THỨ 2

Học viện Phật giáo Việt Nam tại TP.HCM, ngày 25/12/2023
Samten Hills, Đà Lạt, ngày 26/12/2023

CHƯƠNG TRÌNH

Ngày 24/12/2023: Đón Đại biểu tại sân bay Tân Sơn Nhất.

Ngày 25 tháng 12 năm 2023: HVPGVN tại TP.HCM

05:45 – 06:30: Ăn sáng tại khách sạn.

06:30 – 06:35: Đón đại biểu tại sảnh khách sạn để đi đến Học viện Phật giáo Việt Nam tại TP.HCM.

07:30 – 07:45: Ổn định hội trường.

07:45 – 08:00: Biểu diễn nghệ thuật chào mừng.

08:00 – 09:40: **PHIÊN KHAI MẠC**

- Niệm Phật bằng tiếng Việt và sau đó là tiếng Pali.

- Giới thiệu lãnh đạo Phật giáo và quan khách.

(1) Phát biểu chào mừng của **TT. Thích Đức Thiện**, Phó Chủ tịch Tổng Thư ký Giáo hội Phật giáo Việt Nam.

(2) Phát biểu khai mạc: **HH. Thích Thiện Nhơn** - Chủ tịch Hội đồng Trị sự Giáo hội Phật giáo Việt Nam.

(3) Phát biểu của **HT. Mahabounma Simmaphom** - Chủ tịch Tổ chức Phật giáo Trung ương Cộng hòa Dân chủ Nhân dân Lào.

(4) Phát biểu của **HT. Vong Khim Son**, Chủ tịch Ban Thư ký Hội đồng Tăng thống Phật giáo Tối cao; Tăng trưởng thành phố Phnom Penh.

(5) Phát biểu của **TS. Vũ Chiến Thắng**, Thứ trưởng Bộ Nội vụ, Việt Nam.

(6) Phát biểu của bà **Min Chandynehth**, Quốc Vụ khanh, Bộ Lễ nghi và tôn giáo Campuchia.

- (7) Phát biểu của ông **Khanonglith Sisomboun**, Ủy viên thường vụ, Trưởng Ban Tôn giáo Trung ương Mặt trận phát triển quốc gia Lào.
- (8) Thông điệp chúc mừng của **TT.TS. Dhammapiya**, Chủ tịch Liên đoàn Phật giáo quốc tế (IBC), Ấn Độ.
- (9) Tặng quà lưu niệm.
- (10) Cảm tạ của Ban tổ chức (**TT. Thích Nhật Từ**).

09:45 – 11:30: Phiên thứ 1: TUYÊN ĐỌC THÔNG ĐIỆP CHÚC MỪNG

Người điều phối: HT.TS. Thích Thiện Tâm và TT.TS. Thích Nhật Từ

- (1) Thông điệp chúc mừng của Ngài **Sandeep Arya**, Đại sứ Ấn Độ tại Việt Nam.
- (2) Thông điệp chúc mừng của Trưởng lão **Samdech Preah Buddhataranarajavansa Keo Dimong**, thành viên thường trực Hội đồng Tăng già Tối cao của Hệ phái Dharmayuttikanikaya, Vương quốc Campuchia.
- (3) Thông điệp chúc mừng của TS. **Silavong Khoutphaythoune**, Chủ tịch Mặt trận phát triển quốc gia Lào.
- (4) Thông điệp chúc mừng của Trưởng lão **Somdet Phramahathirachan** (Prasit Khemangkaro Suddhibanddhu) Phó Tăng thống Thái Lan, do Đại đức TS. Pornchai Pinyapong đọc.
- (5) Thông điệp chúc mừng của Trưởng lão **Sandimar Abhivamsa**, Tổng thư ký, Hội đồng Tăng đoàn Quốc gia, Miến Điện Secretary General, State Sangha Council, Myanmar.
- (6) Thông điệp chúc mừng của HT.TS. **Woneung Lee Chi Ran**, Chủ tịch Trung tâm Quốc gia ABCP Hàn Quốc.
- (7) Thông điệp chúc mừng của TT. **Kondanya Ravi Manandhar**, nguyên Tổng thư ký Hiệp hội Tăng đoàn Nepal.
- (8) Thông điệp chúc mừng của TS. **Efendi Hansen**, Đại sứ danh dự của Di sản thế giới Borobudur, Indonesia.

11:45 – 12:45: Ăn trưa

13:00 – 14:45: Phiên thứ 2: QUAN ĐIỂM PHẬT GIÁO VỀ BẢO VỆ MÔI TRƯỜNG

Người điều phối: TT.TS. **Dhammapiya**, Chủ tịch Liên đoàn Phật giáo quốc tế (IBC)

Diễn giả:

- (1) Đạo đức Phật giáo và Cuộc sống bền vững: Khám phá các nguyên tắc Phật giáo có thể chỉ dẫn chúng ta hướng tới việc sống hòa hợp với thiên nhiên - HT.TS. **Thích Tâm Đức**, Phó Viện trưởng Học viện Phật giáo Việt Nam tại TP.HCM.
- (2) Hải hòa trong tiêu dùng: Chấp nhận các giá trị Phật giáo để cân bằng sinh thái - TS. **Heero Hito Venerable**, Chủ tịch Quỹ nghiên cứu Lịch sử Younker, Ấn Độ.
- (3) TT. **Bhikkhu Kondanya Ravi Manandhar**, nguyên Tổng thư ký Hiệp hội Tăng đoàn Nepal.
- (4) Cách tiếp cận của Phật giáo đối với cuộc khủng hoảng môi trường đương đại - TS. **Walmoruwe Piyaratana**, Giám đốc Khoa Phật học, Đại học Mahachulalongkornrajavidyalaya, Thái Lan.
- (5) Quan điểm của Phật giáo về biến đổi khí hậu và hải hòa môi trường: GS.TS. **Lye Ket Yong**, Phó Giám đốc, Viện Tâm lý học Phật giáo, Taunggyi, Miến Điện.

THẨM ĐỨC PHÁP CHỦ VÀ THÀNH ỦY TP.HCM

15:00 – 16:00: Di chuyển đến Chùa Huệ Nghiêm 2.

16:00 – 16:40: Tiếp kiến Đức Pháp chủ Thích Trí Quảng.

17:30 – 18:15: Tiếp kiến Bí thư Thành ủy TP.HCM.

19:30 – 20:30: Ăn tối tại khách sạn.

Ngày 26 tháng 12 năm 2023: Samten Hills, Đà Lạt

05:30: Trả phòng và khởi hành ra sân bay Tân Sơn Nhất.

08:00: Bay đến Đà Lạt.

09:30: Tham quan Thiền Viện Trúc Lâm.

11:30: Nhận phòng và ăn trưa tại Samten Hills.

13:00 – 15:00: Phiên thứ 3: TRÍ TUỆ PHẬT GIÁO VÌ SỰ BỀN VỮNG MÔI TRƯỜNG

Người điều phối:

- HT.TS. **Thích Tâm Đức**, Phó Viện trưởng Học viện Phật giáo Việt Nam tại TP.HCM.

- TS. **Christie Chang**, nguyên Chủ tịch Hiệp hội phụ nữ Phật giáo quốc tế Sakyadhita.

Gới thiệu hội thảo: TT.TS. Thích Nhật Từ

Diễn giả:

(1) Sự hòa hợp của chánh niệm: Khám phá tâm lý học Phật giáo và đạo đức sinh thái để có cuộc sống bền vững - TT. R. **Summiththananda Thero**, Hội Đại Giác Ngộ, Sarnath, Ấn Độ.

(2) Phật giáo và nhận thức về môi trường: Nuôi dưỡng cuộc sống và sức khỏe tốt thông qua sản xuất và tiêu thụ thực phẩm có ý thức - NS.TS. **Diệu Hiếu**, Phó Khoa Pali, Học viện Phật giáo Việt Nam tại TP.HCM, Việt Nam.

(3) Giáo dục và ý thức môi trường: Cách tiếp cận Phật giáo - Đại đức TS. **Yorn Kosal**, Honorary Rajägana, Campuchia.

(4) Quan điểm của Phật giáo về sự nóng lên toàn cầu - TT.TS. **Thích Giác Hiệp**, Học viện Phật giáo Việt Nam tại TP.HCM.

(5) Tích hợp các nguyên tắc Phật giáo vào hoạt động tiếp thị có ý thức sinh thái cho các di sản, phản chiếu đến thực trạng chùa Borobudur – Indonesia - TS. **Budi Hermawan**, Giám đốc Viện nghiên cứu số liệu và tư vấn thống kê, Indonesia.

(6) Quan điểm của Phật giáo về ba loại tai họa và ảnh hưởng đến môi trường - GS.TS. **Saw Htut Sandar**, Cố vấn Trường Phật học Mahapajapati Gautami Subharti, Ấn Độ.

15:00 – 17:00: **Phiên thứ 4: PHẬT GIÁO ĐỐI VỚI KHỦNG HOẢNG MÔI TRƯỜNG: QUAN ĐIỂM VỀ TÂM TRÍ, ĐẠO ĐỨC VÀ PHÁT TRIỂN BỀN VỮNG**

Người điều phối:

- TS. **Heero Hito Venerable**, Chủ tịch Quỹ nghiên cứu Lịch sử Younker, Ấn Độ.

- TS. **Efendi Hansen**, Đại sứ danh dự, Di sản văn hóa thế giới Borobudur, Indonesia.

Diễn giả:

(1) Sự phát triển bền vững của Phật giáo: Một tiếng nói mới để ứng phó với khủng hoảng môi trường - GS. **Udaya Kumar**, Trưởng khoa Phật học, Đại học Acharya Nagarjuna, Ấn Độ.

(2) Kiến trúc cảnh quan chùa hiện nay theo xu hướng thiết kế bền vững - TS. **Nguyễn Thị Bích Vân**, Trường Đại học Kiến trúc TP.HCM, Việt Nam.

(3) Năng lực của chánh niệm, đạo đức sinh thái và triết học Phật giáo trong việc giảm thiểu tình trạng suy thoái sinh thái - TT. **Kittisak Dharmasaran**, Chủ tịch Quỹ Dharmasarana, Thái Lan.

(4) Nguyên tắc đạo đức Phật giáo về lối sống bền vững; với sự đề cập cụ thể đến Brahmavihāra (Bốn phạm trú) - TS. **Varanyana**, Đại học Dhamma Vinaya University, Miến Điện.

(5) Chánh niệm và đạo đức sinh thái: Cách tiếp cận toàn diện của Phật giáo - TS. **Barua Biman Chandra**, Trưởng khoa Phật học và Pali, Đại học Dhaka, Bangladesh.

17:30 – 18:30: Ăn tối.

19:00 – 20:30: Khóa lễ cầu nguyện hòa bình thế giới.

Ngày 27 tháng 12 năm 2023

Sau khi ăn sáng, đoàn ra sân bay Liên Khương về TP HCM và khởi hành về nước.

MỤC LỤC

Nội dung chương trình..... v

PHẦN I: CÁC BÀI TIÊU BIỂU

1. Hội nghị lãnh đạo Phật giáo ba nước Việt Nam, Lào và Campuchia lần thứ 2: *TT. Thích Nhật Từ*..... 3
2. Phát biểu chào mừng: *TT. Thích Đức Thiện*..... 7
3. Tăng cường mối quan hệ Phật giáo tại Việt Nam, Lào và Campuchia vì khu vực Mê Kông bền vững: *HT. Thích Thiện Nhơn*..... 11
4. Tăng cường liên kết hợp tác Phật giáo giữa ba nước Campuchia, Việt Nam và Lào: *Samdech Preah Buddhajayamuni Pandit, Khim Son*..... 17
5. Kết nối vùng Mê Kông: Đổi mới quan hệ Phật giáo Campuchia, Lào và Việt Nam: *Hòa thượng Mahabounma Simmaphom*..... 23
6. Ba quốc gia, một giáo pháp: Nuôi dưỡng tình bạn và hợp tác thông qua Phật giáo: *TS. Vũ Chiến Thắng* 29
7. Phát biểu của bà *Min Chandynehth Quốc Vụ khanh*, Bộ Lễ nghi và tôn giáo Campuchia 33
8. Phật giáo và vấn đề bảo vệ môi trường góp phần đảm bảo an sinh xã hội: *TT. Thích Đức Thiện*..... 37
9. Lời cảm tạ 55

PHẦN II: THÔNGIỆP CHÚC MỪNG

1. Đại sứ Ấn Độ tại Việt Nam: *HE. Sandeep Arya* 61

2. Đức Tăng Vương của Vương quốc Campuchia: *Trưởng lão Tep Vong*..... 62
3. Hòa thượng Chủ tịch Trung ương Liên minh Phật giáo Lào: *Mahabounma Simmaphom* 64
4. Tổng Thư ký Hội đồng Tăng đoàn tối cao, Cộng hòa Liên bang Myanmar: *Ngài Tiến sĩ Bhaddanta Candimābhivamsa* 66
5. Ủy ban của Hội đồng Tăng đoàn Tối cao Thái Lan: *Somdet Phramahathirachan* 68
6. Tăng vương Phật giáo Bangladesh: *Trưởng lão GS.TS. Somdej Banasree Mahathero* 70
7. Thành viên thường trực Hội đồng Tăng đoàn Tối cao của phái Dharmayuttikanikaya, Vương quốc Campuchia: *TT. Samdech Preah Buddhataranarajavansa Keo Dimong* 72
8. Chủ tịch Liên minh Phật giáo quốc tế (IBC): *TT.TS. Dhammapiya* 74
9. Tổng thư ký Liên minh Phật giáo quốc tế (IBC): *Shartse Khensur Rinpoche Jangchup Choedon*..... 77
10. Tổng thư ký, Hội nghị Phật giáo châu Á vì hòa bình: *HT. Da Lama Byambjav* 80
11. Chủ tịch Giáo hội Phật giáo truyền thống Nga: *Lạt ma Dyd Khambo Dashinim Sodnomdorzhiev*..... 82
12. Phó Chủ tịch Liên đoàn Phật giáo Quốc tế; Trưởng Ban Giáo hội Thái Lan khu vực 6-7: *Hòa thượng Phra Dharmashakyavamshavisuddhi (Anil Sakya)* 84
13. Trưởng Tăng đoàn Tích Lan của Vương quốc Anh và Châu Âu: *HT.TS. Sumana Siri*..... 86
14. Hội Đại Bồ-đề Ấn Độ, Sarnath, Ấn Độ: *TT. R. Sumiththananda Thero* 87
15. Chủ tịch Trung tâm Quốc gia Hàn Quốc, Hội nghị Phật giáo Châu Á vì hòa bình: *HT.TS. Woneung Lee Chi Ran* 88
16. Chủ tịch Trung tâm Quốc gia ABCP Nepal, Kathmandu: *HT. Maitri Bhikkhu Mahathero*..... 90
17. Chủ tịch Trung tâm ABCP Quốc gia Nga Aginskoe: *Khambo Tsyren Dondukbaev* 92

18. Hiệp hội Phụ nữ Phật giáo Quốc tế Sakyadhita: <i>TS. Christie Chang</i>	94
19. Tổng thư ký Trung tâm quốc gia ABCP Bangladesh: <i>Goutam Arindam Barua</i>	96
20. Phó Chủ tịch, Hiệp hội Lịch sử Tôn giáo Quốc tế (IAHR), dưới sự bảo trợ của UNESCO: <i>GS.TS. Amarjiva Lochan</i>	97
21. Chủ tịch, Hội đồng Đại học Mahavihara Dharma Vinaya: <i>HT. Vijjananda</i>	98
22. Chủ tịch, Hiệp hội các tổ chức giáo dục đại học Phật giáo Indonesia: <i>TT.TS. Budi Utomo</i>	100
23. Giám đốc, Viện sau đại học về Phật học và Pali, Tích Lan: <i>HT. Medawachchiye Dammajothi</i>	102
24. Đại học Mahachulalongkornrajavidyalaya, Thái Lan: <i>Thượng tọa PGS.TS. W. Piyaratana</i>	104
25. Khoa lịch sử, Đại học Assam, tiểu bang Silchar, Ấn Độ: <i>GS.TS. Projit Kumar Palit</i>	106
26. Khoa Nghiên cứu Phật giáo, Đại học Acharya Nagarjuna: <i>Giáo sư L. Udaya Kumar</i>	108
27. Trường Nghiên cứu Phật giáo Subharti, Đại học Ras Bihari Bose Subharti: <i>GS.TS. Nilima Chawhan</i>	110
28. Viện Tâm lý Phật giáo, Taunggyi, Myanmar: <i>GS.TS Lye Ket Yong</i>	111
29. Trường Nghiên cứu Phật giáo Mahapajapati Gautami Subharti, Miến Điện: <i>GS.TS Saw Htut Sandar</i>	113
30. Chủ tịch Tổ chức Dharmasaraana, Thái Lan: <i>Hòa thượng Phra Kittisak Dharmasaraana</i>	115
31. Chủ tịch Trung tâm Thiên Quốc tế Mahabodhi, Leh Ladakh, Ấn Độ: <i>Hòa thượng Sanghasena</i>	116
32. Chủ tịch, Quỹ nghiên cứu lịch sử Younker, Ấn Độ: <i>Tiến sĩ Heero Hito</i>	118
33. Trung tâm Di sản và Văn hóa Phật giáo Đại học Dhaka, Bangladesh: <i>TS. Biman Chandra Barua</i>	120
34. Quỹ Tam tạng tiếng Tamil, Chennai, Ấn Độ: <i>TT. TS. E. Anban</i>	121

35. Trung tâm Nghiên cứu so sánh các nền văn minh Trường Đại học Jagiellonia, Krakow, Ba Lan: *TS. Robert Szuksztul* 122

PHẦN III: TÓM TẮT THAM LUẬN

1. Đạo đức Phật giáo và cuộc sống bền vững: Khám phá các nguyên tắc Phật giáo có thể chỉ dẫn chúng ta hướng tới việc sống hòa hợp với thiên nhiên: *HT.TS. Thích Tâm Đức* 127
2. Hải hòa trong tiêu dùng: Chấp nhận các giá trị Phật giáo để cân bằng sinh thái: *TS. Heero Hito Venerable* 127
3. Vai trò của Phật giáo và Tăng đoàn trong việc giải quyết các thách thức toàn cầu: *Bhikkhu Kondanya Ravi Manandhar* 128
4. Cách tiếp cận của Phật giáo đối với cuộc khủng hoảng môi trường đương đại: *GS.TS. Walmoruwe Piyaratana* 128
5. Quan điểm của Phật giáo về biến đổi khí hậu và hải hòa môi trường: *GS.TS. Lye Ket Yong*..... 129
6. Sự hòa hợp của chánh niệm: Khám phá tâm lý học Phật giáo và đạo đức sinh thái để có cuộc sống bền vững: *TT. NCS. R. Summiththananda Thero* 129
7. Phật giáo và nhận thức về môi trường: Nuôi dưỡng cuộc sống và sức khỏe tốt thông qua sản xuất và tiêu thụ thực phẩm có ý thức: *Bhikkhuni TS. NS. Thích Nữ Diệu Hiếu (Supetteyyā)* 130
8. Giáo dục và nhận thức về môi trường: Góc nhìn Phật giáo: *Đại đức Tiến sĩ Yorn Kosal*..... 131
9. Quan điểm của Phật giáo về sự nóng lên toàn cầu: *HT.TS. Thích Giác Hiệp*..... 131
10. Tích hợp các nguyên tắc Phật giáo vào hoạt động tiếp thị có ý thức sinh thái cho các di sản, phản chiếu đến thực trạng chùa Borobudur - Indonesia: *Budi Hermawan & Soengeng Wahyoedi*....132
11. Quan điểm của Phật giáo về ba loại tai họa và ảnh hưởng đến môi trường: *GS.TS. Saw Htut Sandar* 133
12. Sự phát triển bền vững của Phật giáo: Một tiếng nói mới để ứng phó với khủng hoảng môi trường: *GS. TS. Udaya Kumar*.... 134

13. Kiến trúc cảnh quan chùa hiện nay theo xu hướng thiết kế bền vững: *TS. Nguyễn Thị Bích Vân*..... 134
14. Năng lực của chánh niệm, đạo đức sinh thái và triết học Phật giáo trong việc giảm thiểu tình trạng suy thoái sinh thái: *TT. Kittisak Dharmasaran & GS. TS. David D. Perrodin* 135
15. Buddhist Ethical Principles on Sustainable Living; with Particular Reference to Brahmavihāra (The Four Sublime States): *TS. Varanyana* 136
16. Chánh niệm và đạo đức sinh thái: Cách tiếp cận toàn diện của Phật giáo: *TS. Barua Biman Chandra*.....136
17. Quán chiếu đạo đức Phật giáo về đạo đức và lối sống bền vững: Hòa hợp với thế giới tự nhiên: *Rev. Dato' Dr. Sumana Siri*..... 137
18. Quan điểm Phật giáo về quản lý môi trường: Bảo dưỡng một thế giới bền vững: *HT. TS. Woneung Lee Chi Ran* 138
19. Tiêu dùng có ý thức và bảo vệ môi trường: *Dashinima Sodnomdorjiev, Dyd Khambo Lama* 138
20. Phật giáo và ý thức sinh thái: Môi liên hệ với đạo đức Phật giáo và tư tưởng của đức Phật: *GS. TS. Projit Kumar Palit* 139
21. Môi trường và sức khỏe con người từ góc nhìn Phật giáo: *GS. TS. Nilima Chawhan* 140
22. Quan điểm Phật giáo về quản lý môi trường: Nuôi dưỡng một thế giới bền vững: *Trưởng Lão Goutam Arindam Barua* ... 140
23. Tiêu dùng có chánh niệm trong Phật giáo và con đường dẫn đến sự bền vững: *TS. Robert Szuksztul* 141
24. Tác động của sức khỏe môi trường đến sự tồn tại của chúng sinh như được mô tả trong Phật pháp: *GS. TS. Samanta Ilangakoon* 142
25. Sự hòa hợp sinh thái Phật giáo: Khám phá hiệu quả môi trường của các ngôi chùa Phật giáo Hàn Quốc trong bối cảnh phục hồi toàn cầu: *Mrs. Pooja*..... 142
26. Lời Phật dạy và thế giới ngày nay: *TT. Gunissara* 143
27. Môi trường và sự tiêu dùng tinh thức: *TT. Suraj Rana* ... 144

28. Bhojana Sappāya: Khám phá chuyên sâu về thực hành tiêu dùng có chánh niệm của các tu sĩ Phật giáo Nguyên thủy Thái Lan và những đóng góp của họ cho các mục tiêu phát triển bền vững: *MA. Nichaboon Charuprakorn* 145
29. Phật giáo và thế giới tự nhiên: *TT.TS. Thích Nhật Từ*..... 145
30. Đạo đức Phật giáo và cuộc sống bền vững: *NS.TS. Thích Tịnh Vân*..... 146

Phần I: CÁC BÀI TIÊU BIỂU

TỔNG QUAN VỀ HỘI NGHỊ LÃNH ĐẠO PHẬT GIÁO VIỆT NAM, LÀO VÀ CAMPUCHIA LẦN THỨ 2

TT. Thích Nhật Từ

1. Về Giáo hội Phật giáo Việt Nam

Được thành lập vào năm 1981, Giáo hội Phật giáo Việt Nam (GHPGVN) là tổ chức Phật giáo quy tụ hơn 57.000 tu sĩ và 18.544 thành viên tự viện trên khắp 63 tỉnh thành của Việt Nam. Với trụ sở chính tại chùa Quán Sứ ở Hà Nội, GHPGVN nỗ lực bảo tồn di sản Phật giáo Việt Nam, thúc đẩy chia sẻ kiến thức toàn cầu và quảng bá các giá trị Phật giáo trên trường thế giới.

2. Về hội nghị lãnh đạo Phật giáo Việt Nam, Lào và Campuchia 2023

Hội nghị lãnh đạo Phật giáo Việt Nam, Lào và Campuchia lần thứ 1 diễn ra tại Lào vào ngày 12 tháng 11 năm 2018. Sự kiện lịch sử này đánh dấu cột mốc quan trọng trong mối quan hệ giữa ba quốc gia này, tất cả có chung di sản Phật giáo phong phú. Hội nghị này là nền tảng đối thoại và hợp tác, thúc đẩy sự hiểu biết sâu hơn về các giá trị và nguyên tắc Phật giáo chung. Hội nghị nêu bật vai trò của Phật giáo trong việc thúc đẩy hòa bình, hòa hợp và bảo vệ môi trường trong khu vực. Hội nghị nhấn mạnh sự cam kết của các quốc gia này trong việc làm việc cùng nhau thúc đẩy ứng dụng các nguyên lý Phật giáo vì sự phát triển của xã hội và thế giới.

Đánh dấu thời điểm quan trọng trong đối thoại Phật giáo Đông Nam Á, Hội nghị lãnh đạo Phật giáo năm 2023 quy tụ các nhà lãnh đạo Tăng đoàn, học giả và hành giả Phật pháp từ Việt Nam, Lào và Campuchia. Được tổ chức bởi VBS, Hội nghị lãnh đạo Phật giáo này tập trung truyền bá và đón nhận các giá trị phổ quát, nhằm hợp tác tìm giải pháp cho những thách thức cấp bách trong và ngoài khu vực, mở đường cho tương lai bền vững.

3. Chủ đề chính và chủ đề phụ

Hội nghị lãnh đạo Phật giáo Việt Nam, Lào và Campuchia 2023 kéo dài hai ngày tại Học viện Phật giáo Việt Nam tại TP.HCM, tập trung vào

chủ đề: **Quan điểm của Phật giáo về Quản lý Môi trường: Nuôi dưỡng một Thế giới Bền vững.** Các đại biểu có thể khám phá thông qua sáu chủ đề phụ sau đây:

(i) **Sự kết nối nhau và công bằng môi trường:** Tìm hiểu sự tồn tại tương quan thông qua tính tương tức và tìm kiếm các giải pháp Phật giáo cho những bất công về môi trường.

(ii) **Đạo đức Phật giáo và cuộc sống bền vững:** Khám phá các nguyên tắc cốt lõi như bất hại và từ bi, hướng dẫn cuộc sống bền vững thông qua chánh niệm và lối sống đơn giản.

(iii) **Chánh niệm và đạo đức sinh thái:** Nuôi dưỡng nhận thức về sinh thái và truyền cảm hứng hành động thông qua thực hành chánh niệm và khái niệm tương tức.

(iv) **Tiêu dùng có chánh niệm và môi trường:** Phê phán chủ nghĩa tiêu dùng vì nó tác động tiêu cực đối với môi trường và thúc đẩy tiêu dùng có chánh niệm phù hợp với giá trị Phật giáo.

(v) **Giáo dục và nhận thức về môi trường:** Phát triển các nguồn tài liệu lấy cảm hứng từ Phật giáo cho nhiều đối tượng khác nhau, sử dụng cách kể chuyện và giảng dạy nhằm nâng cao nhận thức và khơi dậy hành động vì môi trường.

(vi) **Trí tuệ và chủ nghĩa môi trường Phật giáo:** Công nhận và tôn vinh các thực hành bền vững và thúc đẩy đối thoại đa văn hóa về các vấn đề môi trường.

4. Mục tiêu của Hội nghị lãnh đạo Phật giáo

Hội nghị lãnh đạo Phật giáo 2023 nhằm khơi dậy đối thoại khu vực về các vấn đề quan trọng như sự kết nối, công bằng môi trường và cuộc sống bền vững, tất cả đều được hướng dẫn bởi trí tuệ và lòng từ bi của giáo lý Phật giáo. Bằng cách tập hợp cộng đồng Phật giáo, học giả, hành giả, Hội nghị lãnh đạo Phật giáo này tìm cách truyền cảm hứng cho hành động tập thể hướng tới tương lai công bằng và bền vững hơn cho tất cả chúng sinh.

Thông qua việc khám phá sâu các khái niệm chính, Hội nghị đi sâu vào “nguyên lý tương tức” nhằm hiểu rõ mối liên hệ giữa chúng ta với các hình thái sự sống. Đồng thời, khảo sát các nguyên tắc bất hại, từ bi và tôn

trọng sự sống như những nền tảng đạo đức và bền vững môi trường. Thực hành thiền định và sống chánh niệm được khám phá như công cụ nuôi dưỡng ý thức sinh thái và thúc đẩy hành động đạo đức.

Hội nghị này xem xét tác động môi trường của chủ nghĩa tiêu dùng từ góc độ Phật giáo, khuyến khích sự thay đổi theo hướng tiêu dùng có chánh niệm và tôn trọng giá trị nội tại của mọi sự sống. Bằng cách đạt được những mục tiêu này, Hội nghị lãnh đạo Phật giáo hy vọng thúc đẩy đối thoại và hiểu biết để biến trí tuệ Phật giáo thành hành động hữu hình.

5. Ý nghĩa đối với Phật giáo Việt Nam

- **Tăng cường quan hệ văn hóa và ngoại giao:** Bằng cách thúc đẩy đối thoại và trao đổi kiến thức về các giá trị Phật giáo, Hội nghị lãnh đạo Phật giáo này năm 2023 đóng vai trò là cầu nối để tăng cường hiểu biết văn hóa, kết nối ngoại giao với Đông Á và Đông Nam Á cũng như các quốc gia có cùng chí hướng. Di sản chung này thúc đẩy sự hiểu biết lẫn nhau và tạo điều kiện cho sự hợp tác trên nhiều phương diện.

- **Hợp tác quốc tế:** Việt Nam đã ba lần đăng cai tổ chức Đại lễ Vesak Quốc tế của Liên hợp quốc vào các năm 2008, 2014 và 2019 nhằm tôn vinh cuộc đời và triết lý trị liệu, chữa lành của đức Phật. Điều này thể hiện vai trò Việt Nam trong cộng đồng Phật giáo toàn cầu và cam kết thúc đẩy hòa bình và hiểu biết.

- **Phát huy các giá trị chung:** Bằng cách cùng nhau thực hiện các sáng kiến phù hợp với các nguyên tắc Phật giáo như từ bi, bất bạo động và quản lý môi trường, Việt Nam có thể tăng cường mối quan hệ với các quốc gia Phật giáo khác và đóng góp vào thế giới hòa bình và hài hòa hơn.

- **Ý nghĩa xã hội:** Trong một thế giới đang vật lộn với sự chia rẽ xã hội, các nguyên tắc của Phật giáo về công bằng xã hội, bình đẳng và không phân biệt đối xử đưa ra con đường hướng tới việc thu hẹp sự chia rẽ và thúc đẩy sự hòa hợp, phản ánh các giá trị quan trọng cho xã hội thịnh vượng và hòa nhập.

- **Ý nghĩa về môi trường:** Hội nghị lãnh đạo Phật giáo này nhằm mục đích vượt xa nguồn cảm hứng, trao quyền cho những người tham gia chuyển tải lòng từ bi của Phật giáo đối với tất cả chúng sinh thành những hành động hữu hình khiến họ trở thành tác nhân tạo ra sự thay đổi tích cực cho hành tinh.

PHÁT BIỂU CHÀO MỪNG

II. Thích Đức Thiện

Phó Chủ tịch - Tổng Thư ký Giáo hội Phật giáo Việt Nam.

Trong khung cảnh tươi đẹp của Học viện Phật giáo Việt Nam tại TP.HCM, tôi vinh dự chào đón quý Tôn đức đến với Hội nghị thượng đỉnh Phật giáo ba nước Campuchia, Lào, Việt Nam lần thứ 2, diễn ra vào ngày 25 - 26/12/2023.

Chúng ta đến với nhau không chỉ với tư cách là đại biểu mà còn với tư cách là những người chăm sóc mẹ trái đất chung, với chủ đề “Quản lý môi trường: Nuôi dưỡng thế giới bền vững”. Hội nghị thượng đỉnh này phù hợp với lời dạy của Đức Phật, nhắc nhở chúng ta rằng hạnh phúc thực sự chỉ có thể đạt được khi chúng ta sống hòa hợp với thế giới tự nhiên. Trong các cuộc thảo luận tại TP.HCM hôm nay và tại Đà Lạt ngày mai, chúng ta sẽ khám phá sáu chủ đề phụ của hội nghị thượng đỉnh bao gồm:

1. Sự kết nối và công bằng môi trường: Cách tiếp cận của Phật giáo

Lời dạy của Đức Phật nêu bật mối liên hệ sâu sắc giữa các loại chúng sinh. Chúng ta không phải là những thực thể riêng biệt, mà là những dự phần không thể thiếu trong cấu trúc phức tạp của cuộc sống. Sự liên kết này đòi hỏi sự cam kết vì công lý môi trường, nơi hạnh phúc của mọi sinh vật đều được coi trọng, từ loài côn trùng nhỏ nhất đến cây cổ thụ to lớn nhất.

Bằng cách lựa chọn sáng suốt và thực hiện các hành động đạo đức, chúng ta có thể tạo ra thế giới nơi tài nguyên của trái đất được chia sẻ một cách công bằng và sự suy thoái môi trường không phải gánh chịu một cách bất công cho những thế hệ mai sau và những người dễ bị tổn thương nhất.

2. Đạo đức Phật giáo và lối sống bền vững: Hòa hợp với thế giới tự nhiên

Năm điều đạo đức và tám thánh đạo của Đức Phật hướng dẫn chúng ta cách sống hòa hợp với thiên nhiên. Những nguyên tắc đạo đức này dẫn chúng ta đến việc tiêu dùng có ý thức, quản lý tài nguyên có trách nhiệm và tôn trọng sâu sắc mọi sinh vật. Bằng cách giảm thiểu tác hại, nuôi dưỡng lòng bi mẫn và thể hiện sự hài lòng, chúng ta có thể tạo ra hiệu ứng lan tỏa tích cực, biến hành động thành phong trào tập thể vì một tương lai bền vững.

3. Chánh niệm và đạo đức sinh thái: Nuôi dưỡng tương lai bền vững

Chánh niệm không chỉ là phương pháp rèn luyện sức khỏe cá nhân; mà còn là hạt giống mạnh mẽ để phát triển đạo đức sinh thái. Bằng cách nhận thức được suy nghĩ, cảm xúc và tác động của những lựa chọn đối với môi trường, chúng ta có thể hiểu rõ hơn về mạng lưới liên kết của cuộc sống. Nhận thức này trở thành nền tảng cho việc tiêu dùng có trách nhiệm, đưa ra quyết định sáng suốt và cam kết tích cực trong việc bảo vệ trái đất.

4. Tiêu dùng có ý thức và môi trường

Thói quen tiêu dùng của chúng ta có khả năng chữa lành hoặc gây hại cho hành tinh. Những lời dạy của Đức Phật về sự buông bỏ và không chấp thủ giúp chúng ta tránh được thói quen tiêu dùng thiếu suy nghĩ. Bằng cách trau dồi khả năng sáng suốt, trân trọng những gì chúng ta có và ưu tiên trải nghiệm đời sống tinh thần hơn là của cải vật chất, chúng ta có thể giảm tác động đến môi trường và đóng góp cho tương lai bền vững hơn.

5. Giáo dục và nhận thức về môi trường: Cách tiếp cận của Phật giáo

Giáo dục là chìa khóa tạo ra tương lai nơi con người và thiên nhiên cùng tồn tại hài hòa. Chủ nghĩa môi trường Phật giáo nhấn mạnh tầm quan trọng của giáo dục bắt nguồn từ nhận thức và lòng từ bi. Bằng cách tích hợp các nguyên tắc sinh thái vào giáo dục, thúc đẩy mối liên hệ với thiên nhiên và thúc đẩy thói quen tiêu dùng có trách nhiệm, chúng ta có thể trao quyền cho chính mình và các thế hệ tương lai trở thành người chăm sóc trái đất có trách nhiệm.

6. Trí tuệ bản địa và chủ nghĩa môi trường Phật giáo

Các cộng đồng bản địa từ lâu đã có mối liên hệ sâu sắc với vùng đất, truyền lại trí tuệ của họ qua nhiều thế hệ. Chủ nghĩa môi trường Phật

giáo công nhận kiến thức vô giá của người dân bản địa và khuyến khích đối thoại nhằm làm phong phú thêm các giá trị truyền thống và hiện đại. Bằng cách tôn vinh và thực hành sống bền vững của người bản địa, chúng ta có thể tìm ra giải pháp cho những thách thức mà chúng ta gặp phải ngày nay.

***

Câu mong từ sáu chủ đề này hướng dẫn chúng ta sửa chữa mối quan hệ giữa nhân loại và trái đất. Cùng nhau, chúng ta hãy vun đắp thế giới nơi hạnh phúc của mọi sinh vật phát triển mạnh mẽ trong khu vườn của lòng nhân từ.

Hãy nhớ rằng, hạt giống của tương lai bền vững được gieo trồng thông qua trách nhiệm chung chứ không phải tính cá nhân. Với niềm hy vọng vững chắc và hành động tập thể, chúng ta có thể tạo ra thế giới nơi con người và thiên nhiên cùng tồn tại trong sự hòa hợp lâu dài.

TĂNG CƯỜNG MỐI QUAN HỆ PHẬT GIÁO TẠI VIỆT NAM, LÀO VÀ CAMPUCHIA VÌ KHU VỰC MÊ KÔNG BỀN VỮNG

HT. Thích Thiện Nhơn

Chủ tịch Hội đồng Trị sự Giáo hội Phật giáo Việt Nam

Với tư cách là Chủ tịch Hội đồng Trị sự Giáo hội Phật giáo Việt Nam, tôi đứng trước quý Tôn đức và các bạn hôm nay không chỉ để kỷ niệm sự kiện lịch sử mà còn để thắp lên ngọn lửa trí tuệ và hành động đoàn kết. Hôm nay, ngày 25 tháng 12 năm 2023, hội trường Học viện Phật giáo Việt Nam TP.HCM vang vọng tinh thần của Hội nghị lãnh đạo Phật giáo ba nước Việt Nam, Lào và Campuchia lần thứ hai. Cuộc họp mặt này không chỉ đơn thuần là sự gặp gỡ của các nhà lãnh đạo, học giả và hành giả Phật giáo; mà còn là thời điểm bước ngoặt, ngọn hải đăng hy vọng cho vùng Mê Kông thân yêu của chúng ta.

Trong nhiều thế kỷ, sông Mê Kông đóng vai trò là huyết mạch, không chỉ cho vùng đất mà còn cho tinh thần chung của Việt Nam, Lào và Campuchia. Đan xen vào dòng chảy của nó là những sợi chỉ về di sản Phật giáo chung của chúng ta – một tấm thảm thêu về lòng từ bi, bất bạo động và quản lý môi trường. Lời dạy của đức Phật vang vọng trong truyền thống sống động của cộng đồng Phật giáo chúng ta, gắn kết chúng ta với nhau trong tình huynh đệ tâm linh sâu sắc.

Hội nghị lãnh đạo Phật giáo ba nước Việt Nam, Lào và Campuchia lần đầu tiên được tổ chức tại Viêng Chăn vào năm 2018 là lời nhắc nhở mạnh mẽ về mối liên hệ thiêng liêng này, vượt qua biên giới quốc gia, thắp ngọn

lửa đoàn kết Tăng đoàn và thể hiện tiềm năng to lớn của sức mạnh tập thể. Nhưng giá trị thực sự của Hội nghị không nằm ở quá khứ mà nằm ở tương lai với nhiều hứa hẹn.

Sông Mê Kông đối mặt với nhiều thách thức suy thoái môi trường, biến đổi khí hậu, nghèo đói và bất bình đẳng xã hội đe dọa đến cơ cấu cuộc sống của chúng ta. Trong thời điểm quan trọng này, chúng ta, Tăng đoàn và cộng đồng Phật tử phải sát cánh cùng nhau như những tác nhân tạo ra sự thay đổi tích cực. Hội nghị Thượng đỉnh lần thứ hai không chỉ là lễ kỷ niệm; mà là lời kêu gọi hành động, lời kêu gọi hợp tác bền vững. Vì vậy, tôi đề xuất một loạt ý tưởng nhằm làm sâu sắc thêm tinh thần hợp tác của chúng ta và biến lời hứa của Hội nghị lãnh đạo Phật giáo thành những lợi ích hữu hình cho người dân và sự phát triển liên tục của Phật giáo, bao gồm như sau:

1. Quan hệ đối tác học thuật mở rộng

Hội nghị lãnh đạo Phật giáo này đánh dấu cam kết tăng cường quan hệ đối tác học thuật giữa các tổ chức Phật giáo ở Việt Nam, Lào và Campuchia. Việc chính thức hóa các con đường để tăng cường trao đổi học thuật và hòa nhập văn hóa sẽ làm sâu sắc thêm sự hiểu biết về các chủ đề Phật giáo.

Các lĩnh vực cho tương lai, sự hợp tác bao gồm quan điểm của Phật giáo về triết học, đạo đức và sinh thái. Mỗi truyền thống cung cấp những hiểu biết sâu sắc có thể được khuếch đại thông qua đối thoại tôn trọng. Trao đổi học giả và sinh viên thường xuyên giữa các trường đại học Phật giáo sẽ tăng cường chia sẻ kiến thức và phổ biến các phương pháp hay nhất.

Các sáng kiến nghiên cứu đồng tác giả khám phá tính bền vững, công bằng xã hội và mối quan hệ liên tôn từ lăng kính Phật giáo mang đến cơ hội áp dụng trí tuệ tập thể của lãnh đạo Phật giáo vào các vấn đề lớn nhất của nhân loại. Bằng cách tập hợp nhân tài và nguồn lực trên toàn khu vực, các giải pháp sáng tạo hướng đến cộng đồng có thể áp dụng trên quy mô địa phương và toàn cầu có thể xuất hiện.

Cam kết này báo hiệu mong muốn của chúng ta về sự hướng dẫn của Phật giáo nhằm đáp ứng một cách có ý nghĩa trước những thách thức cấp bách. Hợp tác học thuật ngày càng tăng đảm bảo những hiểu biết

lâu đời từ các dòng truyền thừa Phật giáo đa dạng nhưng bổ sung liên tục mang lại lợi ích cho xã hội. Việc đánh giá liên tục sẽ tối ưu hóa sự hợp tác khi nhu cầu thay đổi nhằm đáp ứng tầm nhìn từ bi của đức Phật.

Các dự án chung áp dụng các chiến lược chiêm nghiệm nhằm đạt được sự bền vững, phát triển và hòa hợp giữa các hệ thống tín ngưỡng hứa hẹn những hiểu biết sâu sắc mang lại lợi ích cho các cộng đồng trên toàn thế giới. Cùng nhau, thông qua học bổng, chúng tôi tin tưởng rằng các giải pháp tiên phong có thể xuất hiện. Hội nghị lãnh đạo Phật giáo này đã khởi động những nỗ lực chung nhằm đặt trí tuệ Phật giáo lên hàng đầu trong việc định hình tích cực tương lai chung của chúng ta.

2. Bảo vệ môi trường

Với tư cách là người quản lý các tu viện lớn và những tiếng nói được kính trọng trên khắp Đông Dương, Tăng đoàn Phật giáo có vị trí đặc biệt để lãnh đạo các nỗ lực hợp tác nhằm khôi phục tính toàn vẹn cho các hệ sinh thái quý giá như lưu vực sông Mê Kông. Các sáng kiến chung như các dự án trồng rừng dựa vào cộng đồng quy mô lớn ở các vùng đầu nguồn có thể giúp hạn chế tác động của biến đổi khí hậu đồng thời nâng cao sinh kế.

Các chiến dịch thúc đẩy bảo tồn các loài sinh vật ven sông có nguy cơ tuyệt chủng mang lại cơ hội cho các nhà sư truyền đạt triết lý Phật giáo, khuyến khích sự chung sống từ bi với thiên nhiên. Các chiến dịch giáo dục và vận động công chúng về các vấn đề như khai thác cát và ô nhiễm nhựa, tận dụng thẩm quyền đạo đức của Phật giáo có thể thúc đẩy những thay đổi mạnh mẽ trong ý thức môi trường trên khắp các quốc gia.

3. Trao đổi văn hóa

Bằng cách tăng cường mối quan hệ văn hóa, trao đổi thường xuyên sẽ làm phong phú thêm tiềm năng hợp tác. Các chương trình trao đổi Tăng, Ni thúc đẩy việc học tập văn hóa và ngôn ngữ có thể truyền cảm hứng cho những suy ngẫm sáng tạo về tính bền vững. Việc luân phiên tổ chức các cuộc triển lãm nghệ thuật Phật giáo lớn trên mạng lưới bảo tàng quốc gia nhằm nuôi dưỡng sự trân trọng đối với di sản chung đồng thời truyền cảm hứng cho những tâm hồn sáng tạo.

Các lễ hội ngắm cảnh tôn vinh âm nhạc, khiêu vũ, ẩm thực và hàng thủ công độc đáo của từng địa phương, quốc gia sẽ thúc đẩy tinh thần

hiểu biết và thiện chí, có thể tiếp thêm năng lượng cho việc giải quyết vấn đề chung hiệu quả trong các vấn đề như phát triển thủy điện có trách nhiệm hoặc các cuộc khủng hoảng nhân đạo trầm trọng hơn do biến đổi khí hậu. Tôn vinh vẻ đẹp trong sự đa dạng thông qua nghệ thuật sẽ củng cố lập trường thống nhất với tư cách là những người bảo vệ thiên nhiên và là hải đăng của niềm hy vọng.

4. Nuôi dưỡng đối thoại liên văn hóa

Trọng tâm chính của sự hợp tác trong tương lai sẽ là tăng cường trao đổi văn hóa Phật giáo và liên tôn giáo giữa các cộng đồng của chúng ta. Các lễ hội hàng năm tôn vinh truyền thống văn hóa nghệ thuật phong phú của mỗi quốc gia sẽ làm sâu sắc thêm sự hiểu biết và trân trọng của chúng ta dành cho nhau. Các buổi biểu diễn, triển lãm và các chương trình văn hóa hấp dẫn có thể củng cố bản sắc Phật giáo chung đồng thời ghi nhận sự đa dạng quốc gia.

Trao quyền cho giới trẻ sẽ đảm bảo rằng sự hướng dẫn của Phật pháp sẽ nuôi dưỡng các thế hệ tương lai. Thông qua các nhóm đa phương được hình dung tập trung vào trách nhiệm xã hội, bảo vệ môi trường và xây dựng hòa bình, những người trẻ tuổi sẽ có được kỹ năng lãnh đạo và kinh nghiệm áp dụng các giá trị Phật giáo theo những cách có tác động. Kết nối giới trẻ trong khu vực có thể truyền cảm hứng cho sự gắn kết lâu dài, thúc đẩy hợp tác trên khắp Đông Dương.

Các nền tảng thường xuyên để giao lưu với các tôn giáo khác trên tinh thần hòa hợp và hợp tác cũng sẽ được tổ chức. Việc tập hợp các nhà lãnh đạo đức tin lại với nhau sẽ thiết lập các mối quan hệ tạo điều kiện cho những nỗ lực chung nhằm nâng cao kinh tế xã hội ở vùng Đồng bằng sông Cửu Long. Các hội thảo liên tôn nhằm nuôi dưỡng sự tôn trọng về văn hóa và thu hẹp sự khác biệt có thể giúp giảm bớt căng thẳng và nâng cao sự hiểu biết giữa các cộng đồng.

Bằng cách tạo ra sự đánh giá cao về sự phong phú về văn hóa trong Phật giáo và xây dựng mối quan hệ với các truyền thống khác, chúng tôi mong muốn thúc đẩy môi trường đối thoại cởi mở, tôn trọng lẫn nhau và hợp tác. Điều này sẽ có giá trị vô giá trong việc dệt nên những tấm vải xã hội vững chắc hơn, có khả năng chống chịu sự chia rẽ trong khu vực năng động của chúng ta. Tiếp cận và hợp tác về những mối quan tâm chung

đối với nhân loại có thể minh họa vai trò của Phật giáo trong việc thúc đẩy tiến bộ toàn diện.

5. Giá trị và thách thức được chia sẻ

Trong khi con người và vùng đất Đông Dương tự hào về sự đa dạng phong phú, có một điểm chung sâu sắc gắn kết Việt Nam, Lào và Campuchia là truyền thống chung của Phật giáo, đặc biệt là Phật giáo Nguyên thủy. Trong nhiều thế kỷ, sự nhấn mạnh của Phật Pháp về lòng nhân từ, không gây tổn hại và bảo vệ môi trường đã định hình nền tảng đạo đức và văn hóa của các xã hội trên khắp tiểu vùng Mê Kông.

Ngay cả khi thời hiện đại tạo ra những phức tạp mới, những lời dạy này vẫn tiếp tục gắn kết các cộng đồng với sự nhấn mạnh vào lòng tốt hơn là xung đột. Khi các mối đe dọa do ô nhiễm, hủy hoại môi trường sống và biến đổi khí hậu ngày càng gia tăng, phản ứng phối hợp dựa trên trí tuệ sinh thái của Phật giáo trở nên cấp bách hơn bao giờ hết.

Không nơi nào nhu cầu này rõ ràng hơn liên quan đến sông Mê Kông - lưu vực sông này về bản chất gắn liền với sinh kế, văn hóa và di sản thiên nhiên của hàng triệu người. Khi nhiệt độ tăng cao và các hoạt động không bền vững gây nguy hiểm cho hệ sinh thái mang lại sự sống này, hành động đoàn kết của tất cả những người xem dòng sông có ý nghĩa thiêng liêng là điều rất quan trọng.

Bằng cách duy trì cam kết chung đối với mạng lưới cuộc sống phụ thuộc lẫn nhau và đưa những quan điểm hội tụ vào những thách thức chung, chúng ta có thể hiện thực hóa tầm nhìn Phật giáo về sự hòa hợp giữa nhân loại và thiên nhiên cũng như giữa con người với nhau. Tận dụng ảnh hưởng thống nhất của Phật giáo, cuộc họp mặt này thể hiện bước quan trọng đầu tiên hướng tới việc tạo ra các giải pháp xuyên biên giới quan trọng để bảo vệ môi trường và sự ổn định kinh tế xã hội của khu vực cho các thế hệ mai sau.

Kết luận

Những điều nêu trên này đánh dấu sự khởi đầu của những cơ hội thông qua nỗ lực hợp tác của chúng ta. Bằng cách tận dụng sức mạnh tổng hợp của các cộng đồng Phật giáo, chúng ta có thể tạo ra những hiệu ứng lan tỏa về sự thay đổi tích cực vượt xa biên giới quốc gia. Chúng ta có

thể trở thành ngọn hải đăng hy vọng cho khu vực Mê Kông, thể hiện sức mạnh chuyển hóa của Phật giáo trong thời kỳ đầy thử thách.

Những cái nhìn thoáng qua về những khả năng trong tương lai cho chúng ta lý do để lạc quan. Làm việc cùng nhau, các Tăng đoàn đoàn kết có thể truyền cảm hứng cho khu vực như tấm gương sáng, minh chứng cho sức mạnh của Phật Pháp trong nghịch cảnh.

Động lực của Hội nghị lãnh đạo Phật giáo sẽ trở thành hiện thực chứ không chỉ là ký ức đơn thuần. Hãy biến ngọn lửa nhỏ của niềm hy vọng thành ngọn lửa của sự đoàn kết, lòng từ bi và sự thay đổi mà chúng ta mong muốn thấy - một di sản cho các thế hệ mai sau.

Bằng cách tận dụng di sản chung, mạng lưới rộng khắp và các giá trị cốt lõi, các tổ chức Phật giáo từ Việt Nam, Campuchia và Lào có thể tạo dựng các mối quan hệ đối tác phát triển và bền vững có tác động mạnh mẽ. Được hướng dẫn bởi trí tuệ và lòng từ bi của Phật giáo, tất cả mọi người đều có thể đạt được tiến bộ đầy ý nghĩa.

Hãy để tinh thần của Hội nghị lãnh đạo Phật giáo ba nước Việt Nam, Lào và Campuchia năm 2023 của chúng ta tiếp tục tồn tại trong hành động, chứ không chỉ trong hồi ức. Đốt than hồng thành ngọn lửa thấp sáng con đường đến tương lai tươi sáng hơn cho dân tộc, vùng đất của chúng ta và sự phát triển tiếp tục nở rộ của Phật giáo ở sông Mê Kông.

Kính nguyện Đức Phật gia trì và hướng dẫn chúng ta. Cùng nhau nêu gương Phật Pháp trong hành động. Hãy truyền bá thông điệp này. Hãy cùng chúng tôi biến Hội nghị thượng đỉnh này mở ra bình minh mới!

HỘI ĐỒNG TĂNG ĐOÀN TỐI CAO VƯƠNG QUỐC CAMPUCHIA

TĂNG CƯỜNG LIÊN KẾT HỢP TÁC PHẬT GIÁO GIỮA BA NƯỚC CAMPUCHIA, VIỆT NAM VÀ LÀO

Samdech Preah Buddhajayamuni Pandit, Khim Son
Chánh Văn phòng Hội đồng Tăng đoàn Tối cao,
Vương quốc Campuchia

Kính thưa Trưởng lão Thích Thiện Nhơn, Chủ tịch GHPGVN

Kính thưa quý Trưởng lão Việt Nam và Lào, các vị khách quý, các đại biểu tham dự,

Hôm nay, ngày 25/12/2023, với niềm vinh dự lớn lao khi chúng ta tụ họp tại Hội nghị thượng đỉnh Phật giáo ba nước Campuchia, Lào và Việt Nam lần thứ hai tại Học viện Phật giáo Việt Nam TP.HCM. Sự kiện trọng đại này tượng trưng cho sự giao thoa thiêng liêng giữa di sản Phật giáo chung của chúng ta và trí tuệ qua dòng chảy của sông Mê Kông. Cùng nhau, chúng ta bắt tay vào hành trình tăng cường mối quan hệ hợp tác kết nối các quốc gia, nuôi dưỡng lòng nhân ái, trí tuệ và phát triển bền vững.

1. Đặc điểm của Phật giáo Campuchia

Cho phép tôi bắt đầu bằng việc đi sâu vào trái tim Phật giáo Campuchia, ánh sáng dẫn đường có nguồn gốc sâu xa từ truyền thống Phật giáo Nguyên thủy. Đó là ngọn hải đăng hy vọng và niềm an ủi, hòa quyện với cơ cấu cuộc sống hàng ngày của dân tộc Campuchia.

Ngoài vai trò hướng dẫn tâm linh, Phật giáo Campuchia còn là nguồn tài nguyên vô giá đối với giáo dục, y tế và bảo tồn văn hóa Campuchia. Các nhà sư đáng kính là người thầy và trụ cột của sự gắn kết xã hội, đóng vai trò đa diện trong xã hội. Các ngôi chùa được trang trí bằng những hình chạm khắc tinh tế và những bức tranh tường sống động, vượt xa mục đích là nơi tôn nghiêm để dân chúng cầu nguyện, và còn là trung tâm học tập và hỗ trợ cộng đồng.

Phật giáo đến Campuchia như cơn gió mùa nhẹ nhàng, len lỏi vào cơ cấu cuộc sống vào khoảng thế kỷ thứ 5. Các nhà truyền giáo Phật giáo và thương nhân Ấn Độ đã mang đến những giáo pháp, thì thầm những câu chuyện về sự giác ngộ của Đức Phật dưới gốc cây Bồ-đề và con đường đạt được Niết-bàn ngay trần thế. Các vị vua Khmer, bị thu hút bởi thông điệp hòa bình và trí tuệ của đạo Phật, đã chấp nhận Phật pháp, biến vương quốc Campuchia thành thiên đường cho việc thực hành Phật giáo Nguyên thủy. Những ngôi đền vĩ đại như Angkor Wat sừng sững, bền vững từ lòng đất, những di tích bằng đá kiên cố cho đức tin đang nở rộ. Các nhà sư trở thành những cố vấn tinh thần đáng kính, đưa Phật pháp vào cuộc sống hàng ngày, hướng dẫn cộng đồng thông qua các nghi lễ và thiên định, đồng thời đưa ra những lời khuyên và hỗ trợ trong suốt các chu kỳ của cuộc sống.

Từ những khu chợ nhộn nhịp đến những cánh đồng lúa thanh bình, tinh hoa giáo lý của Đức Phật đã thấm vào không khí, hình thành nên văn hóa và bản sắc Campuchia trong nhiều thế kỷ. Đây không phải là cuộc hoán cải bắt buộc mà là sự thấm nhuần nhẹ nhàng, lời hứa thì thầm về sự bình an nội tâm, cộng hưởng với tinh thần Campuchia, khiến vùng đất này thực sự được ban phước bởi sự chạm đến của Đức Phật.

Theo thống kê của Bộ Tín ngưỡng và Tôn giáo Campuchia năm 2023, Campuchia hiện có 68.967 Tăng sĩ, trong khi có 5133 ngôi chùa. Những con số này đã tăng lên đáng kể so với thời kỳ trước Khmer Đỏ, Campuchia có khoảng 52.052 tu sĩ và 2850 ngôi chùa. Do đó, có thể thấy rằng số lượng Tăng sĩ và chùa Campuchia ngày càng tăng lên đáng kể, khi Campuchia nỗ lực xây dựng lại các tổ chức Phật giáo. Các nhà sư và chùa chiền ở Campuchia đóng vai trò thiết yếu trong nhiều khía cạnh xã hội khác nhau. Họ cung cấp hướng dẫn và thực hành Phật pháp, duy trì các truyền thống Phật giáo Nguyên thủy và cung cấp các dịch vụ tâm linh như tụng kinh, dạy giáo lý và đạo đức, hướng dẫn thiên cho

quần chúng. Các trường học trong chùa đóng góp cho giáo dục, đặc biệt là các vùng nông thôn, nơi khả năng tiếp cận giáo dục thế tục còn một số hạn chế nhất định.

Các nhà sư và chùa chiền ở Campuchia tác động đáng kể đến phúc lợi xã hội. Các ngôi chùa thường hoạt động như những trung tâm cộng đồng, hỗ trợ người nghèo, người già và những người có hoàn cảnh khó khăn. Ngoài ra, ngôi chùa Campuchia đóng vai trò quan trọng trong việc bảo tồn văn hóa, giúp duy trì nghệ thuật, nghi lễ và phong tục truyền thống, hình thành nên bản sắc Campuchia. Hơn nữa, các ngôi chùa còn góp phần phát triển kinh tế bằng cách thu hút du lịch và tạo thu nhập thông qua các hoạt động như bán đồ lưu niệm và cúng dường thực phẩm.

2. Những kết nối lịch sử và khả năng hợp tác

Mối liên hệ lịch sử giữa Campuchia và Việt Nam làm nên bật tinh thần hợp tác phong phú cho cả hai quốc gia. Những cội nguồn chung này là minh chứng cho vô số mối liên hệ đã hình thành nên cảnh quan văn hóa của chúng ta. Từ việc trao đổi các văn bản tiếng Pali đến việc trao đổi giữa các nhà sư đang tìm kiếm sự hướng dẫn trong các tu viện của nhau, mối quan hệ lịch sử giữa hai nước đã thúc đẩy sự giao thoa giữa các nền văn hóa, mang lại sự phong phú thấm sâu vào xã hội của Campuchia và Việt Nam. Chúng ta phải tiếp tục phát triển những mối liên hệ này, mở đường cho tương lai hợp tác sôi động hơn cho Phật giáo Đông Nam Á.

Để tăng cường sự hợp tác giữa hai bên, tôi đề xuất ba trụ cột quan trọng: giáo dục, văn hóa và chủ nghĩa nhân đạo. Những trụ cột này sẽ đóng vai trò là nền tảng, có thể tạo dựng những mối liên kết mới, nuôi dưỡng lòng nhân ái và tôn vinh sự liên kết giữa các truyền thống Phật giáo Nguyên thủy và Đại thừa.

Giáo dục là trụ cột đầu tiên, nắm giữ sức mạnh xây dựng những cây cầu trí tuệ giữa các quốc gia Campuchia và Việt Nam. Để thúc đẩy sự hiểu biết sâu sắc hơn về đời sống tu sĩ của nhau và có được kiến thức sâu sắc, tôi đề xuất thực hiện các chương trình trao đổi giữa các Tăng sĩ Campuchia, Lào và Việt Nam. Bằng cách trải nghiệm các nghi lễ, thực hành Phật pháp hàng ngày của các truyền thống Phật giáo khác nhau, những nhà sư của ba nước có thể mở rộng quan điểm của mình và nuôi dưỡng ý thức đoàn kết.

Hơn nữa, các trường đại học Phật giáo ở ba nước có thể đóng vai trò là kênh truyền tải trí tuệ bằng cách khởi xướng các dự án nghiên cứu chung và tạo điều kiện trao đổi sinh viên. Bằng cách nuôi dưỡng thế hệ học giả có mối liên hệ với nhau, chúng ta có thể củng cố bản sắc Phật giáo Nguyên thủy và làm sâu sắc thêm sự hiểu biết chung về Phật giáo của chúng ta.

Văn hóa, trụ cột thứ hai, đóng vai trò quan trọng trong việc tôn vinh sự liên kết giữa các nền văn hóa đa dạng giữa Campuchia, Lào, Việt Nam. Các lễ hội giới thiệu âm nhạc, khiêu vũ và truyền thống nghệ thuật có sức mạnh lan tỏa khắp sông Mê Kông, vượt qua các rào cản và biên giới ngôn ngữ. Bằng cách hợp tác trong các hoạt động y học cổ truyền và nỗ lực nghệ thuật, chúng ta có thể làm phong phú thêm cộng đồng của mình và thúc đẩy sự hiểu biết lẫn nhau. Mỗi biểu hiện của văn hóa trở thành sợi chỉ trong tấm thảm di sản chung, tạo nên bản giao hưởng của tình anh em vang vọng khắp vùng đất Campuchia, Lào, Việt Nam.

Chủ nghĩa nhân đạo, trụ cột thứ ba mở rộng tác động Phật giáo vượt ra ngoài việc tôn vinh đơn thuần và vào lĩnh vực giảm thiểu nỗi khổ, niềm đau và thúc đẩy sự phát triển bền vững. Được hướng dẫn bởi tinh thần từ bi và lòng tử tế, các sứ mệnh nhân đạo chung có thể mang lại niềm an ủi cho những người kém may mắn trong khu vực. Các đại sứ Phật giáo với lòng từ bi lớn, có thể du hành vì mục đích nhân đạo giữa các quốc gia chúng ta, chia sẻ Phật pháp và cung cấp những hỗ trợ thiết thực cho những người có hoàn cảnh khó khăn. Những nỗ lực này vượt ra ngoài giới hạn của các ngôi chùa và làng xã, vươn tới các lớp học và cộng đồng, nuôi dưỡng lòng từ bi và trí tuệ cho các thế hệ tương lai.

Bằng cách kết hợp ba trụ cột giáo dục, văn hóa và chủ nghĩa nhân đạo nêu trên, chúng ta có thể tạo ra hệ sinh thái hài hòa, nuôi dưỡng sự liên kết giữa các quốc gia. Giáo dục cung cấp nền tảng hiểu biết và kiến thức để cùng phát triển bền vững. Văn hóa đóng vai trò như tấm thảm rực rỡ dệt nên những truyền thống đa dạng của chúng ta thành bản sắc chung. Chủ nghĩa nhân đạo mở rộng Phật giáo từ lý thuyết đến thực hành, đề cao lòng từ bi, giảm bớt đau khổ và thúc đẩy sự phát triển bền vững.

Thông qua các chương trình trao đổi, các trường đại học Phật giáo là kênh truyền tải trí tuệ và các dự án nghiên cứu chung, chúng ta có thể xây dựng những cầu nối kiến thức và hiểu biết giữa các quốc gia. Các lễ hội

tôn vinh âm nhạc, khiêu vũ và truyền thống nghệ thuật sẽ vượt qua biên giới, tạo ra sự trân trọng chung đối với các di sản văn hóa đa dạng. Bằng cách tham gia vào các sứ mệnh nhân đạo hợp tác, chúng ta có thể tạo ra tác động hữu hình đến cuộc sống của những người cần giúp đỡ, mở rộng Phật pháp ra ngoài phạm vi các ngôi chùa.

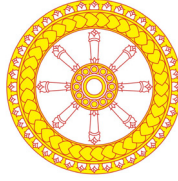
Khi xây dựng những trụ cột quan trọng này, chúng ta mở ra những cánh cửa hướng tới tương lai nơi trí tuệ tập thể, sự phong phú về văn hóa và những hành động nhân ái đóng vai trò là những ngọn hải đăng hy vọng, không chỉ trong khu vực mà còn trên toàn thế giới. Chúng ta hãy nắm bắt cơ hội này để tăng cường mối quan hệ hợp tác, nuôi dưỡng lòng nhân ái và tôn vinh sự liên kết giữa các truyền thống Phật giáo. Cùng nhau, chúng ta có thể mở đường hướng tới tương lai hòa bình, hòa hợp và thịnh vượng chung.

***

Tóm lại, Hội nghị Thượng đỉnh Phật giáo ba nước Campuchia, Lào và Việt Nam lần thứ hai tổ chức tại Việt Nam là cơ hội sâu sắc để đổi mới cam kết trong việc nuôi dưỡng những bông hoa rạng rỡ của di sản Phật giáo chung. Thông qua hợp tác về giáo dục, văn hóa và chủ nghĩa nhân đạo, chúng ta có thể xây dựng những cây cầu hiểu biết và lòng nhân ái trải dài khắp sông Mê Kông và vượt xa hơn. Thành quả trí tuệ của chúng ta có thể được chia sẻ không chỉ trong biên giới quốc gia mà còn trên toàn thế giới, soi sáng con đường dẫn đến tương lai hòa bình, hòa hợp và thịnh vượng chung.

Cầu mong những mối liên kết hợp tác mà chúng ta tạo dựng trong quá khứ và hôm nay sẽ tăng cường sự liên kết các quốc gia, nuôi dưỡng những bông hoa rạng rỡ của di sản Phật giáo chung trong khu vực và trên toàn cầu.

TỔ CHỨC HỢP TÁC PHẬT GIÁO TRUNG ƯƠNG CHDCND LÀO

KẾT NỐI VÙNG MÊ KÔNG: ĐỔI MỚI QUAN HỆ PHẬT GIÁO CAMPUCHIA, LÀO VÀ VIỆT NAM

***Hòa thượng Mahabounma Simmaphom**
Chủ tịch Tổ chức Phật giáo Trung ương Lào*

Kính thưa Trưởng lão Thích Thiện Nhơn, Chủ tịch HĐTS Giáo hội Phật giáo Việt Nam,

Kính thưa các Trưởng lão Việt Nam và Campuchia, các các vị khách quý, quý đại biểu,

Với trái tim kết nối với tâm từ bi, tôi đại diện Tổ chức Phật giáo Trung ương của Lào. Nhân dịp tốt lành, Hội nghị thượng đỉnh Phật giáo ba nước Campuchia, Lào, Việt Nam lần thứ hai tổ chức tại Học viện Phật giáo Việt Nam TP.HCM vào ngày 25-26/12/2023 là mảnh đất màu mỡ để gieo trồng những hạt giống hợp tác đổi mới và chia sẻ trí tuệ.

1. Sợi dây sáng của Phật giáo Lào

Phật giáo Lào giống như bông sen bắt nguồn từ vùng đất trù phú của truyền thống Phật giáo Nguyên thủy, được nuôi dưỡng bởi vòng tay trao ban sự sống từ dòng sông Mê Kông. Trên những cánh hoa rạng ngời nở ra lòng bi mẫn sâu sắc đối với chúng sinh, thể hiện lòng sùng mộ sâu sắc đối với Tăng đoàn, thực hành các việc thiện và công đức hàng ngày. Cách

thức chánh niệm này hướng dẫn con người vượt qua những thử thách trong cuộc sống, nuôi dưỡng hòa bình trong gia đình và hòa hợp trong cộng đồng.

Lịch sử Phật giáo Lào kéo dài nhiều thế kỷ, bắt nguồn từ thế kỷ thứ 7-8 CN khi Phật giáo Nguyên thủy đến Lào từ vương quốc Dvaravati. Phải đến thế kỷ 14 và 15, dưới vương quốc Lan Xang, Phật giáo Lào mới thực sự phát triển mạnh mẽ và đóng vai trò trung tâm trong đời sống chính trị xã hội của người dân. Các tu viện được xây dựng và triết lý Phật giáo đã hòa nhập sâu sắc vào cơ cấu xã hội Lào.

Thế kỷ 18 và 19 mang đến những thay đổi với sự xuất hiện của thực dân Pháp. Đời sống tu viện bị gián đoạn và nền giáo dục phương Tây du nhập, thách thức các thực hành Phật giáo truyền thống. Tuy nhiên, bất chấp những thách thức này, Phật giáo vẫn tiếp tục là lực lượng tinh thần quan trọng trong đời sống của người dân Lào.

Vào thế kỷ 20, Cộng hòa Dân chủ Nhân dân Lào được thành lập. Lúc đầu, đời sống tu sĩ gặp phải đối mặt với một số hạn chế, thực hành Phật giáo gặp phải những thách thức. Tuy nhiên, trong những năm gần đây, chính quyền các cấp thể hiện quan tâm đặc biệt đến Phật giáo, theo đó, nhiều ngôi chùa đang được trùng tu và giáo dục tu viện trở nên thích ứng với thời hiện đại. Sự hồi sinh này phản ánh khả năng phục hồi bền vững của Phật giáo Lào và khả năng thích ứng, phát triển khi đối mặt với nghịch cảnh.

Trên khắp nước Lào, hơn 50.000 tu sĩ và **5.000 ngôi chùa Phật giáo** được xem là thánh địa tín ngưỡng và trung tâm cộng đồng. Những công trình kiến trúc trang trí công phu này thường được trang trí bằng những lá vàng và chạm khắc tinh tế, không chỉ là nơi thờ cúng mà còn là trung tâm giáo dục, chăm sóc sức khỏe cộng đồng và bảo tồn văn hóa.

Trong suốt lịch sử, Tăng đoàn Lào đã đóng vai trò nền tảng của sự gắn kết xã hội. Các Tăng sĩ không chỉ đơn thuần là những người tìm kiếm sự giác ngộ, còn là những người thầy, người cố vấn và người bảo vệ di sản phong phú của đất nước Lào. Mối liên hệ “Tăng đoàn - Xã hội” này là trái tim đang đập của Phật giáo Lào.

2. Tái kết nối xuyên sông Mê Kông

Tái kết nối bên kia sông Mê Kông, mối liên kết giữa Phật giáo Lào và Việt Nam không chỉ là những ghi chú lịch sử mà còn là bằng chứng

sống động cho di sản tinh thần chung giữa hai nước. Giống như dòng sông Mê Kông hùng vĩ theo thời gian, mối liên hệ của chúng ta ngày càng sâu sắc, nuôi dưỡng cội nguồn Phật giáo Nguyên thủy. Hơn nữa, tiếng vang của ảnh hưởng văn hóa Khmer càng củng cố thêm mối quan hệ gắn kết, nhắc nhở chúng ta về sự liên kết giữa các nền văn hóa và truyền thống.

Trong biên niên sử, các nhà sư Lào tìm kiếm sự hướng dẫn trong các tu viện Việt Nam, trong khi các văn bản tiếng Việt làm phong phú thêm các thư viện Phật giáo, thúc đẩy sự trao đổi kiến thức và ý tưởng sôi nổi. Ngày nay, khi đứng trước thời điểm then chốt này, nhiệm vụ chúng ta là thấp lại ngọn lửa chung này. Hãy nắm lấy cơ hội để soi sáng con đường hợp tác hai nước tỏa sáng hơn bao giờ hết.

Bằng cách khôi phục và củng cố các mối quan hệ, chúng ta có thể tạo ra động lực mạnh mẽ cho sự thay đổi tích cực. Cùng nhau, chúng ta có thể bắt tay vào hành trình hợp tác và hiểu biết vượt qua biên giới, nuôi dưỡng ý thức đoàn kết sâu sắc hơn và mục đích chung. Thông qua những nỗ lực chung, chúng ta có thể khám phá những con đường trao đổi Phật pháp, thực hành và kinh nghiệm, làm phong phú thêm hành trình tâm linh Phật giáo và đóng góp vào lợi ích lớn hơn cho các cộng đồng.

Khi dẫn thân vào con đường này, chúng ta hãy nhớ đến lời Đức Phật dạy về tầm quan trọng của lòng từ bi, tử tế và sự đoàn kết. Chúng ta hãy lấy cảm hứng từ các giá trị chung làm nền tảng cho truyền thống Phật giáo và để những giá trị này hướng dẫn hành động khi chúng ta hướng tới tương lai tươi sáng hơn.

Liên kết giữa Phật giáo Lào và Việt Nam không phải là di tích của quá khứ mà là mối liên hệ sống động có tiềm năng to lớn. Bằng cách khơi dậy ngọn lửa chung này, chúng ta có thể tạo dựng con đường hợp tác mang lại sự thay đổi tích cực trong cộng đồng và hơn thế nữa. Cùng nhau, chúng ta hãy nắm lấy cơ hội này để kết nối lại xuyên suốt sông Mê Kông, nuôi dưỡng sự phát triển tâm linh Phật giáo và soi sáng con đường hòa bình, hòa hợp và giác ngộ cho tất cả mọi người.

3. Tạo dựng những mối liên kết mới trong giáo dục, văn hóa và chủ nghĩa nhân đạo

Chúng ta hãy tạo dựng những mối liên kết mới, không chỉ bằng lời nói mà bằng hành động, trên ba trụ cột quan trọng: giáo dục, văn hóa và chủ nghĩa nhân đạo.

Hãy tưởng tượng chương trình trao đổi trong đó các nhà sư từ các quốc gia đắm mình vào tấm thảm phong phú về đời sống tu viện của nhau để củng cố nền tảng của triết lý Phật giáo và bản sắc Phật giáo Nguyên thủy.

Cũng hãy nghĩ đến tấm thảm rực rỡ mà chúng ta có thể dệt nên thông qua trao đổi văn hóa. Những lễ hội tôn vinh những truyền thống gắn bó, nơi âm nhạc hòa hợp những biểu hiện đa dạng của chúng ta, sẽ vang vọng khắp sông Mê Kông, một bản giao hưởng của tình anh em. Chúng ta hãy mở rộng lòng nhân ái vượt ra ngoài biên giới, gửi đi những sứ mệnh nhân đạo chung để hàn gắn vết thương đau khổ và gieo hạt giống phát triển bền vững, không chỉ ở khu vực Mê Kông mà còn trên toàn thế giới.

Sông Mê Kông có thể đi qua ba quốc gia, nhưng Phật pháp chảy qua tất cả chúng ta, dòng sông hùng vĩ của trí tuệ tập thể. Tại Việt Nam, với bốn trường Học viện Phật giáo Việt Nam năng động, đã bén rễ nhiều thập niên. Đại học Sihanouk Raja của Campuchia bảo vệ di sản phong phú của ngôn ngữ Pali và kỹ luật tu viện. Và ở Lào, Đại học Phật giáo nuôi dưỡng các thế hệ tu sĩ và học giả, đảm bảo truyền thống độc đáo của đất nước được trường tồn.

Trong những năm gần đây, dòng sông trí tuệ này đã vượt qua biên giới, là nơi giao nhau tuyệt vời của trí thức. Các sinh viên xuất thân từ Lào và Campuchia làm duyên cho hội trường các trường đại học Việt Nam, trong khi các nhà sư Việt Nam hành trình đến các nước láng giềng, chia sẻ kiến thức chuyên môn về tụng kinh, quản lý tự viện và giao lưu xã hội. Sự giao thoa chéo kiến thức này không chỉ mang tính học thuật, còn củng cố sự hiểu biết về Phật giáo Nguyên thủy xuyên biên giới, hình thành nên thế hệ học giả và nhà lãnh đạo có mối liên hệ nhau. Điều này thúc đẩy sự tôn trọng lẫn nhau và đánh giá cao văn hóa, tấm thảm trí tuệ được chia sẻ xuyên biên giới quốc gia. Khi những cầu nối giáo dục ngày càng phát triển mạnh mẽ hơn, Phật giáo Đông Nam Á sẽ tỏa sáng hơn bao giờ hết, hứa hẹn sự hiểu biết sâu sắc hơn về Phật pháp và tương lai hài hòa hơn cho khu vực.

Sự hợp tác của chúng ta không được giới hạn trong các phòng học tập. Chúng ta hãy gửi các nhóm Phật giáo tận tâm, các đại sứ Phật Pháp về hòa bình, đi du lịch giữa các quốc gia của chúng ta. Những sứ giả này sẽ mang theo ngọn đuốc giáo lý của Đức Phật, khơi dậy việc thực hành chánh niệm và tinh thần từ bi trong lớp học, cộng đồng và tâm của mỗi người. Hãy tưởng tượng hiệu ứng gợn sóng, những hạt giống từ bi và trí tuệ được nuôi dưỡng trong các thế hệ tương lai, cuộc sống của họ được biến đổi bằng ánh sáng chánh pháp dịu dàng.

4. Chia sẻ thành quả của di sản đang nở rộ

Chia sẻ thành quả của di sản đang nở rộ, chúng ta được nhắc nhở rằng mặc dù sông Mê Kông có thể chảy qua ba quốc gia nhưng bản chất tâm linh của Phật pháp vẫn chảy qua tất cả chúng ta. Tại đây, trên mảnh đất Việt Nam, quy tụ tại hội nghị thượng đỉnh Phật giáo lịch sử này, chúng ta hãy nhen nhóm lại cam kết chung trong việc nuôi dưỡng và vun trồng những bông hoa rạng rỡ của di sản Phật giáo chung. Nhiệm vụ và đặc quyền của chúng ta là xây dựng những nhịp cầu hiểu biết, vun trồng những cánh đồng từ bi rộng lớn trải dài trên sông Mê Kông và vượt xa hơn, đồng thời chia sẻ những thành quả trí tuệ dồi dào không chỉ trong biên giới của chúng ta mà trên toàn thế giới.

Khi đoàn kết theo đuổi sự phát triển và giác ngộ tâm linh, chúng ta hãy nhận ra sức mạnh và tiềm năng của thời điểm này. Cùng nhau, chúng ta có khả năng vượt qua ranh giới địa lý và sự khác biệt văn hóa, đón nhận triết lý Phật giáo phổ quát, vang vọng trong mỗi chúng ta. Bằng cách nuôi dưỡng sự hiểu biết sâu sắc và đánh giá cao di sản Phật giáo chung, chúng ta có thể kết nối lại những chia rẽ, xóa tan những rào cản và tạo ra hiệu ứng gợn sóng của lòng từ bi và trí tuệ vang dội khắp nơi.

Trong nỗ lực này, chúng ta đừng bị giới hạn bởi biên giới, mà hãy để hành động và ý định được lan tỏa ra bên ngoài, chạm đến cuộc sống của tất cả chúng sinh. Bằng cách chia sẻ thành quả của trí tuệ tập thể, chúng ta có cơ hội truyền cảm hứng và nâng cao tinh thần cho các cá nhân, cộng đồng và xã hội trên toàn cầu. Thông qua sự cống hiến cho các nguyên tắc từ bi và hiểu biết, chúng ta có thể đóng góp cho thế giới hòa bình, hài hòa và từ bi hơn.

Chúng ta hãy cùng nhau trong khoảnh khắc này nhằm tôn vinh và nuôi dưỡng di sản đang nở rộ của truyền thống Phật giáo chung giữa

các quốc gia. Chúng ta hãy xây dựng những cây cầu hiểu biết, vun trồng những cánh đồng từ bi và chia sẻ những thành quả trí tuệ phong phú, vượt qua biên giới và ranh giới. Cầu mong những nỗ lực chung của chúng ta sẽ soi sáng thế giới và truyền cảm hứng cho những người khác bắt tay vào cuộc hành trình hướng tới hòa bình, hòa hợp và giác ngộ.

Mong rằng Hội nghị thượng đỉnh Phật giáo ba nước Campuchia, Lào, Việt Nam lần thứ hai này sẽ là bàn đạp cho kỷ nguyên hợp tác mới, nơi ánh sáng của Phật pháp soi sáng con đường hướng tới một tương lai hòa bình và hòa hợp.

Kính nguyện ban Tam Bảo đến tất cả chúng ta.

Lành thay! Lành thay! Lành thay!

BA QUỐC GIA, MỘT GIÁO PHÁP: NUÔI DƯỠNG TÌNH BẠN VÀ HỢP TÁC THÔNG QUA PHẬT GIÁO

TS. Vũ Chiến Thắng

Thứ trưởng Bộ Nội vụ Việt Nam.

Kính thưa Hòa thượng Thích Trí Quảng - Pháp chủ Giáo hội Phật giáo Việt Nam; Hòa thượng Thích Thiện Nhơn - Chủ tịch Hội đồng Trị sự Trung ương Giáo hội Phật giáo Việt Nam;

Kính thưa Hòa thượng Maha Bounma Simmaphom - Chủ tịch Liên minh Phật giáo Lào; Hòa thượng Vong Kim Sorn - Tổng thư ký Trung ương Phật giáo Vương quốc Campuchia;

Kính thưa Chư tôn đức giáo phẩm đại diện cho Phật giáo ba nước Việt Nam - Lào - Campuchia;

Kính thưa các đồng chí đại diện lãnh đạo Ủy ban Trung ương Mặt trận Lào xây dựng đất nước và Bộ Nội vụ Lào; các đồng chí lãnh đạo Bộ Lễ nghi và Tôn giáo Vương quốc Campuchia;

Thưa quý vị đại biểu khách quý;

Hôm nay, tại Thành phố Hồ Chí Minh, Việt Nam tươi đẹp, thanh bình và mến khách, trong không khí thắm tình đoàn kết, hữu nghị, tôi rất vinh hạnh cùng Quý vị tham dự Hội nghị Thượng đỉnh Chủ tịch Phật giáo ba nước Việt Nam - Lào - Campuchia lần thứ 2. Trước hết, tôi xin bày tỏ niềm vui mừng trước sự hiện diện của quý Chư tôn đức giáo phẩm và quý vị đại biểu khách quý đại diện ba nước, cùng đông đảo tăng ni, Phật tử trong niềm hoan hỷ, thân mật, ấm áp. Thay mặt Bộ Nội vụ, Ban Tôn giáo Chính phủ Việt Nam, tôi xin gửi tới toàn thể Quý vị lời chào và lời chúc tốt đẹp nhất. Chúc Hội nghị thành tựu viên mãn.

Ba nước Việt Nam - Lào - Campuchia có mối quan hệ hữu nghị truyền thống tốt đẹp, gắn bó từ lâu đời ngày càng được tăng cường và mở rộng. Cùng nằm trên bán đảo Đông Dương, núi liền núi, sông liền sông, có điểm tựa vững chắc là dãy núi Trường Sơn hùng vĩ, cùng chung một dòng

sông Mê Kông hiền hòa chở đầy phù sa, cùng có điểm tương đồng về bề dày truyền thống và những giá trị văn hóa, lịch sử, cùng tôn vinh và xiển dương những giá trị tốt đẹp của Phật giáo mang lại cho đời sống xã hội. Những điều đó đã được tích lũy và vun bồi qua các thế hệ, tạo nên phẩm chất con người chúng ta giàu lòng nhân hậu, nhân văn, nhân ái, có lòng yêu chuộng hòa bình, luôn kể vai sát cánh, ủng hộ, giúp đỡ lẫn nhau để làm nên những thắng lợi vẻ vang trong công cuộc đấu tranh giành độc lập dân tộc trong lịch sử cũng như xây dựng, bảo vệ và phát triển đất nước giàu đẹp, văn minh ngày nay.

Sự gắn gũi về địa lý cùng những nét tương đồng về văn hóa, lịch sử, tôn giáo, đặc biệt là giá trị đạo đức Phật giáo tạo nên là nền tảng vững chắc để vun đắp, phát triển mối quan hệ có truyền thống đặc biệt lâu đời của nhân dân ba nước tại khu vực Đông Nam Á. Chúng ta có quyền tin tưởng rằng trong lịch sử, hiện tại và tương lai, Phật giáo ba nước đã, đang và sẽ tiếp tục có vai trò và ảnh hưởng rất lớn tới đời sống, tình cảm, văn hóa, đạo đức của người dân. Vì lợi ích, hòa bình, thịnh vượng của mỗi quốc gia - dân tộc, Phật giáo đã có những đóng góp quan trọng vào việc hình thành và tạo dựng một xã hội tốt đẹp, góp phần cùng Nhà nước và nhân dân ba nước xây dựng đời sống ổn định, đất nước phát triển bền vững.

Với mục đích nhằm tăng cường mối quan hệ hợp tác kết nối các quốc gia, nuôi dưỡng lòng nhân ái, trí tuệ và phát triển bền vững trên tinh thần hợp tác hữu nghị, phối hợp chặt chẽ trong công tác Phật sự, giao lưu chia sẻ kinh nghiệm trên tất cả các lĩnh vực hoằng pháp, giáo dục Phật giáo, từ thiện xã hội, các Phật sự cộng đồng, và ứng dụng khoa học công nghệ trong Phật sự... để có thể đáp ứng nhu cầu xã hội và tham gia cùng cộng đồng quốc tế giải quyết các vấn nạn toàn cầu đang phải đối diện như khủng hoảng niềm tin, khủng hoảng môi trường, ứng phó với biến đổi khí hậu, dịch bệnh, xung đột, nghèo đói, sự xâm thực xói mòn về văn hóa, đạo đức, truyền thống phương đông... đem lại đời sống an lạc, hòa bình thịnh vượng cho khu vực và trên thế giới, Hội nghị Thượng đỉnh Chủ tịch Phật giáo ba nước Việt Nam - Lào - Campuchia lần thứ hai này sẽ là một thông điệp hết sức có ý nghĩa kể cả về tôn giáo và xã hội. Chúng tôi ghi nhận và đánh giá rất cao chủ đề mà Hội nghị lựa chọn để bàn thảo hôm nay.

Việt Nam là một quốc gia đa dân tộc, đa tôn giáo, có truyền thống đoàn kết, tương trợ, tôn trọng lẫn nhau để cùng phát triển. Nhà nước

Việt Nam tôn trọng quyền tự do tín ngưỡng, tôn giáo của mọi người; tôn trọng sự khác biệt giữa các tôn giáo, phát huy điểm tương đồng, giá trị đạo đức tốt đẹp của các tôn giáo để thực hiện mục tiêu dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh. Chính phủ và nhân dân Việt Nam coi trọng đặc biệt mối quan hệ hữu nghị truyền thống với Lào và Campuchia. Trong bối cảnh mối quan hệ hữu nghị, hợp tác toàn diện ngày càng phát triển, mối quan hệ hợp tác, giao lưu tôn giáo giữa cộng đồng Phật giáo cũng không ngừng được vun đắp để phục vụ tích cực đời sống tôn giáo, đời sống xã hội của mỗi quốc gia. Hội nghị Thượng đỉnh Chủ tịch Phật giáo ba nước Việt Nam - Lào - Campuchia lần thứ hai được tổ chức tại Việt Nam hôm nay là một sự kiện quan trọng góp phần thúc đẩy mối quan hệ hợp tác, giao lưu giữa Phật giáo ba nước, góp phần thắt chặt thêm tình đoàn kết, gắn bó hữu nghị giữa ba quốc gia, cùng nhau kiến tạo xã hội ấm no, hạnh phúc, đời sống hoà bình, an lạc.

Giáo hội Phật giáo Việt Nam với vai trò là nước chủ nhà đăng cai tổ chức Hội nghị quan trọng này, tôi hy vọng rằng với trách nhiệm và năng lực ba lần tổ chức Vesak thành công rực rỡ sẽ thể hiện sinh động tình cảm và lòng hiếu khách, để những ngày lưu lại ở Thành phố Hồ Chí Minh sẽ là cơ hội để Chư tôn đức Phật giáo ba nước Việt Nam - Lào - Campuchia chia sẻ về lịch sử, văn hóa, tôn giáo của mình, cùng nhau lan tỏa giá trị di sản văn hoá Phật giáo truyền bá thông điệp hoà bình, tinh thần khoan dung, từ bi của Đức Phật; thông qua hợp tác về giáo dục, văn hóa và các hoạt động từ thiện, nhân đạo, vì cộng đồng. Ngoài những đóng góp quý báu cho sự thành công của Hội nghị, Quý vị sẽ có những hiểu biết thêm về Thành phố Hồ Chí Minh năng động sáng tạo, về đất nước Việt Nam hòa bình và tươi đẹp, về con người Việt Nam thân thiện và mến khách, về nền văn hóa Việt Nam đậm đà bản sắc dân tộc, thống nhất trong đa dạng.

Chúng ta tin tưởng rằng, với nỗ lực chung và mục tiêu chung, vì một thế giới hòa bình, ổn định và phát triển, Hội nghị Thượng đỉnh Chủ tịch Phật giáo ba nước Việt Nam - Lào - Campuchia được tổ chức tại Việt Nam lần này sẽ thành công tốt đẹp, góp phần tăng cường tình hữu nghị đặc biệt, truyền thống giữa ba nước nói chung và Phật giáo ba nước nói riêng.

Bộ Nội vụ, Ban Tôn giáo Chính phủ Việt Nam trân trọng đề nghị Liên minh Phật giáo Lào, Tăng già Phật giáo Vương quốc Campuchia và Giáo hội Phật giáo Việt Nam tiếp tục lan tỏa và phát huy giá trị đạo đức Phật

giáo tốt đẹp, lan tỏa tinh thần nhân văn, nhân ái, vì cộng đồng xã hội, quan tâm, tạo điều kiện cho cộng đồng người Việt Nam, người Lào và người Campuchia hòa nhập vào đời sống tín ngưỡng, tôn giáo ở nước sở tại, cùng tổ chức Phật giáo và Nhân dân xây dựng ba nước Việt Nam - Lào - Campuchia cùng phát triển bền vững.

Trước thềm năm mới 2024, tôi xin chúc toàn thể quý vị sức khỏe, tinh tấn và an lạc. Chúc Giáo hội Phật giáo ba nước Việt Nam - Lào - Campuchia có nhiều hoạt động ý nghĩa để thúc đẩy sự giao lưu, hợp tác, phát triển Phật giáo đã tốt đẹp còn tốt đẹp hơn nữa.

Chúc tình hữu nghị bền chặt đặc biệt của ba nước Việt Nam - Lào - Campuchia chúng ta mãi mãi xanh tươi, đời đời bền vững.

PHÁT BIỂU

Quý Tôn đức Lãnh đạo Phật giáo, toàn thể Tăng đoàn

Thưa quý Ngài, quý vị đại biểu danh dự của Việt Nam, Lào và Campuchia

Hôm nay, tôi rất vinh dự và vui mừng được tham dự Hội nghị Thượng đỉnh Lãnh đạo Phật giáo Campuchia-Lào Việt Nam lần thứ 2 về “Quan điểm Phật giáo về quản lý môi trường: Nuôi dưỡng thế giới bền vững” nhằm góp phần tăng cường mối quan hệ đoàn kết, hữu nghị và hợp tác tốt đẹp giữa lãnh đạo Phật giáo ba quốc gia Campuchia, Lào và Việt Nam, được tổ chức trong khuôn viên xinh đẹp của Học viện Phật giáo Việt Nam tại TP.HCM, Việt Nam.

Thay mặt Bộ Lễ nghi và Tôn giáo Vương quốc Campuchia, tôi bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc đối với tấm lòng hiếu khách và nồng hậu dành cho phái đoàn Campuchia. Nhân dịp này, tôi chúc Hội nghị Thượng đỉnh Lãnh đạo Phật giáo Campuchia-Lào-Việt Nam lần thứ 2 thành công và đạt được kết quả tốt đẹp đúng với mục đích và mong muốn của buổi lễ.

Hội nghị thượng đỉnh Lãnh đạo Phật giáo Campuchia-Lào-Việt Nam lần thứ 2 rất quan trọng và phù hợp, không chỉ phản ánh sự tiến bộ trong việc tôn trọng và thực hành Phật giáo mà còn đáp ứng nhu cầu, đòi hỏi tất cả Phật tử phải đoàn kết, đóng góp để xây dựng thế giới này trở nên hòa bình, hòa hợp để học hỏi lẫn nhau qua những hành động và mong muốn chung về nội dung Phật pháp dựa trên sự hiểu biết và khoan dung theo đúng đường lối Phật giáo của mỗi quốc gia.

Về vấn đề này, tôi tin tưởng rằng Hội nghị Thượng đỉnh Lãnh đạo Phật giáo Campuchia-Lào-Việt Nam lần thứ hai sẽ là cơ hội để Phật tử trao đổi ý kiến, kinh nghiệm làm việc và cùng nhau xây dựng các biện

pháp cải cách mới nhằm thúc đẩy hơn nữa sự phát triển hài hòa của Phật giáo trong khu vực và toàn thế giới. Ngoài việc khơi dậy sự đoàn kết Phật giáo và quốc gia tạo thành sức mạnh mạnh mẽ trong cộng đồng Phật giáo để cùng nhau bảo tồn di sản tôn giáo, phát huy các giá trị Phật giáo, hợp tác chặt chẽ để phát triển Phật giáo ở ba nước Campuchia, Lào, Việt Nam cũng như thế giới theo tinh thần bảo trợ hòa bình và hòa hợp.

Tôn giáo là sự hiểu biết và niềm tin mạnh mẽ của những người đã thực hành những điều hoặc coi đó như sự hy sinh. Tôn giáo đã vươn tới một tập hợp các hệ thống văn hóa, hệ thống tín ngưỡng, các khía cạnh đạo đức và hành vi. Tất cả tôn giáo trên thế giới đều có vai trò, vì những người xây dựng tôn giáo và giáo phái đều nhằm mục đích giúp giải quyết các vấn đề và bù đắp các nhu cầu sống, cá nhân và xã hội nói chung.

Phật giáo là tôn giáo chứa đựng những lời dạy của Đức Phật, người khai sáng đạo đức, một cách hợp lý và tự nhiên. Kỷ luật là nguyên tắc đơn giản, chân chánh, chân lý, hành vi cấm làm điều ác, hướng dẫn mọi người chỉ làm điều thiện, thanh lọc tâm hồn là những nguyên tắc thể hiện cách sống để học hỏi, hiểu biết và phát triển thể chất tốt hơn.

Phật giáo kết nối với môi trường là điều chúng ta có liên quan trực tiếp hoặc gián tiếp đến cuộc sống. Môi trường là điều kiện văn hóa và xã hội có ảnh hưởng đến bất kỳ cá nhân hoặc cộng đồng nào. Nhìn chung rừng là một trong những tài nguyên thiên nhiên quý giá nhất để duy trì đời sống con người, động vật và thực vật cũng như cung cấp nguồn thức ăn cho đời sống con người và động vật. Thuốc chữa nhiều loại bệnh, cung cấp gỗ có giá trị để làm đồ nội thất, nhà ở hoặc các công trình khác và rừng là nơi thanh bình và tĩnh lặng dẫn đến trí tuệ như Đức Phật đã giác ngộ với những môi trường tự nhiên đó.

Nhìn chung, Phật giáo đã góp phần rất lớn vào sự phát triển của xã hội như chùa chiền, giáo dục đạo đức, hòa bình, tôn trọng dân chủ, giáo dục phổ thông, bảo tồn di sản quốc gia, các địa điểm du lịch hấp dẫn, bảo tồn, bảo vệ môi trường. Phật giáo giúp đỡ con người thư giãn về tinh thần và vật chất.

Nhân dịp này, tôi chia sẻ một số tình hình ở Campuchia từ quá khứ cách đây gần 45 năm, dưới chế độ diệt chủng Pol Pot, chỉ trong 3 năm, 8 tháng, 20 ngày, các tín ngưỡng, tôn giáo, phong tục, tập quán, văn hóa, văn minh của Campuchia đã bị phá hủy, trong đó có chùa chiền, tu viện.

Tất cả trung tâm tôn giáo và nhà thờ của các tôn giáo đều bị cấm, đóng cửa và biến thành nhà kho, nhà bếp, nơi trú ẩn cho động vật và thậm chí làm trại giam giữ. Sau ngày giải phóng 7 tháng 1 năm 1979, quyền tự do tôn giáo, tín ngưỡng, truyền thống, văn hóa, văn minh, tôn giáo được mở rộng, các hoạt động Phật giáo và các tôn giáo khác được nối lại cho đến ngày nay. Tất cả đều là nhờ sự nỗ lực của Chính phủ Hoàng gia Campuchia, do cựu Thủ tướng Samdech Akka Moha Sena Padei Techo Hun Sen, và Thủ tướng đương nhiệm, Samdech Moha Bovor Tipadei Hun Manet, đã nỗ lực giải phóng và phát triển đất nước từ con số 0 trở thành các cơ sở hạ tầng đáng tự hào.

Hiến pháp Vương quốc Campuchia quy định: “Phật giáo là quốc giáo” và xác định phương châm quốc gia là “Quốc gia, tôn giáo, vua chúa”. Với đa số người dân, việc thực hành Phật giáo là một trong những trụ cột vững chắc nhất về bản sắc dân tộc. Về vấn đề này, Chính phủ Hoàng gia hiện tại, do Samdech Moha Bovor Tipadei Hun Manet, Thủ tướng Vương quốc Campuchia đứng đầu, đã tiếp tục nỗ lực phát triển lĩnh vực tôn giáo, bao gồm việc xây dựng chùa, thánh đường, trường học, nhà cửa, các trung tâm y tế tầng sĩ, thư viện Phật giáo, các trường đại học Phật giáo trên khắp Campuchia, vì lợi ích lớn hơn, nhằm mục đích tăng cường tinh đoàn kết, thúc đẩy văn hóa, đạo đức, lòng khoan dung giữa những người tu hành tôn giáo trong toàn xã hội Campuchia.

Những thành tựu này chứng tỏ Chính phủ Hoàng gia Campuchia đã và đang quan tâm thực hiện mọi biện pháp để bảo đảm sự phát triển của văn hóa truyền thống, biểu tượng cho sự phát triển của quốc gia. Chính phủ Hoàng gia và Phật tử Campuchia luôn tôn trọng, bảo vệ và phát huy Phật giáo, đảm bảo rằng sức mạnh Phật giáo với tư cách là Vô Thượng sư tiếp tục tồn tại và mãi thấm nhuần vào trái tim và khối óc của người dân thế giới.

Hội nghị Thượng đỉnh Lãnh đạo Phật giáo Campuchia-Lào-Việt Nam lần thứ 2 phản ánh tinh đoàn kết, hữu nghị, hợp tác tốt đẹp trong khu vực, lan tỏa đến cộng đồng quốc tế và thế giới bằng việc bày tỏ sự tôn trọng, yêu thương lẫn nhau theo tinh thần Phật giáo, vốn là tôn giáo quý giá nhất và cũng là phương tiện giảm bớt và loại bỏ những bất hạnh, ác hạnh hay bạo lực, nhằm giành lại hòa bình, hạnh phúc tâm trí và thể chất, giúp thế giới tiến tới thịnh vượng và hòa bình.

Hội nghị Thượng đỉnh Lãnh đạo Phật giáo Campuchia-Lào-Việt Nam cũng sẽ dương cờ ba nước trong khu vực và trên thế giới nhằm nâng cao nhận thức vì sự nghiệp hòa bình, ổn định và hài hòa bền vững trong khu vực và trên thế giới.

Cuối cùng, tôi xin gửi những lời chúc tốt đẹp nhất tới Ngài Lok Chumteav, quý ông quý bà và tất cả các vị khách quý được tuổi thọ, đẳng cấp, sức khỏe, sức mạnh. Tôi kính chúc Hội nghị Thượng đỉnh Lãnh đạo Phật giáo Campuchia, Lào, Việt Nam lần thứ 2 diễn ra thuận lợi và có kết quả như kế hoạch.

Bà Min Chandynehth,

Quốc Vụ khanh, Bộ Lễ nghi và tôn giáo Campuchia.

PHẬT GIÁO VÀ VẤN ĐỀ BẢO VỆ MÔI TRƯỜNG GÓP PHẦN ĐẢM BẢO AN SINH XÃ HỘI

TT. TS Thích Đức Thiện*

Tóm tắt: Môi trường và bảo vệ môi trường luôn là yếu tố sống còn của nhân loại. Thế giới ngày nay đang phải đối diện với khủng hoảng, thách thức nghiêm trọng về môi trường và biến đổi khí hậu. Hệ lụy của nó vô cùng nguy hiểm, làm tiêu tan những thành quả mà con người đã dày công bỏ ra để xây dựng một thế giới giàu đẹp trên các mặt vật chất và tinh thần.

Các nhà khoa học đều khẳng định rằng những tiến bộ vĩ đại của khoa học kỹ thuật không thể ngăn chặn được bước tiến dồn dập của biến đổi khí hậu, bởi chỉ có ý thức của con người mới quyết định được việc bảo vệ môi trường, và ứng phó biến đổi khí hậu. Hơn lúc nào hết, các giải pháp bảo vệ môi trường được tìm đến trong giáo lý của Phật giáo như là một nguồn năng lượng hữu hiệu nhất có thể bảo vệ, gìn giữ, đem lại vẻ đẹp tự nhiên của mẹ Trái đất, bảo vệ hành tinh thân yêu của chúng ta.

Ý nghĩa và tầm quan trọng của công tác bảo vệ môi trường, các giải pháp để bảo vệ môi trường vốn đã được Đức Phật chỉ dạy cho các đệ tử của Ngài, cho nhân loại trong thông điệp về hòa bình, sự hòa hợp, an lạc tâm hồn giữa con người, vũ trụ xung quanh chúng ta, môi trường tự nhiên và môi trường xã hội.

Với tinh hoa của Phật giáo nhập thế, truyền thống đồng hành cùng dân tộc, Tăng ni, Phật tử Giáo hội Phật giáo Việt Nam đã có nhiều thành tựu trong lĩnh vực bảo vệ môi trường, ứng phó với biến đổi khí hậu. Bảo vệ môi trường, ứng phó biến đổi khí hậu được coi như là một nhân tố quan trọng đảm bảo an sinh xã hội và sự nghiệp phát triển bền vững.

* Phó Chủ tịch, Tổng thư ký HĐTS Giáo hội Phật giáo Việt Nam;

Giảng viên Cao cấp Học viện Phật giáo Việt Nam và Viện Trần Nhân Tông (Đại học Quốc Gia Hà Nội).

Từ khóa: An sinh xã hội; Giáo hội; môi trường, biến đổi khí hậu, Phật giáo.

1. Đặt vấn đề

Vào tháng 9 năm 2015 tại thành phố Bristol, Vương quốc Anh đã diễn ra Diễn đàn quốc tế giữa lãnh đạo các tôn giáo lớn trên thế giới với các quan chức Liên hợp quốc thảo luận về vai trò của các tôn giáo trong việc thực hiện các mục tiêu phát triển bền vững (SDGs) của Liên hợp quốc đến năm 2030. Trong đó đặc biệt nhấn mạnh đến vai trò của các tôn giáo trong bảo vệ môi trường và ứng phó với biến đổi khí hậu. Tại Diễn đàn Bristol, Tổng Thư ký Liên hợp quốc Ban Ki Moon đã khẳng định: “Bảo vệ môi trường là một mệnh lệnh đạo đức cấp thiết, là trách nhiệm thiêng liêng của tất cả tín đồ các tôn giáo, và của những người lương tri trên thế giới”.¹

Ngay sau đó, Liên hợp quốc đã tổ chức Hội nghị Liên hợp quốc về biến đổi khí hậu 2015 (COP21-Paris) từ ngày 30 tháng 11 đến 12 tháng 12 tại thủ đô Paris, Cộng hòa Pháp. Hội nghị COP21-Paris đã nhận được nhiều thông điệp của các nhà lãnh đạo tâm linh các tôn giáo khẳng định sự tham gia của các tôn giáo vào công cuộc bảo vệ môi trường và ứng phó với biến đổi khí hậu. Hơn lúc nào hết, các giải pháp cho vấn đề khủng hoảng môi trường và ứng phó với biến đổi khí hậu được tìm trong giáo lý của các tôn giáo.²

Tại Việt Nam, Hội nghị toàn quốc “Phát huy vai trò của các tôn giáo tham gia bảo vệ môi trường và ứng phó với biến đổi khí hậu” được Ủy ban Trung ương Mặt trận tổ quốc Việt Nam khai mạc vào ngày 2 tháng 12 năm 2015 tại cố đô Huế đúng vào thời điểm diễn ra Hội nghị COP21-Paris.³

2. Phương pháp nghiên cứu

Khi nghiên cứu Phật giáo và vấn đề bảo vệ môi trường góp phần đảm bảo an sinh xã hội, chúng tôi sử dụng các phương pháp như thu thập thông tin, phương pháp thư viện, phương pháp phân tích, tổng hợp, phương pháp

¹ Website: <http://www.undp.org>, Sep 1, 2015.

² Website: <https://www.oikaumene.org>, Statement of from Religious Leaders for the Upcoming COP21, Oct 19, 2015.

³ Vy Tư Liệu, Thông điệp của các tôn giáo tại Việt Nam và Hội nghị thượng đỉnh toàn cầu về khí hậu ở Pa-ri, *Tạp chí Dân vận*, Số 12/2015.

quy nạp, diễn dịch, ... Trong quá trình, tìm hiểu, thu thập, chúng tôi nhận thấy những điểm đã đạt được và những điểm còn hạn chế một cách khái quát nhất, từ đó đưa ra một số nhận định, khuyến nghị nhằm thực hiện bảo vệ môi trường góp phần đảm bảo an sinh xã hội có những hiệu quả nhất định.

3. Nội dung:

3.1. Tính cấp thiết của việc bảo vệ môi trường và ứng phó biến đổi khí hậu hiện nay

Nhân loại chúng ta đang sống trong thời đại mà hàng ngày con người đang phải đối diện với khủng hoảng, thách thức nghiêm trọng về môi trường và biến đổi khí hậu. Hệ lụy của nó vô cùng nguy hiểm, phá hủy môi trường sống xung quanh chúng ta, làm đảo lộn cuộc sống của mỗi chúng ta ở khắp nơi trên trái đất này, làm tiêu tan những thành quả mà con người đã dày công bỏ ra để xây dựng một thế giới giàu đẹp trên các mặt vật chất và tinh thần. Thiên tai lũ lụt, sóng thần, hạn hán, động đất, dịch bệnh hiểm nghèo HIV-AID, SARS, MERD, SARS-CoV-2... đã cướp đi sinh mạng của hàng triệu người trên khắp hành tinh vì hậu quả của hành động phá hủy môi trường và tốc độ gia tăng của biến đổi khí hậu.

Về nạn cháy rừng và chặt phá rừng: Những năm gần đây, trên thế giới đã xảy ra nhiều vụ cháy rừng rất lớn. Tại Việt Nam, ngoài nạn cháy rừng còn có nạn chặt, phá rừng diễn ra hết sức nghiêm trọng. Theo thống kê của Cục Kiểm lâm thì 9 tháng đầu năm 2017 có 155,68 ha rừng bị chặt phá và 5.364,85 ha rừng bị cháy. Diện tích rừng tự nhiên trên khắp cả nước bị suy giảm nghiêm trọng. Trong đó, độ che phủ của rừng chỉ nằm ở con số chưa đầy 40%. Diện tích rừng nguyên sinh chỉ còn khoảng 10%⁴. Theo báo cáo của Bộ NN&PTNT, trong năm 2018, lực lượng chức năng đã phát hiện trên 12.900 vi phạm pháp luật về rừng, giảm 3.500 vụ so với năm 2017. Trong số vi phạm này có 1.727 vụ phá rừng trái phép (giảm 440 vụ). Diện tích rừng bị thiệt hại là 936ha, giảm 515ha (tương ứng giảm 35%). Có 11.289 vụ vi phạm đã được xử lý, trong đó, xử phạt hành chính: 10.900 vụ, giảm 3.077 vụ (tương ứng 22%) với năm 2017⁵. Như vậy, tình trạng chặt phá rừng trái pháp luật gây ra hậu quả nghiêm trọng

⁴ Website: <https://vietnamforestry.org.vn/nan-chat-pha-rung>: Báo động đỏ nạn chặt phá rừng ở Việt Nam, 29/8/2018.

⁵ Website: <https://baotainguyenmoitruong.vn/nhuc-nhoi-nan-pha-rung-237665.html>: Nhức nhối nạn phá rừng, 21/03/2019.

cho môi trường thiên nhiên. Việc rừng bị cháy và bị chặt phá không chỉ là làm giảm đi nặng nề màu xanh trên Trái đất mà kéo theo hàng loạt hệ lụy khiến con người đang phải gánh chịu. Rừng mất đi đồng nghĩa là thiên tai nguy hiểm như EL Nino, La Nina... lũ quét, lũ đầu nguồn, sạt lở đất, biến đổi khí hậu, băng tan, hạn hán, xâm ngập mặn... liên tiếp xảy ra, là những cơn giận dữ của thiên nhiên để phản ánh lại sự tàn phá của con người.

Về biến đổi khí hậu: Biến đổi khí hậu là một trong những thách thức lớn nhất đối với nhân loại. Biến đổi khí hậu sẽ tác động nghiêm trọng đến sản xuất, đời sống và môi trường trên phạm vi toàn thế giới. Nhiệt độ tăng, mực nước biển dâng gây ngập lụt, gây nhiễm mặn nguồn nước, ảnh hưởng đến nông nghiệp, gây rủi ro lớn đối với công nghiệp và các hệ thống kinh tế – xã hội trong tương lai. Vấn đề biến đổi khí hậu đã, đang và sẽ làm thay đổi toàn diện và sâu sắc quá trình phát triển và an ninh toàn cầu như năng lượng, nước, lương thực, xã hội, việc làm, ngoại giao, văn hóa, kinh tế, thương mại. Theo một nghiên cứu của Ngân hàng thế giới, Việt Nam được coi là một trong những nước dễ bị tổn thương nhất thế giới trước tác động của biến đổi khí hậu. Biến đổi khí hậu đe dọa tăng trưởng kinh tế dài hạn, giảm nghèo và phát triển bền vững. Tính dễ tổn thương của Việt Nam gia tăng do Việt Nam vốn đã chịu nhiều rủi ro thiên tai có liên quan đến khí hậu, do vị trí địa lý, mô hình phát triển kinh tế và các vùng đồng bằng và ven biển mật độ dân cư cao cũng như các nhóm dân cư là người dân tộc thiểu số tại các vùng cao và hẻo lánh. Nhiệt độ tăng, hạn hán và lụt lội ngày càng trầm trọng, mực nước biển dâng và tăng tần suất các cơn bão đe dọa an ninh lương thực, sinh kế và cuộc sống của hàng triệu người Việt Nam.⁶

3.2. Giải pháp bảo vệ môi trường và ứng phó biến đổi khí hậu trong giáo lý Phật giáo

Đức Phật là bậc Đạo sư đại giác ngộ đã đem đến cho nhân loại thông điệp về hòa bình, sự hòa hợp, an lạc tâm hồn giữa con người, vũ trụ xung quanh chúng ta, môi trường tự nhiên và môi trường xã hội. Ngay từ khi ra đời cách đây hơn 26 thế kỷ, Đức Phật đã dạy các đệ tử về tầm quan trọng của môi trường và bảo vệ môi trường trong kinh A Hàm, phẩm Kinh Lâm có dạy: “Tỷ kheo nương vào một khu rừng để ở. Vị ấy nghĩ rằng: ta nương

⁶ ADB: Tác động kinh tế của Biến đổi khí hậu tại Đông Nam Á: Báo cáo khu vực- Những điểm nổi bật, 2009.

vào khu rừng này để ở, chưa có chính niệm sẽ được chính niệm; tâm chưa định sẽ được định; nếu chưa giải thoát sẽ được giải thoát, các lậu chưa diệt tận sẽ được diệt tận; chưa chứng đắc Niết bàn an ổn vô thượng thì sẽ chứng đắc Niết Bàn ... Nay các Tỷ kheo phải bảo vệ môi trường tự nhiên trong sạch.” Như vậy Đức Phật đã dạy các đệ tử ý thức bảo vệ, giá trị của thiên nhiên, nếu ai tác động tiêu cực đến môi trường đồng nghĩa với việc hủy hoại nơi tu tập, thì toàn bộ quá trình chứng đắc sẽ không diễn tiến như mong đợi.

Đức Phật cũng đã cống hiến cho nhân loại một học thuyết vô cùng giá trị, đó là học thuyết Duyên khởi. Lý Duyên khởi của Phật giáo khẳng định mối tương quan giữa các hiện tượng tự nhiên, nhân sinh và vũ trụ: Cái này có thì cái kia có; cái này sinh thì cái kia sinh; cái này diệt thì cái kia diệt. Các Pháp tùy thuộc vào nhau mà sinh khởi, hủy hoại thiên nhiên đồng nghĩa với với hủy hoại môi trường sống của con người. Ý thức được điều này, con người sẽ cẩn trọng trong hành động của mình khi tác động đến thiên nhiên. Luật nhân quả sẽ chi phối đem lại kết quả tương ứng với hành động, tiêu cực hay tích cực.

Trong con đường đạo đức, tu tập giải thoát của Phật giáo đó là con đường Giới – Định – Tuệ chứa đựng nhiều giá trị bài học về các giải pháp để con người có trách nhiệm bảo vệ môi trường, bảo vệ sinh mạng của muôn loài chúng sinh (cả chúng sinh hữu tình và chúng sinh vô tình) đem lại sự hài hòa, cân bằng, và những giá trị phát triển bền vững.

Triết lý sống thiếu dục tri túc, từ bỏ tham, sân, si, xả bỏ lòng tham cũng là giải pháp để bảo vệ nguồn tài nguyên đang bị phá hủy bởi lòng tham của con người trong khai thác tài nguyên thiên nhiên của Mẹ trái đất.

Với tinh thần tri ân, báo ân của giáo lý Phật giáo, mỗi người cam kết với chính mình hãy bảo vệ môi trường bền vững và đó cũng là sự bảo vệ chính mình, bảo vệ những thành quả mà mình tạo ra, đảm bảo sự an sinh xã hội.

3.3. Những thành tựu Giáo hội Phật giáo Việt Nam đạt được trong sự nghiệp bảo vệ môi trường góp phần đảm bảo an sinh xã hội

Giáo hội Phật giáo Việt Nam luôn luôn coi trọng công tác tham gia bảo vệ môi trường và chăm lo an sinh xã hội. Nhất là sau khi Giáo hội tham gia ký kết cùng các tôn giáo và Bộ Tài nguyên và Môi trường, Ủy ban

Trung ương Mặt trận Tổ quốc Việt Nam về công tác bảo vệ môi trường, ứng phó với biến đổi khí hậu. Trong phương hướng hoạt động Phật sự, chương trình mục tiêu nhiệm vụ của Giáo hội Phật giáo Việt Nam có ghi rõ là: “Phát huy tinh thần từ bi, kêu gọi Tăng Ni, Phật tử tích cực trong công tác từ thiện xã hội. Bên cạnh việc cứu trợ đồng bào bị ảnh hưởng do thiên tai, nghèo đói, công tác từ thiện xã hội tập trung xây dựng các công trình phúc lợi, nhà tình nghĩa, bảo hiểm y tế xã hội... và tập trung vào lĩnh vực bảo vệ môi trường, ứng phó biến đổi khí hậu, văn hóa tham gia giao thông, giáo dục, y tế xây dựng các cơ sở khám chữa bệnh, cơ sở giáo dục mầm non”⁷.

Về phong trào trồng cây xanh: Trước những thực trạng của vấn đề khủng hoảng môi trường do nạn cháy, phá rừng, thực hiện mục tiêu của Giáo hội Phật giáo Việt Nam về bảo vệ môi trường thiên nhiên, Giáo hội đã kêu gọi người người trồng cây, nhà nhà trồng cây, thế giới trồng cây để đem lại màu xanh cho trái đất, góp phần bảo vệ thiên nhiên, bảo vệ môi trường, giảm thiểu thiên tai lũ lụt, hạn hán... Do vậy, nhiều tấm gương điển hình, nhiều địa phương đã tích cực đi đầu trong việc thực hiện trồng cây xanh góp phần bảo vệ môi trường, đảm bảo an sinh xã hội. Ngày 20/3/2016, Ban Trị sự, Giáo hội Phật giáo Việt Nam tỉnh Điện Biên kết hợp với Trung tâm Tình nguyện Quốc gia - Đoàn TNCS Hồ Chí Minh, Trung tâm phát triển Thế giới thêm xanh, các nhà hảo tâm phát động phong trào trồng cây “Hành động xanh cho thế giới xanh” với số lượng trồng 10.000 cây xanh. Tại hội nghị, TT.Thích Đức Thiện, Tổng Thư ký Hội đồng Trị sự Giáo hội Phật giáo Việt Nam, Trưởng Ban Trị sự Giáo hội Phật giáo Việt Nam tỉnh Điện Biên cho biết: một trong những nguyên nhân phá vỡ môi trường sinh thái, gây ra biến đổi khí hậu là do con người - rừng bị chặt phá cây xanh thiếu hụt quanh môi trường sống đã tác động vào phá hủy thiên nhiên, gây ra hạn hán lũ lụt chưa từng có trong một thế kỷ trở lại gần đây. Lần này 2.000 cây hoa ban và hoa lan sẽ được trồng tại các đình, chùa, di tích lịch sử tại tỉnh Điện Biên⁸.

Tiếp theo ngày 25/4/2016, dưới sự chỉ đạo của Giáo Hội Phật giáo Việt Nam, Trung tâm phát triển Thế giới thêm xanh kết hợp Trung

⁷ Hội đồng Trị sự GHPGVN, Văn kiện Đại hội Đại biểu Phật giáo toàn quốc lần thứ VIII.

⁸ Hoàng Tuấn: Phật giáo Điện Biên phát động trồng 10.000 cây xanh, 21/03/2016, website: <http://phatgiaonamdinh.vn/tuoi-tre/tuoi-tre-doi-song/phat-giao-dien-bien-phat-dong-trong-10.000-cay-xanh.html>

tâm tình nguyện quốc gia và các đơn vị địa phương tiếp tục hành trình “Trồng hoa Ngọc Lan tại 9 tỉnh đồng bằng Sông Hồng và Phụ cận” từ ngày 11/5/2016 - 15/5/2016 gồm có: Hải Dương – Hải Phòng - Quảng Ninh - Bắc Giang - Bắc Ninh - Vĩnh Phúc - Phú Thọ - Nam Định - Thái Bình. Chặng 4 của hành trình tiếp tục trồng cây tại 34 di tích lịch sử, đền chùa như: Chùa Phật Tích (Bắc Ninh), chùa Gôi (Nam Định), Tổ đình chùa Keo (Thái Bình), văn Miếu Mao Điền (Hải Dương), chùa Lô Âm (Quảng Ninh), Trụ sở Ban trị sự Giáo hội Phật giáo Việt Nam tỉnh Vĩnh Phúc, đền Thiên Cổ (Phú Thọ), Thiền viện Trúc Lâm Phương Hoàng (Bắc Giang), chùa Kiến Linh (Hải Phòng)... Đây là chặng thứ 4 của chương trình trong “Hành trình trồng 1000 cây hoa ngọc lan tại các di tích lịch sử, đền, chùa”⁹.

Chương trình “Trồng 1000 cây hoa ngọc lan tại các di tích lịch sử, đền, chùa” là hoạt động ý nghĩa với mong muốn tạo môi trường cảnh quan xanh, sạch, đẹp cho các khu di tích, đền, chùa, cảnh quan thành phố... mang lại bầu không khí trong lành, nâng cao sức khỏe cho các du khách tham quan. Thể hiện truyền thống uống nước nhớ nguồn, trân trọng các giá trị lịch sử, văn hóa của đất nước.

Đặc biệt, kể đến Chương trình “Chung tay trồng rừng Việt Nam” của Trung tâm Phát triển thế giới thêm xanh và Giáo hội Phật giáo Việt Nam thực hiện trong năm 2019, đã trao tặng hơn 1,5 triệu cây giống lâm nghiệp cho hộ nghèo vùng bị cháy rừng ở các tỉnh miền Trung như Nghệ An, Hà Tĩnh, Phú Yên... Cụ thể: “75.000 cây giống keo lai và khoảng 1.000 cây giống sưa đỏ đã được trao tận tay những hộ dân nghèo bị thiệt hại cho cháy rừng vừa qua tại xã Thanh Xuân, huyện Thanh Chương, tỉnh Nghệ An. Tại Hà Tĩnh, Ban Tổ chức đã bàn giao 200.000 cây giống cho các hộ dân bị thiệt hại do cháy rừng tại 2 xã Sơn Trung và Sơn Lễ, huyện Hương Sơn, 250.000 cây cho bà con huyện Hương Khê. Tại Phú Yên, hơn 500.000 cây giống cũng đã được trao tặng bà con nông dân các huyện Đồng Xuân, Phú Hòa, thị xã Sông Cầu và TP Tuy Hòa”¹⁰.

⁹ Website: <https://tuoitrethudo.com.vn/trong-1000-cay-hoa-ngoc-lan-tai-cac-di-tich-lich-su-den-chua-d31688.html>: Trồng 1000 cây hoa ngọc lan tại các di tích lịch sử, đền, chùa, 9/6/2016.

¹⁰ Lê Phương: Trao hơn 1 triệu cây giống cho hộ nghèo do cháy rừng ở miền Trung, 13/12/2019, website: <https://nghenong.com/2019/12/359723/trao-hon-1-trieu-cay-giong-cho-ho-ngheo-do-chay-rung-o-mien-trung/?amp>

Gia đình anh Nguyễn Quang Hồi ở xã Thanh Xuân có 2 héc ta rừng, bị thiệt hại hoàn toàn trong đợt cháy rừng vừa qua, vì vậy khi được nhận 3 nghìn cây giống keo lai để trồng lại diện tích bị cháy. Anh xúc động cho biết: Tôi được nhận 3 nghìn cây, cây rất đẹp, cảm ơn Giáo hội Phật giáo Việt Nam và Trung tâm Phát triển thế giới thêm xanh, số cây này gia đình tôi sẽ tiến hành trồng ngay để cây có thể sinh trưởng tốt; số cây này khi thu hoạch sẽ đảm bảo kinh tế cho gia đình.

Ông Nguyễn Tố Như, Phó Chủ tịch Ủy ban nhân dân xã Thanh Xuân, huyện Thanh Chương, tỉnh Nghệ An chia sẻ. “Trồng rừng có lợi thế rất nhiều về kinh tế, một héc ta trồng rừng 5 năm cho một trăm mấy chục triệu rồi, không thua gì làm nông nghiệp, đợt hỗ trợ này, chúng tôi đã họp lại toàn bộ hộ dân, đặc biệt là những hộ dân có diện tích bị cháy do thiên tai hỏa hoạn. Người dân rất phấn khởi và đồng loạt ra quân trồng rừng khoảng 40 ha trong đợt tặng cây giống này”¹¹.

Như vậy, hoạt động tặng cây giống cho hộ dân nghèo này nằm trong Chương trình “Chung tay trồng rừng Việt Nam” của Trung tâm Phát triển thế giới thêm xanh và Giáo hội Phật giáo Việt Nam thực hiện đã đem lại hiệu quả thiết thực, đúng thời điểm người dân khó khăn do nạn cháy rừng do đó càng mang ý nghĩa to lớn. Thực hiện trồng cây xanh bảo vệ môi trường đồng thời đem lại hiệu quả kinh tế cao giúp người dân nâng cao đời sống, đảm bảo an sinh xã hội đúng là nhiệm vụ kép.

Về phóng sinh bảo vệ môi trường sống cho các loài: Hoạt động thả cá phóng sinh nằm trong chương trình hợp tác giữa Tổng cục Thủy sản và Trung ương Giáo hội Phật giáo Việt Nam. Mục đích của chương trình góp phần phục hồi, tái tạo nguồn lợi thủy sản, đồng thời tuyên truyền, nâng cao nhận thức, ý thức trách nhiệm của các Tăng, Ni, Phật tử về công tác bảo vệ nguồn lợi thủy sản.

Ngày 24/4/2018, Trung ương Giáo hội đã phối hợp Tổng cục Thủy sản tổng kết kết quả triển khai thực hiện bản ghi nhớ hợp tác giữa Tổng cục và GHPGVN năm 2017, đồng thời xây dựng kế hoạch triển khai thực hiện bản ghi nhớ hợp tác trong lĩnh vực thả giống phóng sinh, bảo vệ

---

¹¹ Lê Phương: Trao hơn 1 triệu cây giống cho hộ nghèo do cháy rừng ở miền Trung, 13/12/2019, website: <https://nghenong.com/2019/12/359723/trao-hon-1-trieu-cay-giong-cho-ho-ngheo-do-chay-rung-o-mien-trung/?amp>

nguồn lợi thủy sản năm 2018¹². Trung ương Giáo hội là đơn vị chủ trì tổ chức sự kiện, tổ chức phóng sinh và tuyên truyền về công tác bảo vệ nguồn lợi thủy sản cho Tăng Ni, Phật tử; Tổng cục Thủy sản chỉ đạo Chi cục thủy sản địa phương hướng dẫn điểm thả, kỹ thuật và con giống thả phóng sinh, tuyên truyền vận động người dân tham gia bảo vệ giống thủy sản sau khi thả phóng sinh theo đúng quy định; đóng góp nguồn cá giống và tham dự buổi tổ chức thả phóng sinh nguồn lợi thủy sản.

Theo báo cáo của Sở Nông nghiệp và Phát triển nông thôn, trong 4 năm 2013 - 2016, Sở Nông nghiệp và Phát triển nông thôn phối hợp với Ban Trị sự GHPG Việt Nam tỉnh Sóc Trăng đã phối hợp 4 đợt cùng phóng sinh (thả cá) về tự nhiên góp phần tái tạo nguồn lợi thủy sản với khoảng 3 tấn cá thương phẩm và trên 1 triệu cá giống. Thực hiện bản ghi nhớ, Chi cục Thủy sản đã tổ chức và phối hợp với các đơn vị trong và ngoài ngành tuyên truyền bảo vệ nguồn lợi thủy sản bằng nhiều hình thức như: phát tài liệu bướm, dán áp phích, tổ chức cuộc thi vẽ tranh cho học sinh... đồng thời, vận động các tổ chức, cá nhân trong và ngoài tỉnh tham gia phong trào tái tạo nguồn lợi thủy sản nhân ngày Truyền thống nghề cá Việt Nam. Qua đó đã thả trên triệu tôm sú giống về biển và trên 1 triệu cá giống về các vùng nước tự nhiên¹³.

Thông qua hoạt động thả giống phóng sinh, góp phần vào việc bảo vệ môi trường, bảo vệ đa dạng sinh học; qua đó ngăn chặn, giảm thiểu sự phát tán những loài thủy sinh ngoại lai xâm hại ra môi trường; chủ động cung cấp và vận động Tăng Ni, Phật tử, người dân thả phóng sinh những giống thủy sản hữu ích cho môi trường sinh thái và đời sống xã hội.

Hàng năm, tại các buổi lễ Phật đàn hay ngày hội thả cá phóng sinh nhân ngày lễ ông Công, ông Táo (23 tháng Chạp), chẳng hạn như ở Lào Cai: Chư tôn đức, lãnh đạo thành phố Lào Cai đã cùng nhân dân, Phật tử thả hàng ngàn con cá chép xuống sông Hồng và phóng sinh một số loài chim¹⁴.

¹² Thiện Tâm: Giáo hội Phật giáo Việt Nam ký ghi nhớ tuyên truyền về phóng sinh, 28/04/2018, website: <https://giacngo.vn/thoisu/tintuc/2018/04/28/5AF6D0>.

¹³ Tuyết Xuân: Tổng kết hoạt động tái tạo nguồn lợi thủy sản, 15/3/2017, website: <http://baosoctrang.org.vn/kinh-te/tong-ket-hoat-dong-tai-cao-nguon-loi-thuy-san-6972.html>

¹⁴ Hoàng Tuấn: Lào Cai ngày hội thả cá phóng sinh, 21/1/ 2017, website: <http://www.phattuvietnam.net/lao-cai-ngay-hoi-tha-ca-phong-sinh>.

Ngày 26/3/2018, Ban Trị sự Giáo hội Phật giáo Việt Nam tỉnh Tiền Giang và Chi cục thủy sản, thuộc Sở Nông nghiệp và Phát triển nông thôn Tiền Giang phối hợp tổ chức lễ thả cá giống phóng sinh trên sông Tiền, nhằm tái tạo nguồn lợi thủy sản. Đây là hoạt động nằm trong khuôn khổ chương trình hợp tác giữa Tổng cục Thủy sản và Trung ương Giáo hội Phật giáo Việt Nam, được triển khai rộng khắp ở các tỉnh thành trong cả nước. Ban trị sự giáo hội Phật giáo Việt Nam tỉnh Tiền Giang và Chi cục thủy sản Tiền Giang tổ chức thả hơn 5 tấn cá các loại ra sông Tiền, tổng giá trị hơn 250 triệu đồng, do Giáo hội Phật giáo Tiền Giang vận động Phật tử hỗ trợ¹⁵.

Ngày 16/5/2019, Tổng cục Thủy sản phối hợp với Trung ương Giáo hội Phật giáo Việt Nam, Sở NN&PTNT Hà Nội tổ chức buổi lễ phóng sinh, tái tạo nguồn lợi thủy sản tại bến sông chùa Bồ Đề (Long Biên) với tổng khối lượng cá giống được thả là 500kg (tương đương 10.000 con), bao gồm các loài cá kinh tế như cá chép, cá trắm, cá trôi, cá chày mắt đỏ...¹⁶

Ngày 21/9/2019 tại xã Đất Mũi, huyện Ngọc Hiển, Cà Mau, Tổng cục Thủy sản phối hợp cùng Trung ương Giáo hội Phật giáo Việt Nam, Ban Trị sự Giáo hội Phật giáo Việt Nam tỉnh, Sở NN&PTNT tỉnh Cà Mau tổ chức lễ thả giống Phóng sanh, tái tạo nguồn lợi thủy sản, các đại biểu đã thả gần 600 nghìn con giống, gồm: tôm sú, cua biển, cua đá, cá chêm, cá thòi lòi, cá kèo, lịch... về vùng bãi cạn ven biển Cà Mau¹⁷...

Như vậy, đến nay hoạt động phóng sinh do Giáo hội Phật giáo Việt Nam nói chung, Giáo hội Phật giáo các tỉnh nói riêng phát động, phối hợp với các ban, ngành chức năng thực hiện bước đầu đã đem lại những hiệu quả to lớn, tạo động lực, tác động tích cực đối với cộng đồng xã hội. Hoạt động này, nhằm giữ gìn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống, đáp ứng nhu cầu đời sống tín ngưỡng của nhân dân; tuyên truyền về mục

¹⁵ Thanh Thảo: Tiền Giang thả hơn 5 tấn cá phóng sinh tái tạo nguồn lợi thủy sản, 26/3/2018, <http://www.thtg.vn/tien-giang-tha-hon-5-tan-ca-phong-sinh-tai-tao-nguon-loi-thuy-san/>

¹⁶ Phương Nga: Phóng sinh 10.000 con cá giống dịp lễ Phật đản, 16-05-2019, website: <http://kinhtedothi.vn/phong-sinh-10000-con-ca-giong-dip-le-phat-dan-343332.html>

¹⁷ Trọng Đài: Cà Mau: Thả giống phóng sanh tái tạo nguồn lợi thủy sản tại xã Đất Mũi, 23/9/2019, website: <https://www.phatsunonline.com/ca-mau-tha-giong-phong-sanh-tai-tao-nguon-loi-thuy-san-tai-xa-dat-mui/>

đích ý nghĩa tâm linh trong việc duy trì và phát huy truyền thống tốt đẹp của người dân Việt nhằm tái tạo phát triển nguồn tài nguyên và giữ cân bằng sinh thái. Đồng thời góp phần xây dựng nếp sống văn minh đô thị, khắc phục được tình trạng vứt rác bừa bãi, chính vì thế ngày hội thả cá ở các tỉnh, thành phố trong cả nước không những thu hút Nhân dân trên địa bàn mà rất nhiều du khách khi đến du lịch, tham quan cũng tham gia hưởng ứng.

Bên cạnh những hoạt động kêu gọi giảm thiểu chặt phá rừng, giết hại muôn loài đồng thời phát động phong trào trồng cây xanh, thả phóng sinh để bảo vệ môi trường. Giáo hội Phật giáo còn thực hiện những hoạt động khác nhằm bảo vệ môi trường ngay trong những việc làm hàng ngày của mỗi người dân. Nhằm hưởng ứng cuộc vận động: “Người dân thành phố Hồ Chí Minh không xả rác ra đường và kênh rạch, vì thành phố sạch và giảm ngập nước”, Quỹ Đạo Phật Ngày Nay phối hợp cùng với Ủy ban Nhân dân Phường 3, Quận 10, Tp. Hồ Chí Minh thực hiện trao tặng 1.000 thùng rác gia đình đến các hộ khó khăn trên địa bàn phường, trao tặng thùng rác đôi công cộng đặt tại các tuyến đường trên địa bàn; đồng thời, trao tặng 500 giỏ đi chợ cho bà con nhằm hạn chế sử dụng túi nilon trong sinh hoạt hằng ngày¹⁸.

Trước những việc làm thiết thực của Tăng ni, Phật tử Giáo hội Phật giáo Việt Nam với vấn đề bảo vệ môi trường đã cho thấy nhận thức rất cao của Tăng ni, Phật tử trong việc cấp thiết phải bảo vệ môi trường và các biện pháp thiết thực ứng phó với biến đổi khí hậu.

3.4. Đánh giá chung và một số khuyến nghị nhằm nâng cao bảo vệ môi trường góp phần đảm bảo an sinh xã hội trong giai đoạn hiện nay

3.4.1. Những kết quả đạt được

Giáo hội tích cực tuyên truyền hoạt động phóng sinh nhằm bảo vệ sự sống: Giáo hội Phật giáo Việt Nam đã sáng tạo trong các hoạt động Phật sự. Vận dụng giáo lý Phật giáo vào thực tiễn thông qua chương trình hợp tác trong lĩnh vực thả giống phóng sinh, bảo vệ nguồn lợi thủy sản. Hoạt động thả giống phóng sinh là một trong những hoạt động thường niên của Giáo hội, hoạt động này ngày càng thu hút được sự quan tâm, tham

¹⁸ Website: <https://www.vbgh.vn>: Báo cáo tổng kết công tác Phật sự năm 2019 Ban Từ Thiện Xã hội Trung ương Giáo hội Phật giáo Việt Nam, 28/12/2019.

gia của đông đảo nhân dân. Đặc biệt, từ khi Giáo hội ký kết bản ghi nhận hợp tác trong lĩnh vực thả giống phóng sinh, bảo vệ nguồn lợi thủy sản với Tổng cục thủy sản Việt Nam càng thể hiện rõ hơn ý thức bảo vệ con giống, nguồn lợi thủy sản của nhân dân. Lợi ích của việc phóng sinh đã cứu sự sống của các loài, đồng thời kêu gọi Tăng, Ni, Phật tử tham gia vào tuyên truyền dẫn hạn chế việc sát sinh nhằm cân bằng hệ sinh thái, hướng đến cuộc sống tốt đẹp hơn.

Giáo hội làm tốt phong trào trồng cây xanh, tạo dựng lá phổi xanh cho cộng đồng góp phần giảm thiểu những tác động ngược trở lại của thiên nhiên:

Nạn chặt phá rừng trái pháp luật, nạn cháy rừng do hạn hán, nắng nóng kéo dài đã làm cho người dân trồng rừng gặp phải những hoàn cảnh khó khăn, cuộc sống nghèo khổ, thậm chí những tác động, biến đổi khí hậu ngày càng khắc nghiệt làm cho cuộc sống của con người phải hứng chịu nhiều hậu quả nghiêm trọng. Do đó, cùng với Đảng, Nhà nước và chính quyền các cấp, Giáo hội Phật giáo Việt Nam nói chung và Giáo hội Phật giáo các tỉnh nói riêng tích cực hưởng ứng phong trào trồng cây xanh, tạo dựng lá phổi xanh cho cộng đồng. Vừa triển khai thực hiện trao cây giống để người dân trồng rừng tạo môi trường sinh thái, vừa tạo nguồn lực kinh tế cho người dân là việc vô cùng ý nghĩa. Chính sách này của Giáo hội đã trở thành một phong trào sâu rộng trong cả nước, thu hút được sự tham gia của đông đảo Tăng, Ni, Phật tử, những nhà hảo tâm, những đoàn viên thanh niên,... cùng chung tay trồng cây, gây rừng.

Giáo hội Phật giáo Việt Nam đã thực hiện tốt trách nhiệm trong thực hiện, triển khai việc bảo vệ môi trường:

Từ quan điểm việc bảo vệ môi trường là giáo lý trong lời dạy của Đức Phật, do đó Giáo hội Phật giáo Việt Nam rất coi trọng việc bảo vệ môi trường, và giáo dục ý thức của tín đồ Phật tử trong bảo vệ môi trường. Giáo hội đã đề ra chủ trương, mục tiêu hoạt động Phật sự, triển khai trên nhiều lĩnh vực, tập hợp nguồn lực để làm tốt công tác bảo vệ môi trường và an sinh xã hội. Giáo hội luôn kêu gọi và phát huy sự quyết tâm cao, tinh thần trách nhiệm từ những Tăng ni, Phật tử hướng về vấn đề môi trường, bảo vệ môi trường. Giáo hội chỉ đạo các Ban, Viện Trung ương, các Phân ban, các Ban Trị sự các cấp và toàn thể Tăng ni, Phật tử thực hiện có hiệu quả hoạt động bảo vệ môi trường góp phần đảm bảo an sinh xã hội cho

người dân. Giáo hội đã chủ động trong phát động các phong trào trồng cây xanh, thả phóng sinh, kêu gọi nhân dân tham gia bảo vệ môi trường, hạn chế việc xả thải, vứt rác bừa bãi, tạo nguồn lực kinh tế cho người dân góp phần đảm bảo an sinh xã hội.

Giáo hội Phật giáo Việt Nam đã phối hợp hiệu quả với các Cơ quan, Bộ ngành, và Chính quyền địa phương trong việc triển khai các hoạt động Phật sự nói chung, hoạt động bảo vệ môi trường nói riêng:

Thời gian qua, hoạt động bảo vệ môi trường sinh thái, bảo vệ lá phổi xanh, bảo vệ nguồn lợi thủy sản đã cho thấy sự kết hợp có hiệu quả, kịp thời giữa Trung ương Giáo hội Phật giáo Việt Nam với các Cơ quan, Bộ ngành, và Chính quyền địa phương cấp tỉnh nói chung và Ban Trị sự Giáo hội Phật giáo Việt Nam các tỉnh nói riêng với các sở, ban, ngành. Trong đó, Trung ương Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, Tổng cục Thủy sản, Sở Nông nghiệp và Phát triển nông thôn,... là một trong những cơ quan trực tiếp đối với việc bảo vệ môi trường. Sự kết hợp có hiệu quả này tạo ra nhiều cơ hội, thuận lợi hơn nữa cho việc Giáo hội Phật giáo Việt Nam thực hiện được các chính sách an sinh xã hội đến với đông đảo tầng lớp nhân dân và ở tất cả các vùng miền trong cả nước.

3.4.2. Những hạn chế

Song song với những kết quả đạt được, thì vẫn có những điểm chưa đáp ứng được yêu cầu thực tế, còn những điểm hạn chế như sau:

Nhiều việc làm có ý nghĩa không chỉ giáo dục, kêu gọi đổi mới nhận thức về bảo vệ môi trường thiên nhiên đối với các thế hệ mà còn làm cho người dân thoát nghèo, thoát khỏi khó khăn trong cuộc sống. Các hoạt động Phật sự của Giáo hội đã làm là rất nhiều, song công tác truyền thông chưa thực hiện tốt, chưa tuyên truyền sâu rộng đến với nhân dân, với xã hội do đó chưa thực sự lan tỏa rộng rãi.

Sự phối hợp của Giáo hội đối với các sở, ban, ngành và chính quyền các cấp đã đem lại nhiều kết quả, song cũng có thời điểm công tác phối hợp chưa thực sự chủ động, kịp thời do đó hiệu quả công việc đôi khi còn chậm.

Một số Tăng ni làm công tác tuyên truyền, thực hiện các hoạt động được giao do còn trẻ, kinh nghiệm chưa nhiều, cho nên có lúc, có nơi còn chưa chủ động trong quá trình thực hiện dẫn đến hiệu quả công việc còn thấp, chưa đáp ứng được nhiệm vụ.

3.4.3. Một số khuyến nghị nhằm nâng cao bảo vệ môi trường góp phần đảm bảo an sinh xã hội trong giai đoạn hiện nay

Đối với Giáo hội Phật giáo Việt Nam:

Giáo hội Phật giáo Việt Nam cần tiếp tục đề ra các mục tiêu lớn, cụ thể, phát động các phong trào bảo vệ môi trường đảm bảo an sinh xã hội một cách cụ thể hơn đến với tất cả Tăng ni, đồng bào Phật tử và đồng bào người dân. Thực hiện các kế hoạch hành động, các cuộc phát động phong trào bảo vệ môi trường phải được xác định là những hoạt động Phật sự lớn, mang tầm chiến lược của Giáo hội Trung ương và Giáo hội địa phương các cấp. Bởi vì đây là vấn đề lớn của quốc gia, của nhân loại cho nên việc thực hiện nhiệm vụ bảo vệ môi trường rất cần thiết đòi hỏi sự phối hợp chặt chẽ, có lộ trình và phải thực hiện có hiệu quả. Đặc biệt là phù hợp với sự phát triển chung của đất nước, phù hợp với chính sách chung của Đảng, Nhà nước về bảo vệ môi trường, ứng phó biến đổi khí hậu. Do đó, Giáo hội tiếp tục nghiên cứu những phong trào có hiệu quả nhằm vừa bảo vệ môi trường vừa tăng thu nhập kinh tế cho các hộ khó khăn nói riêng và nâng cao cuộc sống cho người dân nói chung.

Giáo hội cần tiếp tục phối hợp với các cơ quan chức năng, chính quyền các cấp trong hoạt động bảo vệ môi trường. Việc Giáo hội đề ra những phương hướng, nhiệm vụ, mục tiêu, phát động phong trào bảo vệ môi trường có ý nghĩa rất lớn đối với việc làm phong phú, đa dạng môi trường và đặc biệt gắn với đời sống của người dân. Do đó, những chính sách, phát động phong trào bảo vệ môi trường của Giáo hội cần phải có sự phối hợp của các cơ quan, chức năng, các cấp chính quyền, nhất là của Trung ương Mặt trận Tổ quốc Việt Nam. Đồng thời, Giáo hội cần phối hợp tốt với các cơ quan, chức năng và chính quyền các cấp thì việc triển khai những chủ trương, chính sách của Đảng, Nhà nước về bảo vệ môi trường mới thực sự có hiệu quả. Qua đó, Giáo hội sẽ phát huy được mọi nguồn lực, không chỉ trong Giáo hội mà còn kêu gọi sự ủng hộ, tham gia của đông đảo nhân dân tham gia.

Giáo hội cần chỉ đạo sâu sát hơn đối với Tăng ni và Phật tử các cấp trong quá trình thực hiện hoạt động bảo vệ môi trường. Đối với đội ngũ Tăng ni và Phật tử cần chỉ đạo thường xuyên, trực tiếp trong các hoạt động bảo vệ môi trường. Ngoài ra, cần phải nâng cao năng lực, trình độ, chuyên môn để đáp ứng được các yêu cầu của tình hình mới, nhất là

những hoạt động tuyên truyền, quảng bá hình ảnh cần phải được thúc đẩy hơn nữa nhằm giới thiệu, cung cấp những hoạt động có ý nghĩa của Giáo hội tới đông đảo nhân dân trong bảo vệ môi trường nói riêng và hoạt động Phật sự nói chung.

Đối với Tăng ni và Phật tử:

Các Tăng ni, Phật tử trong cả nước cần tích cực, chủ động hơn nữa trong hoạt động bảo vệ môi trường, phải trở thành tấm gương sáng cho những người xung quanh noi gương, học tập. Tích cực học tập, thấm nhuần những chủ trương, chính sách của Đảng, Nhà nước và chủ trương của Giáo hội để tiếp tục phát động, kêu gọi toàn dân tham gia vào các hoạt động bảo vệ môi trường.

Các Tăng ni, Phật tử tiếp tục học tập, nâng cao trình độ, năng lực chuyên môn, ngoại ngữ, tin học,... để thực hiện các nhiệm vụ đáp ứng yêu cầu của thời đại mới. Khi những kỹ năng, chuyên môn cao thì các Tăng ni, Phật tử có thể thực hiện tốt các hoạt động bảo vệ môi trường không chỉ bằng những việc làm cụ thể bằng chân tay, mà còn có thể sử dụng công nghệ thông tin, internet, ứng dụng trí tuệ nhân tạo (AI) vào trong việc tuyên truyền, quảng bá hình ảnh, phát động có hiệu quả hơn hoạt động bảo vệ môi trường đến với đông đảo nhân dân.

4. Kết luận

Xã hội càng hiện đại, nhu cầu của con người ngày càng gia tăng không có hạn độ, do đó con người tác động vào thế giới tự nhiên ngày càng nhiều. Sự khai thác nguồn tài nguyên thiên nhiên không có giới hạn, sự phá vỡ sự cân bằng tự nhiên ngày càng lớn là nguyên nhân của biến đổi khí hậu và sự phá hủy môi trường, nguyên nhân của những trận sóng thần, nước biển dâng, sa mạc hóa, lũ lụt, thiên tai,... nó sẽ đem đến hậu quả tác hại khôn lường, phá hủy những nền văn minh, thành quả của nhân loại. Nếu chúng ta không có những hành động thân thiện với môi trường, với tự nhiên thì không sớm thì muộn nhân loại sẽ nhận những hậu quả còn lớn gấp nhiều lần so với những gì nhân loại đang phải hứng chịu trong thời gian qua.

Những lời dạy của Đức Phật từ cách đây 26 thế kỷ, giáo lý trong sáng và toàn bích của Ngài vẫn là kho tàng Pháp bảo vô giá, là kim chỉ nam thật sự đem lại hạnh phúc, an lạc, hòa bình cho nhân loại trên thế gian này.

Giáo lý Phật giáo đã giúp cộng đồng thế giới giải quyết những thách thức khẩn cấp. Những lời dạy của Đức Phật đã cho chúng ta tinh thần kiên cố có thể đánh thức các nỗ lực toàn cầu nhằm đạt được mục tiêu phát triển bền vững đến năm 2030, thực thi cam kết hiệp định Paris về biến đổi khí hậu và cổ súy những giá trị phổ quát của thế giới.

Những hoạt động thiết thực của Giáo hội Phật giáo Việt Nam trong bảo vệ môi trường như kêu gọi người dân không xả rác thải, đóng góp tặng thùng rác cho người dân; phát động những phong trào trồng cây xanh, thả phóng sinh,... đã thu hút được sự đồng tình, ủng hộ của chính quyền các cấp và đông đảo nhân dân trên khắp cả nước. Bảo vệ môi trường chính là bảo vệ sự sống cho chúng ta hôm nay và cho thế hệ mai sau, do đó việc tuyên truyền, vận động đông đảo Tăng ni, Phật tử và nhân dân cả nước gắng sức, đồng lòng cùng với Đảng, Nhà nước, chính quyền các cấp và Giáo hội Phật giáo Việt Nam thực hiện tốt nhiệm vụ bảo vệ môi trường là nhiệm vụ cấp bách, có ý nghĩa to lớn. Có như vậy, mới có thể tạo cơ sở vững chắc cho người dân có cuộc sống tốt đẹp hơn, chính sách an sinh xã hội của Giáo hội và Nhà nước mới có thể thực hiện được hiệu quả.

***

TÀI LIỆU THAM KHẢO

ADB, “Tác động kinh tế của Biến đổi khí hậu tại Đông Nam Á: Báo cáo khu vực – Những điểm nổi bật”, Ngân hàng Phát triển Châu Á, 2002.

Anthony D. Owen và Nick Hanley, *The Economic of Climate Change*, Routledge, 2004.

Donald W. Mitchell, *Buddhism*, Oxford University Press, 2002

Hoàng Tuấn: Lào Cai: Ngày hội thả cá phóng sinh, 21/1/ 2017, website: <http://www.phattuvietsam.net/lao-cai-ngay-hoi-tha-ca-phong-sinh>.

Hoàng Tuấn: Phật giáo Điện Biên phát động trồng 10.000 cây xanh, 21/03/2016, website: <http://phatgiaonamdinh.vn/tuoi-tre/tuoi-tre-doi-song/phat-giao-dien-bien-phat-dong-trong-10.000-cay-xanh.html>

Hội đồng Trị sự GHPGVN, Văn kiện Đại hội VII, 2012.

Hội đồng Trị sự GHPGVN, Văn kiện Đại hội VIII, 2017.

Lê Phương: Trao hơn 1 triệu cây giống cho hộ nghèo do cháy rừng ở miền Trung, 13/12/2019, website: <https://ngheonong.com/2019/12/359723/trao-hon-1-trieu-cay-giong-cho-ho-ngheo-do-chay-rung-o-mien-trung/?amp>

Narada M.T, Đức Phật và Phật Pháp, NXB TPHCM.

Phương Nga: Phóng sinh 10.000 con cá giống dịp lễ Phật đản, 16-05-2019, website: <http://kinhtedothi.vn/phong-sinh-10000-con-ca-giong-dip-le-phat-dan-343332.html>

Tạp chí Dân vận, 12/2015.

Thanh Thảo: Tiền Giang thả hơn 5 tấn cá phóng sinh tái tạo nguồn lợi thủy sản, 26/3/2018, <http://www.thtg.vn/tien-giang-tha-hon-5-tan-ca-phong-sinh-tai-tao-nguon-loi-thuy-san/>

Thích Đức Thiện, Thích Nhật Từ, Phật giáo góp phần bảo vệ môi trường, NXB Tôn giáo, 2014.

Thích Đức Thiện, Thích Nhật Từ, Phật giáo và các mục tiêu thiên niên kỷ của Liên hợp quốc, NXB Tôn giáo, 2014.

Thích Đức Thiện, Thích Nhật Từ, Phật giáo vì phát triển bền vững và thay đổi xã hội, NXB Tôn giáo, 2014.

Thiện Tâm: Giáo hội Phật giáo Việt Nam ký ghi nhớ tuyên truyền về phóng sinh, 28/04/2018, website: <https://giacngo.vn/thoisu/tin-tuc/2018/04/28/5>.

Trọng Đài: Cà Mau: Thả giống phóng sanh tái tạo nguồn lợi thủy sản tại xã Đất Mũi, 23/9/2019, website: <https://www.phatsonline.com/ca-mau-tha-giong-phong-sanh-tai-tao-nguon-loi-thuy-san-tai-xa-dat-mui/>

Tuyết Xuân: Tổng kết hoạt động tái tạo nguồn lợi thủy sản, 15/3/2017, website: <http://baosoctrang.org.vn/kinh-te/tong-ket-hoat-dong-tai-cao-nguon-loi-thuy-san-6972.html>

Vũ Thị Hoài Thu, “Thỏa thuận Paris về Khí hậu: Cơ hội, thách thức và gợi ý chính sách đối với Việt Nam”, Tạp chí Những vấn đề Kinh tế và Chính trị thế giới, Số 245, Tháng 9/2016.

Website: <https://baotainguyenmoitruong.vn/nhuc-nhoi-nan-pha-rung-237665.html>: Nhức nhối nạn phá rừng, 21/03/2019.

Website: <https://phatgiao.org.vn>: Báo cáo tổng kết hoạt động Phật sự nhiệm kỳ V (2002-2007) của Giáo hội Phật giáo Việt Nam.

Website: <https://tuoitrethudo.com.vn/trong-1000-cay-hoa-ngoc-lan-tai-cac-di-tich-lich-su-den-chua-d31688.html>: Trồng 1000 cây hoa ngọc lan tại các di tích lịch sử, đền, chùa, 9/6/2016.

Website: <https://www.undp.org>: Faith leaders and senior UN officials to discuss working together to improve lives of millions of people worldwide, Sep. 1, 2015.

Website: <https://www.vbgh.vn>: Báo cáo tổng kết công tác Phật sự năm 2019 của Giáo hội Phật giáo Việt Nam, 27/12/2019.

Website: <https://www.vbgh.vn>: Báo cáo Tổng kết hoạt động Phật sự năm 2018 của Giáo hội Phật giáo Việt Nam, 06/01/2019.

Website: <http://thuongchieu.net/index.php/phatphapcanban/3557-phatgiaohoabinh>: Tám quyền sách quý-Quyển 8: Năm yếu tố hòa bình của Phật giáo, H.T Thích Thiện Hoa, 10/7/2013.

Website: <https://www.oikaumene.org>: Statement from Religious Leaders for Upcoming COP21, Oct 19, 2015.

Website: <https://vietnamforestry.org.vn/nan-chat-pha-rung>: Báo động đỏ nạn chặt phá rừng ở Việt Nam, 29/8/2018.

LỜI CẢM TẠ

Kính thưa các bậc Tôn đức Trưởng lão, các bậc Thầy khả kính, các khách quý, các đại biểu và đồng tu

Hôm nay, chúng ta tập trung tại Học viện Phật giáo Việt Nam tại TP.HCM tham dự Hội nghị Lãnh đạo Phật giáo ba nước Campuchia, Lào và Việt Nam lần 2 về chủ đề, **“Quan điểm Phật giáo về quản lý môi trường: Nuôi dưỡng thế giới bền vững”**. Chúng con/ chúng tôi tràn ngập lòng biết ơn đối với quý Tôn đức và các quý vị đã tham gia, hiện diện, đóng góp trí tuệ và sự cam kết vững chắc vào con đường minh triết và chữa lành của Đức Phật.

Chúng con bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc đến quý Tôn đức lãnh đạo Phật giáo Việt Nam, Campuchia, Lào và các quốc gia khác, những người đã mở rộng trái tim và khối óc của chúng ta qua các phát biểu tuệ giác, tạo tiền đề cho đối thoại và trao đổi tâm linh sâu sắc hơn. Phát biểu của quý Tôn đức là ánh sáng dẫn đường, chỉ dẫn con đường đến sự đoàn kết và hiểu biết.

Con thành kính tri ân HT. **Thích Thiện Nhơn**, Chủ tịch Hội đồng Trị sự Giáo hội Phật giáo Việt Nam, đã trình bày diễn văn khai mạc đầy cảm hứng và soi sáng. Những hiểu biết sâu sắc của Ngài về lòng bi mẫn, sự liên kết, bảo vệ môi trường và mưu cầu hòa bình đã tạo nên tiếng vang sâu sắc trong trái tim của tất cả đại biểu. Hòa thượng đã nhắc nhở chúng ta về sức mạnh chuyển hóa của Phật Pháp, không chỉ đối với cá nhân mà còn đối với toàn bộ quốc gia và nền văn hóa.

Con cảm ơn Hòa thượng **Mahabounma Simmaphom**, Chủ tịch Tổ chức Phật giáo Trung ương của Lào, đã chia sẻ thông điệp về sự đoàn kết, vượt ngoài ranh giới ba nước chúng ta. Hòa thượng đã nhắc nhở rằng bất

chấp truyền thống và ngôn ngữ độc đáo, giáo pháp của Đức Phật gắn kết chúng ta với nhau trong tình pháp lữ thiêng liêng.

Con tri ân Trưởng lão **Tep Vong**, Tăng thống Tối cao của Campuchia, mặc dù vắng mặt, nhưng những lời dạy của Ngài và phát biểu của **Samdech Preah Buddhajayamuni Pandit, Khim Son**, Chánh Văn phòng Hội đồng Tăng già Tối cao Vương quốc Campuchia, đã tạo nên tiếng vang mạnh mẽ. Thông điệp về hy vọng và khả năng phục hồi trong bài phát biểu nhắc nhở tinh thần bất khuất của Tăng đoàn Campuchia, thúc đẩy hòa bình và thịnh vượng trên toàn khu vực như ngọn hải đăng truyền cảm hứng.

Ban tổ chức cảm ơn TS. **Vũ Chiến Thắng**, Thứ trưởng Bộ Nội vụ Việt Nam; tri ân bà **Min Chandynehth**, Quốc vụ khanh, Bộ Lễ nghi và Tôn giáo Campuchia; và ông **Khanonglith Sisomboun**, Ủy ban Thường vụ Mặt trận Lào Phát triển Quốc gia, Vụ trưởng Vụ Tôn giáo, Mặt trận Phát triển Quốc gia Lào, Lãnh đạo Ủy ban Tôn giáo Chính phủ. Sự hiện diện và những lời phát biểu sâu sắc, ân cần của quý vị thể hiện tính đồng hành lâu dài giữa Giáo hội và đất nước. Sự đóng góp chất xám của các quý vị thúc đẩy sự thực hành Phật giáo ở cả ba quốc gia, vốn là minh chứng cho cam kết của chính phủ 3 nước đối với Phật giáo và hạnh phúc của người dân.

Cảm ơn TT. **Thích Đức Thiện**, Phó Chủ tịch – Tổng Thư ký Giáo hội Phật giáo Việt Nam, với bài phát biểu chào mừng thay lời đề dẫn bao quát về hội nghị thượng đỉnh này. Thượng tọa đã đề nghị mang tinh thần của hội nghị này vượt ra ngoài những bức tường, thể hiện trí tuệ tập thể và lòng từ bi và bảo vệ các loại hình sự sống trong tinh thần tương tức và tiêu thụ có chính niệm.

Cảm ơn quà tặng của các phái đoàn, quý Tôn đức đã dặt nên tấm thảm đẹp về sự hiểu biết và đánh giá cao về văn hóa. Mỗi món quà dù nhỏ đến đâu cũng thể hiện sự tôn trọng và ngưỡng mộ sâu sắc mà chúng ta dành cho nhau.

Hội nghị lãnh đạo Phật giáo ba nước Campuchia, Lào và Việt Nam lần 2 này là thắng lợi của sự hợp tác, niềm tin chung và cam kết tập thể đối với lời Phật dạy. Chúng ta đã học hỏi lẫn nhau, trở nên thân thiết hơn với tư cách là người đồng hành trong Giáo Pháp và khơi dậy ngọn lửa hiểu biết, hướng dẫn chúng ta trên con đường bảo vệ trái đất, phụng sự nhân sinh.

Kính mong quý đại biểu hãy mang theo tinh thần của hội nghị thượng đỉnh này trong trái tim mình. Hãy lưu tâm đến những hiểu biết sâu sắc mà hôm nay và ngày mai chúng ta gặt hái được. Chúng ta hãy cố gắng thể hiện tâm từ bi, trí tuệ và sự đoàn kết giữa các truyền thống Phật giáo. Cầu mong những hạt giống pháp lý và sự hiểu biết được gieo trong hội nghị thượng đỉnh này sẽ nở hoa thành khu vườn hòa bình và thịnh vượng cho các thế hệ mai sau.

Một lần nữa, chúng con/ tôi xin gửi lời tri ân sâu sắc nhất tới từng đại biểu vì đã góp phần làm cho hội nghị thượng đỉnh này thành công.

Kính chúc quý Tôn đức, các vị khách quý và đại biểu được an lành, hạnh phúc và hanh thông.

Sadhu, lành thay. Sadhu, lành thay. Sadhu, lành thay.

Phần II: THÔNG ĐIỆP CHÚC MỪNG

भारत का राजदूत
हानोई

ĐẠI SỨ ẤN ĐỘ TẠI HÀ NỘI

ĐT: (+84) 24 38244991

FAX: (+84) 24 38244998

Email: amb.hanoi@mea.gov.in

21 tháng 12 năm 2023

THÔNG ĐIỆP CHÚC MỪNG

Tôi rất vui mừng vì Hội nghị Thượng đỉnh Phật giáo lần thứ hai sẽ được tổ chức tại Học viện Phật giáo Việt Nam tại Thành phố Hồ Chí Minh vào ngày 25-26 tháng 12 năm 2023 về “Quan điểm của Phật giáo về quản lý môi trường: Nuôi dưỡng thế giới bền vững”.

Những tư tưởng và triết lý Phật giáo lấy cảm hứng từ cuộc đời và thông điệp của Đức Phật có giá trị sâu sắc đối với môi trường ngày nay. Những nền tảng văn minh này khuyến khích các sáng kiến của Ấn Độ nhằm tiến bộ và ứng phó với các vấn đề mới nổi trên thế giới. Một ví dụ là sáng kiến toàn cầu của Thủ tướng Narendra Modi về “Lối sống sử mệnh vì môi trường do người dân lãnh đạo” nhằm thúc đẩy việc áp dụng lối sống ôn hòa, có ý thức về môi trường. Tính bền vững và môi trường là những chủ đề quan trọng của Chủ tịch G20 của Ấn Độ trong năm nay.

Tôi chúc mừng Giáo hội Phật giáo Việt Nam đã thúc đẩy thảo luận và trao đổi về quan điểm Phật giáo hướng tới thế giới bền vững. Tôi gửi lời chúc tốt đẹp nhất đến những người tham gia vì những nỗ lực chu đáo tại Hội nghị.

Sandeep Arya

Đại sứ Ấn Độ tại Việt Nam

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

ចក្ខុវិស័យសេវា
លេខ:.....ម.ស.1

សម្តេចព្រះអគ្គមហាសង្ឃរាជានិមិត្ត
សម្តេចព្រះមហាសង្ឃរាជ នៃ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

THÔNG ĐIỆP CHÚC MỪNG

Thứ tư ngày 20 tháng 12 năm 2023

Kính gửi:

Trưởng lão Thích Trí Quảng, đức Pháp chủ Giáo hội Phật giáo Việt Nam, Hòa thượng Thích Thiện Nhơn, Chủ tịch Giáo hội Phật giáo Việt Nam, Ban tổ chức và các đại biểu tham dự Hội nghị Thượng đỉnh Phật giáo Campuchia - Lào - Việt Nam lần thứ hai,

Tôi gửi lời chúc mừng chân thành nhất đến Hội nghị Thượng đỉnh Phật giáo Campuchia - Lào - Việt Nam lần thứ hai! Tôi rất vui mừng khi biết rằng sự kiện đáng chú ý này diễn ra tại Học viện Phật giáo Việt Nam tại TP.HCM, Việt Nam từ ngày 25 đến ngày 26 tháng 12 năm 2023.

Cuộc gặp mặt đa phương này của các nhà lãnh đạo và đại diện Phật giáo từ Campuchia, Lào và Việt Nam có ý nghĩa vô cùng to lớn. Thật không may, do tuổi cao nên tôi không thể trực tiếp tham dự dù rất mong muốn được như vậy. Cuộc gặp mặt quan trọng này của các nhà lãnh đạo Phật giáo và đại diện từ ba quốc gia lớn Campuchia, Lào và Việt Nam có tầm quan trọng to lớn.

Trong nhiều thế kỷ, những lời dạy của Đức Phật về lòng từ bi, bất bạo động, trí tuệ và thiền minh sát đã làm phong phú sâu sắc nền văn hóa và hình thành nên bản sắc tâm linh của dân tộc chúng ta. Thông qua hội nghị thượng đỉnh này, chúng ta có cơ hội củng cố mối liên kết vô giá về

di sản Phật giáo chung, đồng thời giải quyết các thách thức xã hội, môi trường và liên tôn đương đại mà cộng đồng chúng ta đang phải đối mặt.

Với trí tuệ và quyết tâm tập thể, chúng ta có thể nỗ lực hướng tới hiện thực hóa tầm nhìn của Đức Phật về xã hội công bằng, hài hòa và bền vững. Cầu mong hội nghị này truyền cảm hứng cho tất cả những người tham gia tiếp tục cống hiến mới mẻ nhằm truyền bá thông điệp hòa bình, bình đẳng và từ bi của Đức Phật, phục vụ nhân loại không phân biệt tín ngưỡng hay sắc tộc.

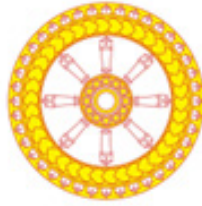
Tôi muốn nhân cơ hội này chúc mừng những nỗ lực của Ban tổ chức và chúc hội nghị thượng đỉnh thành công tốt đẹp. Nỗ lực của Ban tổ chức trong việc tổ chức sự kiện ý nghĩa như vậy thật sự rất đáng tán dương.

Kính nguyện Tam bảo cao quý ban phước lành cho tất cả.

Bạn trong Chánh pháp.

Đức Tăng Vương Tep Vong

TỔ CHỨC HỢP TÁC PHẬT GIÁO TRUNG ƯƠNG CHDCND LÀO

THÔNGIỆP CHÚC MỪNG

Kính thưa Hội đồng Trị sự Giáo hội Phật giáo Việt Nam,
Các vị khách quý và các đại biểu,

Thay mặt Tổ chức Phật giáo Trung ương Cộng hòa Dân chủ Nhân dân Lào, tôi gửi lời chào nồng nhiệt nhất và lời chúc mừng tới tất cả những người tham dự hội nghị thượng đỉnh về “Quan điểm Phật giáo về quản lý môi trường: Nuôi dưỡng thế giới bền vững” tại Học viện Phật giáo Việt Nam tại TP.HCM vào ngày 25/12/2023.

Hội nghị thượng đỉnh này là minh chứng cho sự hợp tác chung giữa Phật giáo Lào và Việt Nam, cả trong quá khứ và hiện tại. Cam kết chung của chúng ta đối với những lời dạy của Phật giáo Nguyên thủy đã nuôi dưỡng mối liên kết sâu sắc giữa các quốc gia chúng ta, và thật sự phấn khởi khi thấy mối liên kết này được củng cố hơn nữa thông qua những cuộc đối thoại có ý nghĩa như vậy.

Phật giáo Nguyên thủy đưa ra thông điệp rõ ràng và mạnh mẽ: hạnh phúc thực sự nằm ở sự hòa hợp với tất cả chúng sinh, kể cả thế giới tự nhiên. Đạo đức Phật giáo bắt nguồn từ năm giới và bát chánh đạo, giúp chúng ta hướng tới lối sống chánh niệm và từ bi, lối sống giảm thiểu tác hại và nuôi dưỡng sự tôn trọng đối với sự cân bằng mong manh của thiên nhiên. Sống bền vững không chỉ đơn giản là nghĩa vụ mà còn là con đường dẫn đến hòa bình và giải phóng nội tâm, nơi mà hạnh phúc của mỗi cá nhân về bản chất gắn liền với hạnh phúc của hành tinh.

Việc tập trung vào đạo đức Phật giáo và lối sống bền vững, đặc biệt từ quan điểm Phật giáo Nguyên thủy, là chủ đề kịp thời và quan trọng.

Hòa hợp với thế giới tự nhiên không chỉ là khái niệm triết học mà còn là hướng dẫn sống thực tế mà Đức Phật đã dạy.

Hơn nữa, việc nhấn mạnh vào tiêu dùng có chánh niệm để bảo vệ môi trường cộng hưởng sâu sắc với nguyên tắc sống chánh niệm của Phật giáo. Nó như lời nhắc nhở rằng mỗi hành động của chúng ta, dù nhỏ đến đâu, đều có thể có tác động đáng kể đến môi trường.

Tôi chân thành hy vọng rằng hội nghị thượng đỉnh này sẽ truyền cảm hứng cho tất cả những người tham gia suy ngẫm về những lời Phật dạy nêu trên và áp dụng chúng vào cuộc sống hàng ngày. Cầu mong các cuộc thảo luận và những điều cần nhắc trong hội nghị thượng đỉnh này sẽ dẫn đến những hiểu biết sâu sắc và sáng kiến có thể hành động nhằm góp phần tạo nên thế giới bền vững.

Một lần nữa, tôi xin chúc mừng tất cả những người tham gia và Ban tổ chức vì sáng kiến đáng khen ngợi này. Cầu mong những nỗ lực của BTC mang lại kết quả và đóng góp vào sự an lành và hạnh phúc của tất cả chúng sinh.

Với tâm từ bi,

Hòa thượng Mahabounma Simmaphom

Chủ tịch Tổ chức Phật giáo Trung ương Lào

THÔNGIỆP CHÚC MỪNG

Kính thưa Trưởng lão Thích Trí Quang, Đức Pháp chủ GHPGVN

Kính thưa Hòa thượng Thích Thiện Nhơn, Chủ tịch GHPGVN

Thưa quý Tôn đức, các vị khách quý và các đại biểu ...

Với lòng tôn kính, tôi, với tư cách là quyền Tăng thống của Myanmar, xin gửi lời chào chân thành và lời chúc phúc quý Tôn đức và đại biểu khi chúng ta tụ họp nhân dịp tốt lành của Hội nghị Thượng đỉnh Phật giáo Campuchia-Lào-Việt Nam lần thứ hai. Thật vinh dự khi được chứng kiến sự bùng nổ của ngọn hải đăng trí tuệ và hành động khi chúng ta đi sâu vào chủ đề sâu sắc “Quan điểm của Phật giáo về quản lý môi trường: Nuôi dưỡng thế giới bền vững”. Chủ đề này cộng hưởng sâu sắc với truyền thống cổ xưa của Miến Điện, nơi việc thực hành thiền định trong rừng, vốn nuôi dưỡng mối liên hệ sâu sắc với thiên nhiên và sự tồn tại của chánh niệm.

Trong nhiều thế kỷ, những lời thì thầm nhẹ nhàng của lá rừng đã đóng vai trò như những người thầy thầm lặng, nhắc nhở chúng ta về tính tương thuộc của tất cả chúng sinh và sự cân bằng mong manh của trái đất. Sự phụ thuộc nhau này vượt qua mọi ranh giới, và trái tim tôi tràn ngập niềm vui khi hồi tưởng về những trao đổi sôi nổi đã diễn ra giữa các quốc gia chúng ta. Cả Tăng thống tiền nhiệm đáng kính của tôi, Tăng đoàn Miến Điện và tôi đều may mắn được chia sẻ Phật Pháp ở Việt Nam, trong khi vô số tu sĩ Việt Nam đã tìm kiếm trí tuệ trong các tu viện ở Myanmar. Tầm thâm kiến thức được chia sẻ phong phú này là minh chứng cho sức mạnh thống nhất của giáo lý Đức Phật.

Giờ đây, khi chúng ta đang đối mặt với thách thức cấp bách của tình trạng suy thoái môi trường, đã đến lúc biến tầm tham này thành lực lượng hành động mạnh mẽ. Việt Nam, Campuchia, Lào và Miến Điện - những

vùng đất của chúng ta không chỉ gắn kết bởi lịch sử và đức tin Phật giáo chung, mà còn bởi những dòng sông nuôi dưỡng cánh đồng của chúng ta, những ngọn núi nâng niu những ngôi chùa của chúng ta và không khí duy trì mọi sự sống. Chúng ta hãy đoàn kết trong nỗ lực cao cả này, rút ra trí tuệ của các truyền thống tương ứng và sự kiên cường của tinh thần tập thể.

Nếu bạn muốn, hãy hình dung tương lai nơi dòng sông Mê Kông một lần nữa nhảy múa với sức sống sôi động. Hình ảnh những cánh đồng lúa tươi tốt dưới cái nhìn thận trọng của những ngôi chùa cổ. Hãy tưởng tượng thế giới nơi con cái chúng ta thừa hưởng hành tinh được ban phước với không khí trong lành, những khu rừng trù phú và bản giao hưởng du dương của tiếng chim hót. Tương lai này nằm trong tầm tay chúng ta nhưng nó đòi hỏi sự hợp tác, đổi mới và cống hiến không ngừng.

Vì vậy, tôi cầu xin các Tôn đức và các vị khách quý, hãy nắm bắt cơ hội này như chất xúc tác cho hành động hữu hình. Chúng ta hãy trao đổi những phương pháp hay nhất, khởi xướng các dự án hợp tác và truyền cảm hứng cho cộng đồng của chúng ta thực hiện cách tiêu dùng có chánh niệm và cuộc sống bền vững.

Cầu mong những hiểu biết thu được ở đây sẽ nở rộ thành những sáng kiến cụ thể, được hướng dẫn bởi tinh thần hợp tác. Cầu mong trí tuệ rạng ngời tỏa ra từ hội nghị thượng đỉnh này sẽ soi sáng con đường hướng tới tương lai nơi nhân loại và thiên nhiên cùng tồn tại trong trạng thái cân bằng hài hòa.

Chúc tất quý Tôn đức và quan khách luôn khỏe mạnh và hạnh phúc!

(Handwritten signature)
 အဋ္ဌကိစ္စိယဘိဝံသ
 (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတအဂ္ဂမဟာသဒ္ဓမ္မဇောတိကဝေ)
 အကျိုးတော်ဆောင်နိုင်ငံတော်သံယမဟာနယကအဖွဲ့
 မင်းကျောင်း၊ ပထမမြို့နယ်၊ သင်္ဃာတိုက်
 သန်လျင်မြို့၊ ရန်ကင်းတိုင်းဒေသကြီး

Ngài Tiến sĩ Bhaddanta Candimābhivamsa
 (Aggamahāpaṇḍita, aggamahāsaddhammajotika)
 Tổng thư ký Hội đồng Tăng đoàn tối cao,
 Cộng hòa Liên bang Myanmar

THÔNGIỆP CHÚC MỪNG

Kính gửi: Trưởng lão Thích Trí Quảng, Pháp chủ Giáo hội Phật giáo Việt Nam

Hòa thượng Thích Thiện Nhơn, Chủ tịch Giáo hội Phật giáo Việt Nam Ban tổ chức và các đại biểu,

Cầu mong phước lành của Đức Phật đến với quý Tôn đức bao gồm Ban tổ chức và đại biểu tham dự Hội nghị thượng đỉnh Phật giáo Campuchia - Lào - Việt Nam lần thứ 2.

Thay mặt Hội đồng Tăng đoàn tối cao Thái Lan, tôi rất vui mừng khi Ban tổ chức và các đại biểu tham dự Hội nghị thượng đỉnh Phật giáo Campuchia-Lào-Việt Nam lần thứ 2 được tổ chức tại Học viện Phật giáo Việt Nam vào ngày 25-26 tháng 12 năm 2023. Đây là bước quan trọng trong việc quảng bá Phật giáo và tăng cường mối quan hệ liên tôn giáo trong khu vực.

Tôi rất vui khi biết rằng các tăng sĩ Phật giáo An Nam Nikaya ở Thái Lan đang truyền bá giáo lý của Đức Phật vì lợi ích và hạnh phúc của cộng đồng Phật giáo toàn cầu. Ngoài ra, tôi đặc biệt vui mừng khi biết về vai trò quan trọng của Đại học Mahachulalongkornrajavidyalaya (MCU) trong việc hỗ trợ Việt Nam đăng cai tổ chức Đại lễ Vesak Liên Hợp Quốc. MCU đã đóng vai trò quan trọng trong việc hỗ trợ tổ chức sự kiện này tại Việt Nam trong các năm 2008, 2014 và 2019, góp phần tạo nên thành công cho sự kiện. Hơn nữa, tôi được thông báo rằng MCU cũng tiếp tục hỗ trợ GHPGVN tổ chức Đại lễ Vesak Liên Hợp Quốc vào năm 2025. Tôi rất vui mừng trước công lao của họ trong dịp này.

Tất cả chúng ta đều tuân theo các nguyên tắc giảng dạy giáo pháp, đó là đạo đức trong quản lý tổ chức của Đức Phật, được xem là những hướng

dẫn đạo đức nhằm cùng tồn tại trong xã hội. Để thịnh vượng bền vững, các cộng đồng phải thường xuyên tham gia vào các cuộc họp, tham vấn và thảo luận để ngăn ngừa và giải quyết các vấn đề; trao đổi những quan điểm tốt đẹp và chấp nhận những lý do hợp lý để đạt được sự hiểu biết và hòa hợp lẫn nhau. Điều này thúc đẩy sự sáng tạo và phát triển, đảm bảo sự ổn định và thịnh vượng lâu dài của tôn giáo, mang lại lợi ích, hòa bình, hạnh phúc cho chúng ta và cộng đồng toàn cầu.

Việc truyền bá giáo lý của Đức Phật để đạt được mục tiêu đã định dựa vào niềm tin và sự hòa hợp giữa Tăng đoàn và cộng đồng cư sĩ. Cùng nhau, họ phải cộng tác để hỗ trợ và thúc đẩy việc truyền bá Phật pháp vì hòa bình và hạnh phúc. Như đã nêu trong kinh điển Phật giáo dạy, “sự hòa hợp của cộng đồng dẫn đến thành công”.

Bởi vì từng hoạt động tôn giáo đều chứa đựng những khó khăn và thuận duyên, phụ thuộc vào việc các thực thể Phật giáo liên quan áp dụng các nguyên tắc quản lý như thế nào.

Chúng tôi không hề bất cẩn, không ngừng tìm cách nâng cao tính nhất quán công việc đang thực hiện. Nếu khó khăn, thách thức nảy sinh trong quá trình điều hành, đó sẽ là cơ hội để tất cả chúng ta cùng nhau học hỏi, tìm cách ngăn chặn và giải quyết vấn đề một cách tập thể.

Cầu mong Hội nghị thượng đỉnh Phật giáo Campuchia, Lào và Việt Nam lần thứ 2 thành công tốt đẹp, đạt được mục tiêu thúc đẩy sự đoàn kết và hiểu biết lẫn nhau vì lợi ích và hạnh phúc của cộng đồng Phật giáo toàn cầu.

Cầu mong Tam Bảo ban phước lành cho tất cả đại biểu, cả cộng đồng Tăng đoàn và cư sĩ, những người tham gia hội nghị này, có sức mạnh thể chất và tinh thần, năng lực trí tuệ để thực hiện các hoạt động Phật giáo cao quý vì lợi ích và hạnh phúc của quốc gia, tôn giáo của Phật giáo.

Cầu mong mọi người được thịnh vượng về mọi mặt theo đúng mục tiêu. Cầu mong tất cả mọi người phát triển dồi dào trong việc tuân thủ kỷ luật giáo pháp của Đức Phật mãi mãi.

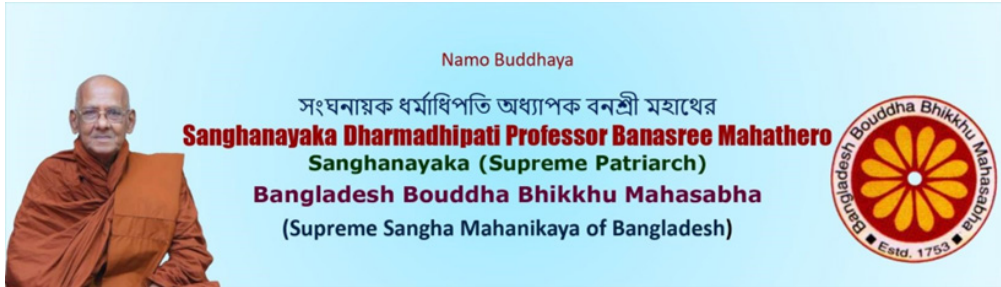
Hãy hoan hỷ với công đức của quý tôn đức.

Somdet Phramahathirachan

Ủy ban của Hội đồng Tăng đoàn Tối cao Thái Lan,

Chủ tịch Văn phòng Quản lý Tỳ kheo Dharmaduta ở nước ngoài

THÔNGIỆP CHÚC MỪNG

Kính gửi: Trưởng lão Thích Trí Quảng, Pháp chủ Giáo hội Phật giáo Việt Nam

Hòa thượng Thích Thiện Nhơn, Chủ tịch Giáo hội Phật giáo Việt Nam
 Ban tổ chức và các đại biểu,

Với tư cách là Tăng đoàn Bangladesh, tôi vinh dự gửi lời chúc mừng nồng nhiệt nhất đến những người tổ chức và tham gia Hội nghị thượng đỉnh Phật giáo Campuchia Lào-Việt Nam lần thứ hai.

Sự kiện tốt lành này diễn ra tại Học viện Phật giáo Việt Nam TP.HCM vào ngày 25-26 tháng 12 năm 2023, đánh dấu bước tiến quan trọng trong việc quảng bá Phật giáo và tăng cường quan hệ liên tôn giáo trong khu vực vàng.

Tôi bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc nhất đối với những đóng góp vô giá của Giáo hội Phật giáo Việt Nam trong việc đăng cai tổ chức Đại lễ Vesak Liên Hợp Quốc. Sự hỗ trợ vô giá của Việt Nam đã góp phần tạo nên thành công cho sự kiện uy tín này trong các năm 2008, 2014 và 2019. Chúng tôi rất mong được tham gia tổ chức thành công sự kiện UNDV vào năm 2025 và những cuộc đối thoại sâu sắc chắc chắn sẽ truyền cảm hứng.

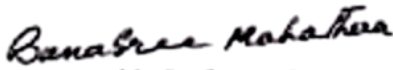
Tinh thần hợp tác được thể hiện bởi Campuchia, Lào và Việt Nam trong việc tổ chức hội nghị thượng đỉnh này là minh chứng không thể phủ nhận cho tầm nhìn chung và cam kết vững chắc của chúng ta đối với sự phát triển bền vững của Phật giáo ở các quốc gia. Cuộc hội tụ của các nhà lãnh đạo và học giả Phật giáo đáng kính cung cấp nền tảng độc đáo

cho việc trao đổi kiến thức, trau dồi sự hiểu biết lẫn nhau và củng cố mối quan hệ hữu nghị giữa các quốc gia.

Với sự mong đợi chân thành, tôi hy vọng rằng hội nghị thượng đỉnh này sẽ thúc đẩy sự hợp tác được tăng cường và trao đổi ý tưởng giữa các quốc gia. Bằng cách khai thác trí tuệ tập thể của những người tham dự đáng kính, chúng ta có thể giải quyết một cách hiệu quả những thách thức phía trước và tiến tới sự phát triển bền vững của Phật giáo, không chỉ trong phạm vi quốc gia mà còn trên phạm vi toàn cầu.

Chúc Hội nghị thượng đỉnh Phật giáo Campuchia - Lào - Việt Nam lần thứ hai thành công rực rỡ, thúc đẩy sự đoàn kết, hòa hợp và tôn trọng lẫn nhau tối đa giữa tất cả những người tham dự. Cầu mong những lời dạy sâu sắc của Đức Phật tiếp tục soi sáng con đường và hướng dẫn chúng ta kiên định theo đuổi hòa bình, từ bi và giác ngộ.

Với tâm từ,

Trưởng lão GS.TS. Somdej Banasree Mahathero

Tăng vương Phật giáo Bangladesh

THÔNGIỆP CHÚC MỪNG

Kính thưa quý Tôn đức lãnh đạo giáo hội và toàn thể Tăng đoàn Phật giáo,

Kính thưa quý khách đại diện chính phủ Việt Nam, Cộng hòa Dân chủ Nhân dân Lào và vương quốc Campuchia và các đại biểu,

Hôm nay, tôi, Samdech Preah Buddhataranarajavansa Keo Dimong, Thành viên thường trực Hội đồng Tăng đoàn Tối cao của Dharmayuttikanikaya của Vương quốc Campuchia, đại diện cho Đức Samdech Preah Abhisiri Sugarandha Mahasangharajah Dhipati Kitti Uddesa Pandita Bour Kry, Đức Tăng thống vĩ đại hiện tại của phái Dharmayuttikanikaya, Vương quốc Campuchia.

Trước hết, tôi gửi lời cảm ơn sâu sắc vì lời mời tham dự hội nghị thượng đỉnh quan trọng và đáng chú ý này. Tôi rất vinh dự được có mặt tại sự kiện này tại Thành phố Hồ Chí Minh,

Tôi gửi lời cảm ơn chân thành tới Hòa thượng Thích Thiện Nhơn, Chủ tịch Hội đồng Trị sự Giáo hội Phật giáo Việt Nam vì những nỗ lực không ngừng nhằm thúc đẩy hợp tác, trao đổi giữa Phật giáo Campuchia, Lào và Việt Nam cũng như tăng cường mối quan hệ hữu nghị giữa ba dân tộc.

Năm 2018, Phật giáo Lào đã tổ chức thành công tốt đẹp Hội nghị thượng đỉnh Phật giáo Campuchia - Lào - Việt Nam tại Viêng Chăn năm 2018. Hôm nay, chúng ta triệu tập một lần nữa để tiếp tục làm tỏa sáng các phẩm chất từ bi, trí tuệ, lòng dũng cảm và lý tưởng thể hiện để khám phá chủ đề “Phật giáo tham gia ứng phó với biến đổi khí hậu và bảo vệ môi trường”. Với tư cách là một trong những người lãnh đạo cộng đồng Phật giáo, tôi mong muốn chia sẻ những suy ngẫm và hiểu biết của mình với mọi người.

Trong thời đại luôn thay đổi này, mọi người trên toàn thế giới đang tìm kiếm hòa bình và hòa hợp. Như quý Tôn đức đã biết, hòa bình bắt đầu từ trái tim, sự hòa hợp bắt nguồn từ sự tôn trọng lẫn nhau, tôn trọng con người, đặc biệt là tôn trọng môi trường hay thiên nhiên. Tôi tin rằng hòa bình và hòa hợp sẽ không bao giờ xảy ra trong các thảm họa thiên nhiên, lũ lụt, hạn hán, cháy rừng, động đất, bão tố, v.v. bởi vì những sự tàn phá đó có thể khiến hàng triệu sinh mạng thiệt mạng. Những tài sản không thể đo lường được như cơ sở hạ tầng, nhà cửa, trang trại và nhà máy bị phá hủy. Biến đổi khí hậu đã trở thành chủ đề ưu tiên được xem xét kỹ lưỡng và ưu tiên trên bàn thảo luận của Liên hợp quốc giữa tất cả các quốc gia trên thế giới. Đó là do nhận thức. Với nhận thức này, tôi tin rằng với nỗ lực tập thể, chúng ta mới có thể tạo ra thế giới tươi đẹp hơn và trở thành khu vực an toàn hơn cho tất cả chúng ta.

Thời đại hiện nay của chúng ta đòi hỏi phải quan tâm nhiều hơn đến cả tâm trí lẫn hành động. Đức Phật dạy chúng ta đối xử với người khác bằng lòng từ bi và sự bao dung dù trong hay ngoài biên giới quốc gia dù có chia sẻ đức tin hay không. Tất cả chúng ta cùng tồn tại để đối mặt với cùng số phận trước thiên nhiên và tất cả chúng ta cùng tồn tại để chung tay làm cho thế giới trở nên tươi đẹp.

Tại diễn đàn này, tôi mong rằng chúng ta có thể lắng nghe tiếng nói của nhau, chia sẻ trí tuệ và trao đổi kinh nghiệm. Điều này đánh dấu điểm khởi đầu của cuộc hành trình chung. Cầu mong trí tuệ và lòng từ bi trong lời dạy của Đức Phật soi sáng con đường chúng ta. Cầu mong chúng ta cùng nhau chuyển hóa niềm khao khát hòa bình, hòa hợp, đưa nhân loại đến tương lai tươi sáng hơn trên thế giới xanh tươi đẹp này.

Tôi xin gửi lời cảm ơn chân thành và chúc quý vị với bốn viên ngọc quý của Đức Phật gia trì: trường thọ, quý tộc, sức khỏe và sức mạnh. Kính chúc Hội nghị thượng đỉnh Phật giáo ba nước Campuchia-Lào-Việt Nam thành mỹ mãn!

TT. Samdech Preah Buddharatanarajavansa Keo Dimong

Thành viên thường trực Hội đồng Tăng đoàn Tối cao của phái Dharmayuttikanikaya, Vương quốc Campuchia,
Đại diện cho Đức Samdech Preah Abhisiri Sugarandha Mahasangharajah Dhipati Kitti Uddesa Pandita Bour Kry

03823-275329

+91-9612727388

ĐẠI HỌC PHẬT GIÁO
QUỐC TẾ DHAMMA DIPĀ

PO : Bishnupur, Manu Bankul, Sabroom, Nam Tripura, Ấn Độ
Email: bheth.org@gmail.com / dr_dhamapiya@yahoo.com

THÔNGIỆP CHÚC MỪNG

Kính thưa các bậc Tôn trưởng, quý Tăng, Ni, khách quý và đại biểu,

Hôm nay tôi đứng đây với lòng trân trọng nhất, gửi lời chào nồng nhiệt từ Tăng đoàn Phật giáo và Phật tử Ấn Độ, Ariya Desha, Thánh địa của Đức Phật, tới tất cả các vị Tôn trưởng đáng kính, các thành viên Tăng đoàn, các anh chị em và bạn bè trong chánh Pháp.

Tôi rất vui vì có cơ hội được tham gia sự kiện quan trọng lần thứ 2 của Hội nghị thượng đỉnh Phật giáo Campuchia - Lào - Việt Nam được tổ chức tại HVPGVN tại TP. HCM vào ngày 25-26 tháng 12 năm 2023. Thay mặt Giáo hội Phật giáo, Phật tử Ấn Độ và nhân danh cá nhân nhân, tôi chân thành chúc mừng Ban tổ chức và tất cả những người đã góp phần làm cho Hội nghị thượng đỉnh Phật giáo này thành công rực rỡ.

Chúng ta có Đức Phật, giáo Pháp và nhiều Truyền thống Tăng đoàn. Nguồn gốc Phật Pháp xuất phát ở Ấn Độ đã phát triển thành hai truyền thống chính dựa trên ngôn ngữ Ấn Độ, gồm tiếng Pali và tiếng Phạn. Vì vậy, chúng ta có Truyền thống Phật giáo Pali và Truyền thống Phật giáo tiếng Phạn, sau đó đã kết hợp vào một số ngôn ngữ khác ở Đông Nam Á cũng như các nơi khác trên thế giới, được định hình để phù hợp với văn hóa, phong tục phù hợp với địa phương. Điều đó đã tạo ra một số truyền thống Phật giáo khác, các dòng truyền thừa, phả hệ. Đây là bằng chứng lịch sử phát triển trong hơn 25 thế kỷ.

Phật giáo Nguyên thủy và Đại thừa được thế giới biết đến rộng rãi như hai hệ thống tri thức hoặc Trường phái Phật giáo chính. Chúng ta có thể gọi các Truyền thống Phật giáo theo Tam tạng bằng tiếng Pali là hình

thức Phật giáo Nguyên thủy và những người theo Kinh điển Phật giáo dựa trên các nguồn Tam tạng tiếng Phạn hoặc những người theo Phật giáo Đại thừa.

Phật giáo Nguyên thủy và Đại thừa giống như 2 cánh của một con chim cần phải khỏe mạnh như nhau mới có thể bay cao trong việc thực hành và hoằng dương Phật pháp. Chúng ta cần có sự hòa hợp, hợp tác và liên kết chặt chẽ giữa các truyền thống Phật giáo khác nhau. Về bản chất, chúng ta không khác nhau; cùng đi theo đức Phật nhưng thực hành giáo lý theo những cách khác nhau. Dù chọn con đường nào, chúng ta cũng phải thấy rằng việc thực hành Phật pháp của chúng ta có mang lại hòa bình và hòa hợp trong và ngoài xã hội cũng như trên thế giới hay không. Nếu việc thực hành giáo pháp gây ra xung đột, bất hòa, bạo lực, chiến tranh, v.v... và hủy hoại sự sống của chúng sinh thì chắc chắn rằng đó là điều bất ổn. Chúng ta phải nhìn lại nội tâm, sửa chữa những sai trái và đi theo con đường tạo điều kiện thuận lợi cho việc thúc đẩy hòa bình, hòa hợp, hạnh phúc cho bản thân và cho người khác.

Chúng ta cần sự đoàn kết và hợp tác. Chúng ta cần hỗ trợ lẫn nhau và không cản trở những người đang cố gắng mở rộng quy mô thực hành và quảng bá Phật Pháp. Chúng ta đang phải đối mặt với rất nhiều thách thức cả từ bên trong lẫn bên ngoài. Trước tiên, chúng ta phải bảo vệ cộng đồng Phật tử hiện tại, nếu Phật pháp muốn được duy trì, kéo dài và thịnh hành lâu dài trên thế giới. Đây là trách nhiệm tập thể của tất cả chúng ta, những Tăng, Ni và Phật tử trên thế giới, cùng nhau làm việc trong sự đoàn kết và hòa hợp để đối mặt với những thách thức từ bên trong và từ bên ngoài.

Chúng ta phải tập trung vào trẻ em và thanh niên Phật tử. Chúng ta phải truyền bá Phật pháp cho trẻ em và thanh thiếu niên theo cách mà các em sẽ thích và cam kết thực hành, quảng bá giáo Pháp. Cầu nguyện và học kinh điển là cần thiết nhưng chưa đủ. Chúng ta phải thấy Phật pháp có liên quan và giúp ích trong cuộc sống hàng ngày, nhằm giải quyết các khủng hoảng và thách thức khác nhau, đồng thời hướng dẫn mọi người có cuộc sống hài lòng và bình yên.

Tăng đoàn Phật giáo phải kết nối với các cư sĩ, hỗ trợ họ học Phật pháp và hướng dẫn họ sống cuộc sống có ý nghĩa, tạo ra tác động tích cực trong xã hội và thế giới. Là Phật tử, chúng ta phải bảo vệ, bảo tồn, phát huy và truyền bá Phật pháp và với tư cách là người có trách nhiệm và công

dân toàn cầu, chúng ta phải chăm sóc đất mẹ, môi trường và nỗ lực duy trì sự ổn định, hòa bình và hòa hợp trên thế giới.

Tôi rất biết ơn ban tổ chức, Giáo hội Phật giáo Việt Nam, đặc biệt là TT. Thích Nhật Từ đã mời tôi tham dự sự kiện trọng đại này, cho tôi cơ hội được chia sẻ suy nghĩ của mình với tất cả các bạn.

Cầu mong tất cả chúng sinh được hạnh phúc và bình yên!

HT. TT. Tiến sĩ Dharmapiya

Chủ tịch Liên đoàn Phật giáo Quốc tế (IBC),

Hiệu trưởng, Đại học Phật giáo Quốc tế Dharma Dipa,

Nam Tripura, Ấn Độ

LIÊN ĐOÀN PHẬT GIÁO QUỐC TẾ

Trí tuệ tập thể, Tiếng nói thống nhất

THÔNG ĐIỆP CHÚC MỪNG

Kính thưa Trưởng lão Thích Trí Quảng, Pháp chủ GHPGVN,
Kính thưa Hòa thượng Thích Thiện Nhơn, Chủ tịch GHPGVN,
Kính thưa các Hòa Thượng, các đại biểu, các khách quý và cộng đồng Phật tử,

Kính chào mừng từ Liên đoàn Phật giáo Quốc tế (IBC)!

Khi ánh mặt trời chiếu rọi vào Học viện Phật giáo Việt Nam tại TP.HCM vào tháng 12 rực rỡ, chúng ta tụ tập không chỉ để kỷ niệm Hội nghị thượng đỉnh Phật giáo Campuchia-Lào-Việt Nam lần thứ hai, mà còn để thắp lên ngọn hải đăng của trí tuệ và hành động, “Quan điểm Phật giáo về quản lý môi trường: Nuôi dưỡng thế giới bền vững,” do Giáo hội Phật giáo Việt Nam (GHPGVN) tổ chức.

Từ vùng đất màu mỡ của Ấn Độ, giáo lý của Đức Phật nở rộ, lan tỏa như những chiếc đèn hoa sen khắp châu Á. Đến Campuchia, Lào và Việt Nam, soi sáng con đường hướng tới lòng từ bi, chánh niệm và hòa hợp với tất cả chúng sinh. Trong di sản chung này, chúng ta không chỉ tìm thấy niềm an ủi mà còn tìm thấy phương thuốc hữu hiệu cho những căn bệnh của thời đại chúng ta.

Việt Nam, mảnh đất được tôn vinh bởi gần 19.000 ngôi chùa thanh bình, giữ một vị trí đặc biệt trong hành trình này. Sự cống hiến của GHPGVN trong việc nuôi dưỡng Phật pháp trên phạm vi toàn cầu đã

tỏa sáng rực rỡ. Ba lần vào năm 2008, 2014 và 2019, GHPGVN đã tổ chức Đại lễ Vesak Liên Hợp Quốc, chia sẻ thông điệp hòa bình và hiểu biết của Đức Phật với thế giới. Ngay cả bây giờ, đường chân trời vẫn rực sáng đầy hứa hẹn khi GHPGVN chuẩn bị đăng cai Vesak LHQ lần thứ 4 vào năm 2025.

Tuy nhiên, những đóng góp của Việt Nam còn vượt xa việc tổ chức các sự kiện lớn. Cam kết kiên định của Tăng đoàn đối với việc quản lý môi trường là tấm gương sáng cho tất cả mọi người. Vai trò tích cực của GHPGVN trong Liên đoàn Phật giáo Quốc tế (IBC) là minh chứng cho sự cống hiến trong sự hợp tác toàn cầu. Chứng minh cho IBC có Đức Pháp chủ Thích Trí Quảng; làm thành viên Hội đồng Chánh pháp tối cao có HT. Thích Thiện Nhơn, Chủ tịch GHPGVN; HT. Thích Thanh Nhiễu được bầu làm đồng Chủ tịch IBC và TT. Thích Nhật Từ làm Phó Chủ tịch IBC cho nhiệm kỳ hiện tại. Sự cống hiến như vậy truyền cảm hứng cho hành động tập thể trên khắp các quốc gia và tổ chức Phật giáo.

Sự tập trung của hội nghị thượng đỉnh này vào việc bảo vệ môi trường thông qua Phật giáo là cần thiết và kịp thời. Tôi kêu gọi sự hợp tác sâu sắc hơn giữa các tăng, Phật tử và các quốc gia trong nỗ lực chung tái trồng rừng, các chiến dịch giảm thiểu nhựa, nông nghiệp bền vững, v.v. Có thể chia sẻ mối quan tâm đối với hành tinh đang gặp nguy hiểm và củng cố mối quan hệ thiện chí giữa tình anh em.

Vì vậy, hãy để hội nghị thượng đỉnh này không chỉ là diễn đàn cho những cuộc thảo luận sâu sắc mà còn là bàn đạp cho những hành động cụ thể. Chúng ta hãy cùng nhau dệt nên sự khôn ngoan trong truyền thống Phật giáo với sự cấp bách của thời điểm hiện tại. Chúng ta hãy thúc đẩy sự cộng tác năng động, chia sẻ những phương pháp hay nhất và trao quyền cho cộng đồng để trở thành người quản lý trái đất của chúng ta.

Từ những cánh đồng lúa tươi tốt của Campuchia đến các núi đá vôi ở Lào, từ các thành phố sôi động của Việt Nam đến các ngôi chùa yên tĩnh nép mình trên vùng đất của chúng ta, cầu mong tinh thần của hội nghị thượng đỉnh này sẽ lan tỏa khắp nơi. Cầu mong hội nghị này truyền cảm hứng cho những sáng kiến thiết thực, nâng cao nhận thức về sinh thái và nuôi dưỡng một tương lai bền vững cho các thế hệ mai sau.

Theo tinh thần từ bi của Đức Phật, chúng ta hãy cùng nhau bước đi trên con đường này, tay trong tay và chiếu sáng thế giới bằng ánh sáng rạng rỡ của trách nhiệm chung.

Thay mặt lãnh đạo, các thành viên IBC và bản thân, tôi chúc Hội nghị thượng đỉnh sẽ có những cuộc thảo luận thành công. Cầu mong ánh sáng của Đức Phật tiếp tục tỏa sáng khắp Đông Nam Á, thúc đẩy hành động từ bi trước những khủng hoảng mà nhân loại và thiên nhiên đang phải đối mặt.

Với sự tôn trọng và phước lành sâu sắc nhất,

Shartse Khensur Rinpoche Jangchup Choedon

Tổng thư ký, Liên đoàn Phật giáo quốc tế (IBC)

ABCP ULAANBAATAR, MONGOLIA

THÔNGIỆP CHÚC MỪNG

Kính gửi Hội đồng Trị sự Giáo hội Phật giáo Việt Nam,

Các Tăng sĩ và các tổ chức tôn giáo đã tham gia phong trào môi trường trong nhiều thập kỷ, đóng góp các bài học về sự biết ơn mẹ trái đất, chia sẻ những cảnh báo về biến đổi khí hậu, vận động hành lang cho hoạt động thay thế năng lượng tái tạo và ban hành tuyên bố liên tôn về việc bảo tồn hành tinh cho các thế hệ tương lai. Điều này là do các tổ chức tôn giáo và lãnh đạo tôn giáo tin rằng bảo vệ trái đất là một vấn đề đạo đức.

Tất cả các tôn giáo, dựa trên trách nhiệm đạo đức như nêu trên, đều có vai trò quan trọng và góp ý giải quyết vấn đề biến khí hậu có nguy cơ làm suy yếu chất lượng cuộc sống của các dân tộc trên khắp thế giới, không kể nguồn gốc và tín ngưỡng của họ.

Về mặt này, nếu các tôn giáo nhận thức được trách nhiệm đạo đức của mình và hành động vì thế giới bền vững thì chúng ta sẽ thực thi công lý đối với đức tin của mình và trách nhiệm mà chúng ta phải gánh chịu trước nhân loại.

Phật tử cần nhận thức đầy đủ rằng các biến khí hậu là có thật và đó là một trong những vấn nạn chính mà nhân loại ngày nay phải đối mặt.

Nội dung chính của Hội nghị Thượng đỉnh Phật giáo Campuchia - Lào - Việt Nam lần thứ hai “Quan điểm của Phật giáo về quản lý môi trường - nuôi dưỡng thế giới bền vững” là phù hợp với thời gian và quan trọng theo quan điểm của kinh Phật.

Tôi tin tưởng rằng Hội nghị Thượng đỉnh Phật giáo của các nhà lãnh đạo Phật giáo từ Campuchia, Lào và Việt Nam sẽ tìm ra câu trả lời cho những công thức do biến đổi khí hậu đặt ra và sẽ tìm ra giải pháp để làm cho thế giới của chúng ta bền vững. Nhân cơ hội này, Hội nghị Phật giáo Châu Á vì Hòa bình theo đuổi sứ mệnh tương tự, chúc Hội nghị Thượng đỉnh Phật giáo Campuchia - Lào - Việt Nam lần thứ hai thành công.

HT. Da Lama Byambjav

Tổng thư ký, Hội nghị Phật giáo châu Á vì Hòa bình
Trụ sở Ulaanbaatar, Mông Cổ.

БУДДИЙСКАЯ
ТРАДИЦИОННАЯ
САНГХА РОССИИ

PHẬT GIÁO
TRUYỀN THỐNG
Tăng đoàn Nga

THÔNGIỆP CHÚC MỪNG

Kính gửi Hội đồng Trị sự Giáo hội Phật giáo Việt Nam và các đại biểu tham dự hội nghị!

Thay mặt Giáo hội Phật giáo truyền thống Nga và nhân danh cá nhân, tôi hoan nghênh các đại biểu tham dự hội nghị “Hội nghị thượng đỉnh Phật giáo Lào - Campuchia - Việt Nam lần thứ 2” được tổ chức tại Học viện Phật giáo Việt Nam tại TP.HCM

Bảo vệ môi trường, thiên nhiên hoang sơ, khí hậu là một trong những nhiệm vụ trọng tâm cho sự phát triển bền vững của xã hội hiện đại. Bảo vệ hành tinh cho các thế hệ tương lai và đảm bảo an toàn môi trường trên toàn thế giới đang là những vấn đề cấp bách cần có giải pháp cấp bách.

Tất cả điều này đòi hỏi một cuộc đối thoại mang tính xây dựng giữa đại diện của tất cả các cộng đồng Phật giáo từ các khu vực khác nhau và sự tương tác tích cực của họ. Việc tổ chức diễn đàn này sẽ mở rộng khả năng hợp tác chung.

Tôi tin tưởng rằng quyết tâm và nỗ lực tổng hợp của những người tham gia diễn đàn sẽ góp phần bảo vệ môi trường, nâng cao nhận thức về môi trường và sẽ giúp tìm ra cách chống lại cuộc khủng hoảng hành tinh.

Tôi xin bày tỏ lòng biết ơn tới ban tổ chức và các nhà hảo tâm của hội nghị. Tôi rất hài lòng với sự hợp tác này và mong muốn nó được mở rộng và củng cố hơn nữa.

Xin chúc các đại biểu tham dự hội nghị “Hội nghị thượng đỉnh Phật giáo Lào - Campuchia - Việt Nam lần thứ 2” làm việc hiệu quả!

Lạt ma Dyd Khambo Dashinim Sodnomdorzhiev

Chủ tịch Giáo hội Phật giáo truyền thống Nga

THÔNGIỆP CHÚC MỪNG

Kính gửi: Hội đồng Trị sự GHPGVN

Tôi rất hoan hỷ, kính gửi lời chúc mừng chân thành tới Giáo hội Phật giáo Việt Nam tổ chức thành công Hội nghị Phật giáo Campuchia-Lào-Việt Nam lần thứ 2, diễn ra tại Học viện Phật giáo Việt Nam TP.HCM vào ngày 25-26/12/2023.

Tất cả Phật tử cần xem xét chủ đề của hội nghị, “Quan điểm của Phật giáo về quản lý môi trường: Nuôi dưỡng thế giới bền vững,” trong hoàn cảnh đương đại. Mới đây, các chính phủ đã tập trung tại Dubai, các Tiểu vương quốc Ả Rập Thống nhất (UAE), tham dự diễn đàn khí hậu thường niên lần thứ 28 của Liên hợp quốc (COP28), để tranh luận về các cách giảm thiểu biến đổi khí hậu trong tương lai và sẵn sàng cho việc này. Tâm linh và đức tin được chứng minh trong COP28 rằng chúng có thể là nguồn hy vọng. Các nhà lãnh đạo và đại biểu từ các truyền thống lớn cùng đưa ra giải pháp thay thế cho sự bi quan ngày càng lan rộng trong các hoạt động cứu hộ môi trường. Với hơn 325 diễn giả đại diện cho hơn 55 quốc gia đầu tiên trên thế giới trong Hội nghị Khí hậu của Liên hợp quốc là tia hy vọng.

Thật đáng tiếc, tôi tin rằng các Phật tử đang thiếu tiếng nói trên nền tảng toàn cầu quan trọng này. Mặc dù Phật giáo đưa ra rất nhiều về vấn đề này, cộng đồng Phật giáo cần nỗ lực nhiều hơn nữa trong việc truyền bá quan điểm Phật giáo về đa dạng sinh học và đạo đức sinh học.

Tôi chân thành đánh giá cao những nỗ lực không mệt mỏi của Học viện Phật giáo Việt Nam tại TP.HCM trong việc đoàn kết các học giả và các nhà lãnh đạo cộng đồng Phật giáo Việt Nam, Lào, Campuchia và trên toàn cầu cùng làm việc về sinh thái. Thật đúng lúc và đáng khen ngợi khi bạn đang nỗ lực quản lý môi trường ba bên của Phật giáo Việt Nam, Lào, Campuchia.

Cầu mong Phật giáo trường tồn (Cīram tītthatu Buddhasasanam!)

Hòa thượng Phra Dharmashakyavamshavisuddhi (Anil Sakya)

Phó Chủ tịch Liên đoàn Phật giáo Quốc tế

Trưởng Ban Giáo hội Thái Lan khu vực 6-7

Buddhist Realist's Vihara

Tel : +44 786 946 9880 email : oxforddirsumana@gmail.com

THÔNGIỆP CHÚC MỪNG

Kính thưa các anh chị em trong giáo pháp,

Quá trình tiến hóa của loài người chúng ta bắt đầu từ hơn 500 triệu năm trước theo nghiên cứu đã được xác minh và không thể tranh cãi... Trong quá trình chuyển đổi tự nhiên này, môi trường không bị tổn hại và chúng ta hạnh phúc hơn vì lấy con người làm trung tâm.

Tuy nhiên, trong thời hiện đại, chúng ta đã trở thành trung tâm của máy móc do lòng tham và công nghiệp hóa. Chúng ta đã lạm dụng và khai thác thiên nhiên quá mức và đang tìm kiếm giải pháp khẩn cấp!

Điều đáng khen ngợi là Hội nghị thượng đỉnh Phật giáo Campuchia - Lào - Việt Nam dựa trên đạo đức Phật giáo và khoa học đạo đức của giáo pháp siêu việt thời gian (akalika) của Đức Phật đang nghiên cứu tình hình thực tế nhằm tìm ra giải pháp hạnh phúc cho tất cả chúng sinh và thiên nhiên. Đây sẽ là dấu mốc lịch sử do Giáo hội Phật giáo Việt Nam chủ trì.

Tôi tin tưởng rằng chủ nghĩa hiện thực của Phật giáo dựa trên tính năng động thực nghiệm và kinh nghiệm về vô thường để thay đổi tốt hơn, dựa trên chánh kiến có thể mang lại sự bền vững thích hợp đối với hạnh phúc của tất cả mọi người.

Sumana Siri

HT.TS. Sumana Siri

Trưởng Tăng đoàn Tích Lan

của Vương quốc Anh và châu Âu từ năm 1999

|| NAMO BUDDHAYA ||

MAHA BODHI SOCIETY OF INDIA

(The Pioneer International Buddhist Organisation – Estab. – 1891)

Sarnath – The First Preaching Place of the Buddha

Tel. : 0091-542-2595955
Fax : 0091-542-2595877
E-mail : mbsi.sarnath@yahoo.in

Address : MULAGANDHA KUTY VIHARA, ISIPATANA DEER-PARK, DHARMAPALA ROAD, SARNATH, VARANASI-221007, (U.P.) INDIA

THÔNG ĐIỆP CHÚC MỪNG

Kính gửi: Hội đồng Trị sự Giáo hội Phật giáo Việt Nam,

Phật giáo Campuchia - Lào - Việt Nam lần thứ 2 vào ngày 25 - 26/12/2023. Đây là thành tựu to lớn đối với thế giới Phật giáo và đặc biệt là Tăng đoàn Việt Nam.

Tôi thay mặt Hội Đại Bồ Đề Ấn Độ, chúc mừng Giáo hội Phật giáo Việt Nam và Học viện Phật giáo Việt Nam tại TP.HCM tổ chức Hội nghị. Tôi gửi lời cầu nguyện và chúc lành cho sự thành công của Hội nghị thượng đỉnh từ Vườn Nai, Sarnath, Varanasi, nơi thuyết pháp đầu tiên của Đức Phật.

Bạn trong Giáo pháp,

Sumiththananda

TT. R. Sumiththananda Thero
Trụ trì Mulagandha Kuti Vihara
Hội Đại Bồ Đề Ấn Độ, Sarnath

APCP KOREA NATIONAL CENTRE

THÔNGIỆP CHÚC MỪNG

Tôi thay mặt Phật tử Hàn Quốc chân thành chúc mừng Giao hội Phật giáo Việt Nam tổ chức Hội nghị Thượng đỉnh Phật giáo Campuchia - Lào - Việt Nam lần thứ 2 tại Học viện Phật giáo Việt Nam tại TP.HCM.

Sau khi Đức Phật chuyển bánh xe Pháp, Phật giáo đã lan truyền khắp thế giới. Lời dạy của Đức Phật dạy nhân loại thoát khỏi đau khổ và đạt được Niết-bàn (tự do). Tôi tin rằng những đệ tử Phật nên thường xuyên nỗ lực truyền bá chân lý của Đức Phật.

Trong bối cảnh này, tôi tin rằng Hội nghị Thượng đỉnh Phật giáo Campuchia - Lào - Việt Nam lần thứ 2 sẽ là cuộc gặp mặt thực sự hữu ích và có giá trị để trao đổi quan điểm và thảo luận về chủ đề “Quan điểm Phật giáo về quản lý môi trường: Nuôi dưỡng một thế giới bền vững.”

Tôi tin rằng vấn đề bảo tồn và quản lý môi trường là những chủ đề rất quan trọng đối với nhân loại. Theo những gì chúng ta biết, thông thường trái đất là hành tinh duy nhất có sự sống. Tất nhiên, từ quan điểm thiên văn học, có thể đưa ra giả thuyết rằng có thể có một ngôi sao có sự sống ở đâu đó trong vũ trụ, nhưng theo như những gì con người chúng ta biết, tôi nghĩ thật khó để tranh cãi vấn đề này với kiến thức hiện tại của chúng ta.

Hiện nay, trên toàn cầu, ô nhiễm môi trường và biến đổi khí hậu đang gây ra những mối đe dọa lớn đối với đời sống, sinh hoạt của con người và điều này không thể không nói đó chính là hậu quả của ô nhiễm môi trường. Ô nhiễm môi trường gây ra biến đổi khí hậu, chiến tranh không chỉ giết chết loài người mà còn tàn phá môi trường, khiến ô nhiễm tăng gấp đôi.

Đức Phật đã sống cuộc đời đạo sư không có tài sản. Từ góc độ môi trường ngày nay, Đức Phật thực sự là nhà hoạt động môi trường vĩ đại. Đức Phật sống hòa hợp với thiên nhiên. Đức Phật tham gia vào phong trào vì môi trường vốn rất khó thực hiện.

Không cần phải nói rằng Đức Phật là nhà hoạt động môi trường, vì Ngài làm việc với thiên nhiên nhiều hơn bất kỳ nhà lãnh đạo tôn giáo nào trong lịch sử nhân loại. Tôi tin rằng trong thời đại ngày nay, nếu tất cả Phật tử cùng đi đầu, kế thừa và thực hành tinh thần bất sở hữu mà Đức Phật đã thực hành thì việc bảo tồn và quản lý môi trường sẽ diễn ra một cách tự nhiên.

Tôi chân thành chúc mừng sự thành công của việc tổ chức Hội nghị cấp cao Phật giáo Campuchia - Lào - Việt Nam lần thứ 2 tại Học viện Phật giáo Việt Nam tại TP.HCM, do Giáo hội Phật giáo Việt Nam bảo trợ.

HT.TS. Woneung Lee Chi Ran

Chủ tịch Trung tâm Quốc gia Hàn Quốc,
Hội nghị Phật giáo châu Á vì Hòa bình

ANANDA KUTI VIHAR

Swayambhu, G.P.O. Box 3007, Kathmandu, Nepal

Mã số 007/2567/023

Ngày: 21 tháng 12 năm 2023

THÔNGIỆP CHÚC MỪNG

Đức Phật, người con của Nepal, ánh sáng của Thế giới và ân nhân của nhân loại đã dạy chúng ta cách sống để sống trong hòa bình và hạnh phúc. Lời dạy của đức Phật chỉ đạo con đường diệt trừ khổ đau và càng trở nên thích hợp hơn trong thời đại ngày nay.

Chúng tôi tin rằng Hội nghị thượng đỉnh Phật giáo Campuchia - Lào - Việt Nam lần thứ 2 tại Việt Nam đóng vai trò là nền tảng tuyệt vời để kỷ niệm sự đoàn kết giữa các tôn giáo và cũng là Hội nghị học thuật về chủ đề “Quan điểm của Phật giáo về quản lý môi trường: Nuôi dưỡng thế giới bền vững” khuyến khích cộng đồng Phật tử truyền bá giáo lý của đức Phật. Tội ca ngợi nỗ lực của Ban tổ chức đã đóng góp công sức to lớn để phổ biến giáo lý của đức Phật đến thế giới. Đó là bước đi đúng hướng để đề cao các giá trị nhân văn.

Thay mặt Trung tâm Quốc gia ABCP Nepal Kathmandu và các Phật tử Nepal, nơi đức Phật đản sinh, tôi chúc Hội nghị thành công tốt đẹp. Cầu mong sự kiện nổi bật này mang lại sự đóng góp quý giá cho việc củng cố tình hữu nghị, đoàn kết và hòa hợp giữa tất cả cộng đồng Phật tử!

Cầu mong tất cả chúng sinh thoát khỏi đau khổ! Cầu mong tất cả chúng sinh được hạnh phúc từ hành động công đức này!

“CHIRAM TITTHATU SADDHAMMO.”

Với sự gia trì của Tam bảo cao quý!

HT. Maitri Bhikkhu Mahathero

Chủ tịch Trung tâm Quốc gia ABCP Nepal, Kathmandu.

Trụ trì Chùa Ananda Kuti, Swayambhu; Ktm-15, NEPAL

БУДДИЙСКАЯ ТРАДИЦИОННАЯ САНГХА РОССИИ TĂNG TRUYỀN THỐNG PHẬT GIÁO NGA

АГИНСКИЙ ДАЦАН
687000 Россия, Забайкальский
Агинский Бурятский округ,
Агинский дацан
ĐT: 8 (302 39) 4-31-77
ОГРН: 1028002320532
ИНН/КПП: 8001003810/800101001

AGINSKY DATSAN
687000 Nga, Zabaykalsky kray, край,
Aginsky Buryatsky okrug,
Aginsky datsan
ĐT: 8 (302 39) 4-31-77
e-mail: datsan.lib@mail.ru

THÔNGIỆP CHÚC MỪNG

*của Ngài Khambo Tsyren Dondukbaev nhân Hội nghị Thượng đỉnh
Phật giáo Campuchia - Lào - Việt Nam lần thứ 2*

Kính thưa đại diện Tăng đoàn và các đại biểu diễn đàn,

Thay mặt Giáo hội Phật giáo truyền thống Nga, tôi vui mừng chào đón tất cả các đại biểu tham dự Hội nghị cấp cao Campuchia - Lào - Việt Nam lần thứ 2!

Không còn nghi ngờ gì nữa, chủ đề của Hội nghị thượng đỉnh “Quan điểm của Phật giáo về bảo vệ môi trường: Vun đắp nền hòa bình bền vững” là chủ đề cấp bách nhất. Trong khi giải quyết vấn đề sinh thái, chúng ta được hướng dẫn bởi sự quan tâm và lòng bi mẫn đối với những thế hệ mà chúng ta sẽ bỏ lại hành tinh này phía sau. Ngay cả khi hòa bình và hòa hợp thanh thản ngự trị trên thế giới thì con cháu chúng ta sẽ phải đấu tranh vì những điều đơn giản nhất: nước uống và không khí trong lành nếu không có những thứ đó thì không thể có sự sống.

Thầy của chúng ta, Đức Phật Thích Ca Mâu Ni, đã đề nghị áp dụng trung đạo, và giờ đây thuật ngữ này đã không còn là ẩn dụ triết học dành riêng cho Phật tử nữa. Nhận thức được những ưu và nhược điểm của tiến bộ công nghệ, tất cả chúng ta cùng với các nhà khoa học và chính phủ đều có mục tiêu nỗ lực tìm ra các giải pháp thiết thực để giảm thiểu chất thải có sức tàn phá và thanh lọc hành tinh khỏi hàng tỷ tấn chất thải đã tích lũy.

Ngoài ra, điểm quan trọng thứ hai là chúng ta nên tập trung vào khái niệm quan trọng của Phật giáo về “sự từ bỏ”, cụ thể là từ bỏ việc tiêu dùng quá mức để đổi lấy thế giới quan Phật giáo truyền thống có thể lấp đầy cuộc sống của chúng ta bằng hòa bình và hòa hợp. Bản thân Phật Pháp độc đáo là phương thuốc có khả năng hướng nhân loại từ việc theo đuổi việc cải thiện của cải vật chất sang sự hài lòng ổn định với hoạt động đạo đức và chăm sóc thiên nhiên.

Vì vậy, trách nhiệm của người Phật tử là rất lớn lao trong việc truyền đạt những giá trị tinh thần của Phật pháp cho thế hệ trẻ một cách tinh tế và tự tin tránh xa những cực đoan. Thái độ tôn kính và cẩn thận đối với mọi dạng sống và thiên nhiên là một phần quan trọng không chỉ của giáo dục Phật giáo mà còn là thước đo cần thiết như một phần của giáo dục thế tục vì theo Mahatma Gandhi: “Nếu bạn muốn thay đổi thế giới, hãy thay đổi chính mình.” Liệu chúng ta có thể đương đầu với thảm họa môi trường một cách hiệu quả nếu thái độ đối với vấn đề tiêu dùng, khai thác thiên nhiên bất cần không thay đổi?! Chắc chắn không.

Chúng ta có thể cải thiện hiện tại và bảo vệ tương lai ngôi nhà chung nếu các giá trị truyền thống của Phật pháp giúp chúng ta chuyển trọng tâm từ giá trị vật chất sang giá trị tinh thần.

Tôi chúc tất cả những người tham gia hợp tác hiệu quả!

Cầu mong Tam Bảo ban phước lành cho mọi người!

Duszh.

Khambo Tsyren Dondukbaev,

Phó Khambo Lama phụ trách lãnh thổ Transbaikal
của Tăng đoàn Phật giáo truyền thống Nga,
Giám đốc Trung tâm ABCP Quốc gia Nga Aginskoe,
Phó Chủ tịch Liên minh Phật giáo quốc tế (IBC)

116 臺北市文山區木柵路3段179號2F之2

+886-2-29374711; 886-928194688 | sakyadhita2012@gmail.com | <http://sakyadhita.blogspot.tw/> | www.sakyadhita.org

THÔNGIỆP CHÚC MỪNG

Tôi rất vui được gặp lại TT.TS. Thích Nhật Từ ở Delhi trong Đại hội đồng Liên minh Phật giáo quốc tế tuần trước. Cảm ơn Thượng tọa rất nhiều vì đã mời chúng tôi đến tham dự “Hội nghị thượng đỉnh Phật giáo Campuchia - Lào - Việt Nam” lần thứ 2. Cảm ơn Thượng tọa đã đích thân mời tôi đóng góp một bài viết. Dù chúng tôi mong muốn có thể gửi một bài nghiên cứu chất lượng như được yêu cầu, nhưng lịch trình du hành không ngừng nghỉ của chúng tôi đang khiến nhiệm vụ này trở nên quá khó khăn.

Thực ra chúng tôi đã đến Hàn Quốc để tham dự Hội nghị Du lịch Bền vững ngay trước khi đến với Đại hội đồng Liên minh Phật giáo quốc tế, và chúng tôi vẫn ở Delhi, sau khi vừa hoàn thành bài giảng trong “Chương trình Nghiên cứu Phật giáo” và phát biểu khai mạc tại “Hội nghị Học thuật về Tâm lý thực phẩm” tại Đại học Swami Vivekanand Subharti ở Meerut. Sau một vài cuộc họp nữa trong hai ngày tới ở Delhi, chúng tôi sẽ bay đến Kushinagar để tham dự hội nghị quốc tế khác được mời. Bất chấp lịch trình kinh ngạc ở Ấn Độ và việc không thể gửi bài nghiên cứu chất lượng kịp thời, lời mời rất tử tế của Thượng tọa vẫn luôn ở trong tâm trí chúng tôi. Chúng tôi không quên lời mời và yêu cầu tử tế của Thượng tọa. Vì vậy, chúng tôi muốn chia sẻ một vài suy nghĩ từ chuyến đi của chúng tôi những ngày này, đặc biệt là chuyến đi gần đây nhất của chúng tôi đến Hàn Quốc để tham dự “Hội nghị UNWTO về Du lịch Bền vững”,

có cùng từ khóa với hội nghị sắp tới mà Thượng tọa đang mời chúng tôi tham dự vào tháng 12 ở Việt Nam.

Hoàn toàn không còn nghi ngờ gì nữa rằng “Hội nghị Quan điểm Phật giáo về quản lý môi trường: Nuôi dưỡng thế giới bền vững” do Giáo hội Phật giáo Việt Nam tổ chức tại Học viện Phật giáo Việt Nam tại TP.HCM là đúng lúc nhất và thực sự là điều mà chúng ta mong muốn, cũng như thế giới cần nhất. Phật pháp có rất nhiều đóng góp cho thế giới về mọi mặt và tất cả 17 Mục tiêu Phát triển Bền vững của Liên Hợp Quốc. Nhưng trước hết, Phật pháp đóng vai trò then chốt trong việc chữa lành môi trường đau khổ và nuôi dưỡng thế giới bền vững. Tính bền vững không thể chỉ dừng lại như khẩu hiệu. Nó không thể là cái gì đó đơn giản bị áp đặt và vãn hồi hợt. Nó phải đến từ bên trong, từ chánh kiến và sự hiểu biết chân thật. Trong khi đó, nó cần có sự thực hành vững chắc. Cần phải thực hành chánh niệm mỗi ngày, trong từng khoảnh khắc.

TS. Christie Yu-Ling Chang

Chủ tịch Sakyadhita Đài Loan

Cựu chủ tịch IBC

Cựu Chủ tịch Sakyadhita Quốc tế

TS. Frank Yun-Fu Tien

Phó Viện trưởng Viện Âm thanh
và Thính học

Cựu thành viên Ban điều hành IBC

ABCP BANGLADESH NATIONAL CENTER

THÔNGIỆP CHÚC MỪNG

Tôi rất vui khi biết rằng Hội nghị Thượng đỉnh Phật giáo Campuchia - Lào - Việt Nam lần 2 được tổ chức tại Học viện Phật giáo Việt Nam tại TP.HCM vào ngày 25-26 tháng 12 năm 2023. Tôi rất ấn tượng khi thấy hội nghị có chủ đề “Quan điểm của Phật giáo về quản lý môi trường: Nuôi dưỡng thế giới bền vững” do Giáo hội Phật giáo Việt Nam tổ chức.

Thay mặt Trung tâm Quốc gia ABCP Bangladesh, tôi chúc hội nghị thành công tốt đẹp và mong đợi các kết quả tốt đẹp từ chủ đề của hội nghị.

Trân trọng kính chào các đại biểu của các nước tham dự.

Goutam Arindam Barua

Tổng thư ký

Trung tâm quốc gia ABCP Bangladesh

**INTERNATIONAL ASSOCIATION FOR THE HISTORY
OF RELIGIONS**

THÔNG ĐIỆP CHÚC MỪNG

Tôi vô cùng hân hạnh tìm hiểu về diễn biến của Hội nghị Lãnh đạo Phật giáo Campuchia, Lào và Việt Nam lần thứ hai tại Học viện Phật giáo Việt Nam tại TP.HCM, vào ngày 25-26 tháng 12 năm 2023.

Sau Hội nghị đầu tiên vào tháng 8 năm 2018 đã diễn ra tại Lào, Hội nghị lần thứ hai có chủ đề rất hay là “Quan điểm của Phật giáo về quản lý môi trường: Nuôi dưỡng thế giới bền vững” do Giáo hội Phật giáo Việt Nam tổ chức tại Học viện Phật giáo Việt Nam tại Thành phố Hồ Chí Minh. Đây là lựa chọn tuyệt vời với tư cách là nước chủ nhà hào hảo. Điều này sẽ làm tăng thêm vinh quang học thuật của cuộc gặp gỡ này khi Phật giáo Việt Nam đã đóng góp từ lâu về chủ đề gắn kết Phật giáo và SDG.

Hội nghị này sẽ mở ra kỷ nguyên mới của hợp tác Phật giáo, cũng như học tập tại các cơ sở học thuật Phật giáo lẫn nhau.

Giáo sư Tiến sĩ Amarjiva Lochan

Phó Chủ tịch, Hiệp hội Lịch sử Tôn giáo Quốc tế (IAHR),
dưới sự bảo trợ của UNESCO

Giáo sư Khoa Lịch sử, Đại học Delhi, Delhi, Ấn Độ

THÔNGIỆP CHÚC MỪNG

Kính gửi Hội đồng Trị sự Giáo hội Phật giáo Việt Nam,

Tôi rất vinh dự gửi lời chúc mừng chân thành đến quý vị nhân dịp đăng cai tổ chức Hội nghị Đại học Phật giáo Việt Nam, Lào và Campuchia, diễn ra vào ngày 25-26 tháng 12 năm 2023. Chủ đề của hội nghị, “Quan điểm của Phật giáo về quản lý môi trường: Nuôi dưỡng thế giới bền vững”, phản ánh trí tuệ sâu sắc mà Phật giáo mang lại trong việc giải quyết những thách thức môi trường cấp bách của thời đại chúng ta.

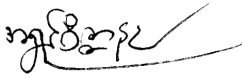
Sự cống hiến của quý tôn đức trong việc tổ chức hội nghị này, nơi quy tụ các học giả, nhà thực hành và các nhà lãnh đạo từ khắp khu vực, thực sự đáng khen ngợi. Bằng cách cung cấp nền tảng để trao đổi ý tưởng và khám phá giáo lý Phật giáo liên quan đến quản lý môi trường, Ban Tổ chức đang đóng góp đáng kể vào diễn ngôn toàn cầu về tính bền vững và trách nhiệm sinh thái.

Các nguyên tắc cốt lõi của Phật giáo về sự liên kết, lòng từ bi và chánh niệm chưa bao giờ phù hợp hơn trong bối cảnh môi trường hiện tại của chúng ta. Những lời dạy của Đức Phật truyền cảm hứng sâu sắc về trách nhiệm đạo đức và tinh thần đối với hành tinh của chúng ta. Thông qua hội nghị này, Ban Tổ chức có cơ hội làm sáng tỏ và phổ biến những hiểu biết sâu sắc có giá trị này.

Khi quý Tôn đức chào đón các đại biểu từ khắp nơi trên thế giới, tôi tin tưởng rằng các cuộc thảo luận và trình bày tại hội nghị sẽ là nguồn cảm hứng và sự đổi mới. Trí tuệ tập thể của các bạn chắc chắn sẽ dẫn đến các giải pháp thiết thực và cam kết cao hơn trong việc bảo vệ môi trường cho các thế hệ tương lai.

Tôi chúc quý tôn đức có hội nghị thành công và hiệu quả, nơi mỗi liên kết về kiến thức, sự hiểu biết và tình pháp lý được củng cố. Cầu mong những hiểu biết sâu sắc thu được trong sự kiện này hướng dẫn kêu gọi nuôi dưỡng thế giới bền vững hơn và cầu mong những nỗ lực của quý Tôn đức tiếp tục là niềm hy vọng và sự thay đổi tích cực.

Tôi chúc mừng công việc quan trọng này. Tôi hào hứng dự đoán kết quả tốt đẹp của hội nghị và tác động tích cực mà nó sẽ mang lại đối với công tác quản lý môi trường và hệ sinh thái toàn cầu.

HT. Vijjananda

Chủ tịch Hội đồng Đại học
Mahavihara Dharma Vinaya

ASOSIASI PERGURUAN TINGGI AGAMA BUDDHA INDONESIA
INDONESIAN ASSOCIATION OF BUDDHIST HIGHER EDUCATION INSTITUTES
(APTABI/IABHEI)

THÔNGIỆP CHÚC MỪNG

Kính thưa Hội đồng Trị sự Giáo hội Phật giáo Việt Nam,

Phật giáo với những lời dạy sâu sắc về lòng từ bi, tính tương tức và sự liên kết của mọi sự sống, đóng vai trò quan trọng trong việc hướng dẫn những nỗ lực chung của con người nhằm tạo ra thế giới bền vững. Hội nghị “Quan điểm của Phật giáo về quản lý môi trường: Nuôi dưỡng thế giới bền vững” quy tụ các nhà lãnh đạo, học giả và hành giả Phật giáo từ Campuchia, Lào, Việt Nam và trên thế giới nhằm giải quyết các vấn đề cấp bách về biến đổi khí hậu và bảo vệ môi trường.

Đây là niềm vui và vinh dự lớn lao cho chúng tôi, thay mặt cộng đồng Phật giáo Indonesia chúc mừng Hội nghị Thượng đỉnh Phật giáo Campuchia - Lào - Việt Nam lần thứ 2 do Giáo hội Phật giáo Việt Nam chủ trì tại Học viện Phật giáo Việt Nam tại TP.HCM.

Tôi xin cảm ơn Giáo hội Phật giáo Việt Nam và Học viện Phật giáo Việt Nam tại TP.HCM đã tổ chức hội nghị thực sự truyền cảm hứng này. Một lần nữa xin chúc hội nghị diễn ra thành công tốt đẹp.

Cầu mong mọi người được hạnh phúc!

Thân ái!

TT.TS. Budi Utomo (Tỳ-kheo Ditthisampanno)

Chủ tịch, Hiệp hội các tổ chức giáo dục đại học Phật giáo Indonesia
(Asosiasi Perguruan Tinggi Agama Buddha Indonesia -APTABI);
Phó Hiệu trưởng Trường Đại học Phật giáo Smaratungga;
Thành viên EXCO, Hiệp hội Quốc tế các trường Đại học Phật giáo;
Thư ký chung, Hiệp hội quốc tế các trường đại học Phật
giáo Nguyên thủy.

THÔNGIỆP CHÚC MỪNG

Kính thưa Hội đồng Trị sự Giáo hội Phật giáo Việt Nam,

Thưa các Tôn đức, các vị khách quý, các anh chị em trong Phật Pháp,

Khi chúng ta tụ tập dưới ánh mặt trời mùa đông ấm áp tại Học viện Phật giáo Việt Nam tại TP.HCM quý giá này, với lòng biết ơn sâu sắc, tôi chào đón tất cả các bạn đến với Hội nghị thượng đỉnh Phật giáo Campuchia - Lào - Việt Nam lần thứ hai vào ngày 25/12/2023. Mục đích của chúng ta hôm nay không chỉ đơn thuần là tưởng niệm, mà còn là thắp lên ngọn đuốc trí tuệ giác ngộ có thể hướng dẫn chữa lành trái đất của chúng ta.

Chủ đề của hội nghị thượng đỉnh, “Quan điểm của Phật giáo về quản lý môi trường”, gây được tiếng vang sâu sắc tại cái nôi màu mỡ của truyền thống Phật giáo Nguyên thủy. Trong nhiều thế kỷ trên khắp Campuchia, Lào và Việt Nam, giáo lý của Đức Phật đã bén rễ trong các nền văn hóa và cộng đồng sôi động, soi sáng con đường dẫn đến hòa bình bên trong và bên ngoài. Từ những tảng đá vữa chài của Angkor Wat đến những ngọn tháp thanh bình của Luang Prabang, từ tinh thần sống động của Thành phố Hồ Chí Minh đến những rặng tre nông thôn Việt Nam, Phật pháp đã nở rộ thành những biểu hiện đa dạng của đời sống văn hóa và tâm linh.

Mối liên hệ sâu sắc của chúng ta với thiên nhiên có nguồn gốc sâu xa từ lời dạy của Đức Phật. Cuộc đời của Ngài, sống hòa hợp với tất cả chúng sinh, từ những khu rừng ở Lumbini đến cây Sala linh thiêng ở Kushinagar, là tấm gương vượt thời gian. Thông điệp vĩnh cửu của Đức Phật về sự kết nối, không gây hại và chánh niệm đã soi sáng con đường dẫn đến cuộc sống có ý thức về môi trường.

Tuy nhiên, tính cấp bách của cuộc khủng hoảng khí hậu đòi hỏi nhiều điều hơn là chỉ suy ngẫm. Nó đòi hỏi hành động phối hợp ngay lập tức. Khi trái đất phải chịu gánh nặng từ các hành động của chúng ta, việc thúc đẩy tính bền vững trở thành trách nhiệm chung vượt qua mọi ranh giới. Cùng với các đối tác thiện chí trên toàn cầu, chúng ta được kêu gọi khai thác nguồn trí tuệ đa dạng để chữa lành những vết thương mà chúng ta đã gây ra cho hành tinh của mình.

Trong nỗ lực tập thể cao cả này, Giáo hội Phật giáo Việt Nam và Học viện Phật giáo Việt Nam danh giá này là trụ cột của niềm hy vọng. BTC cam kết bảo tồn Phật pháp đồng thời thúc đẩy sự hòa hợp giữa các tôn giáo và ý thức sinh thái.

Tôi tha thiết cầu nguyện rằng thông qua đối thoại cởi mở, các dự án hợp tác hữu hình có thể xuất hiện, được nuôi dưỡng bằng những hạt giống từ bi đối với trái đất của chúng ta. Cầu mong sự khôn ngoan được chia sẻ trong các cuộc thảo luận sẽ làm sáng tỏ các giải pháp thực tế. Cầu mong tinh thần đoàn kết hướng dẫn những nỗ lực hướng tới tương lai bền vững cho tất cả mọi người.

Với niềm hy vọng vô bờ bến, tôi gửi lời chúc tốt đẹp nhất đến những cuộc thảo luận sâu sắc và hiệu quả tại hội nghị thượng đỉnh của chúng ta.

HT. Medawachchiye Dhammajothi

Giám đốc Viện sau đại học về Pali và Phật học

Kohuwala, Tích Lan

MCU số 8002.2/167

Khoa Phật giáo chương trình tiếng Anh,
Đại học Mahachulalongkornrajavidyalaya
Wang Noi, Aytthaya 13170, Thái Lan
www.mcu.ac.th piyaratana.wal@mcu.ac.th
11/10/2023

THƯ CHÚC MỪNG

Tôi rất vui mừng được viết thư chúc mừng này nhân dịp Giáo hội Phật giáo Việt Nam tổ chức Hội nghị thượng đỉnh Phật giáo Campuchia - Lào - Việt Nam lần 2 tại Học viện Phật giáo Việt Nam tại TP.HCM. Trước hết, tôi gửi lời chúc mừng chân thành về sự thành công của Hội nghị Thượng đỉnh Phật giáo lần thứ 2.

Có thể thấy chủ đề của hội nghị năm nay rất phù hợp: Quan điểm của Phật giáo về quản lý môi trường: Nuôi dưỡng một thế giới bền vững, vào thời điểm thế giới đang ở ngã ba đường với nhiều vấn đề môi trường khác nhau. Những lời dạy của Đức Phật có khả năng áp dụng phổ quát và phù hợp với thế giới đương đại sau 2566 năm. Đó là tôn giáo đánh giá không chỉ con người mà còn tất cả những sinh vật khác và vạn vật trong thế giới này. Mối quan hệ giữa con người và môi trường cho sự tồn tại của nhau được nhấn mạnh trong Phật giáo. Vì vậy, những nguyên tắc đạo đức cần thiết nhằm bảo vệ môi trường được thảo luận thường xuyên trong Phật giáo hơn bất kỳ tôn giáo nào khác. Tất cả chúng ta đều biết rằng xã hội loài người ngày nay đang phải đối mặt với nhiều khủng hoảng môi trường hơn bất kỳ thời điểm nào trong lịch sử. Phải nói rằng một số khủng hoảng môi trường là tự nhiên và một số khủng hoảng khác là kết quả của hoạt động con người. Cần thảo luận về tầm quan trọng của việc bảo vệ môi trường cho tương lai bền vững.

Tôi tin tưởng chắc chắn rằng hội nghị này sẽ thảo luận và đưa ra những phương pháp thực tế trong việc áp dụng lời dạy của Đức Phật vào xã hội hiện đại. Tôi chúc hội nghị thượng đỉnh lần này thành công.

Cầu mong Tam Bảo ban phước lành cho mọi người!

Thượng tọa PGS.TS. W. Piyaratana

Giám đốc, Cử nhân Phật học (Chương trình tiếng Anh)

Khoa Phật giáo, Đại học Mahachulalongkornrajavidyalaya, Thái Lan.

Giáo sư Projit Kumar Palit
Giám đốc Trung tâm nghiên cứu Ấn Độ học
Khoa Lịch sử Đại học Assam
Silchar – 788 011, Assam, Ấn Độ
Số di động- 9435175241, 7002966873

THƯ CHÚC MỪNG

Tôi vinh dự gửi lời chúc tốt đẹp và lời chào mừng đến Giáo hội Phật giáo Việt Nam, đơn vị tổ chức Hội nghị cấp cao Phật giáo Campuchia - Lào - Việt Nam lần thứ hai về chủ đề “Quan điểm của Phật giáo về quản lý môi trường: Nuôi dưỡng thế giới bền vững” tại Học viện Phật giáo Việt Nam tại TP.HCM từ ngày 25-26 tháng 12 năm 2023.

Phật giáo đóng vai trò quan trọng trong việc cấu trúc xã hội và đảm bảo tính liên tục của các nền văn hóa Việt Nam, Campuchia và Lào, gọi chung là văn hóa Đông Dương. Triết lý Phật giáo có ảnh hưởng sâu sắc đến hầu hết người dân Việt Nam, Campuchia và Lào. Đức Phật là quyền lực trung tâm của các quốc gia này.

Phật giáo du nhập vào Đông Nam Á trực tiếp qua biển từ Ấn Độ và gián tiếp từ Trung Á và Trung Quốc trong thiên niên kỷ thứ nhất CN. Phật giáo Đại thừa và Phật giáo Nguyên thủy đã ăn sâu vào Việt Nam, Campuchia và Lào từ thời kỳ đầu. Phật giáo Đại thừa bắt nguồn chủ yếu ở vùng biển Đông Nam Á, mặc dù có ảnh hưởng mạnh mẽ ở Việt Nam, một phần do mối liên hệ với Trung Quốc. Phật giáo Đại thừa ngự trị ở Việt Nam - một phương pháp tu tập tin rằng sự giác ngộ có thể đạt được trong một đời.

Ở Campuchia và Lào, thực hành chủ yếu là Phật giáo Nguyên thủy, truyền thống Phật giáo sử dụng kinh điển Pali (văn bản Phật giáo lâu đời nhất được phát hiện). Phật giáo cung cấp một loạt các giá trị đạo đức và quan điểm sống có ảnh hưởng mạnh mẽ đến các phương thức suy nghĩ và hành động qua nhiều thế kỷ ở các quốc gia này. Kết quả là Tăng đoàn

Phật giáo nhận được sự tôn trọng cao độ đối với các hoạt động trong mọi khía cạnh về môi trường văn hóa xã hội của Việt Nam, Campuchia và Lào. Việc giảng dạy Phật Pháp gắn liền với mọi sự sống, tạo ra thế giới bền vững.

Giáo sư Projit Kumar Palit

Giám đốc Trung tâm Nghiên cứu Ấn Độ,
Khoa Lịch sử Đại học Assam

Giáo sư L. Udaya Kumar

Trưởng phòng & Chủ tịch Hội đồng nghiên cứu

Trưởng khoa Nghiên cứu Phật giáo, Đại học Acharya Nagarjuna,
Nagarjuna Nagar, Guntur - 522510 AP Ấn Độ.

E-mail: udaycmbсанu@gmail.com , www.anu.ac.in , cell: 09849614429

THÔNGIỆP CHÚC MỪNG

Tôi vô cùng vui mừng khi Giáo hội Phật giáo Việt Nam tổ chức Hội nghị “Quan điểm của Phật giáo về quản lý môi trường: Nuôi dưỡng thế giới bền vững” tại Học viện Phật giáo Việt Nam TP.HCM từ ngày 25-26 tháng 12 năm 2023. Cá nhân tôi cho rằng Phật giáo là tôn giáo phát triển nhanh nhất so với các triết học trên thế giới vì Phật giáo đưa ra câu trả lời cho những câu hỏi, vấn đề cấp bách nhất về biến đổi khí hậu và bảo vệ môi trường của mọi thời đại, đặc biệt là nhu cầu của con người Campuchia, Lào, Việt Nam. “Nếu bạn giáo dục một cậu bé về triết lý từ bi, tính tương thuộc do Đức Phật dạy, bạn sẽ xây dựng được sự nghiệp. Nếu bạn giáo dục một cô gái, bạn đang giáo dục cả gia đình, toàn xã hội và sử dụng kỹ năng của Đức Phật. Giáo pháp tạo ra thế giới tốt đẹp hơn bằng cách thúc đẩy giáo dục môi trường cho mọi trẻ em, bảo vệ thiên nhiên, chim chóc và động vật cũng như toàn bộ môi trường”. Phật giáo đã có mặt từ khi đức Phật, bậc vĩ nhân xuất hiện, đóng góp đáng kể cho sự phát triển thế giới qua các giai đoạn khác nhau của lịch sử thế giới.

Phật giáo là bộ phận của nền văn hóa, văn minh Campuchia, Lào, Việt Nam, phát huy truyền thống, hiện đại và góp phần thúc đẩy hội nhập quốc tế về biến đổi khí hậu và môi trường tốt vì một thế giới bền vững. Những người tham dự Hội nghị trong hai ngày cần nhấn mạnh trách nhiệm của Phật giáo trong việc thừa nhận và bảo tồn các giá trị văn hóa truyền thống từ bi, tương duyên, tương giao để áp dụng chúng trong xã hội loài người với các giá trị cốt lõi của Phật giáo. Các học giả có thể đề xuất một loạt các cách tiếp cận khả thi để duy trì ứng dụng trong bối cảnh toàn cầu hóa hiện nay.

Phật giáo tích cực thúc đẩy đổi mới quốc tế và đẩy mạnh hội nhập quốc tế. Sự tham gia của đông đảo các nhà tư tưởng, nhà khoa học, nhà giáo dục và sinh viên nổi tiếng trong dịp này sẽ có tác động rất tích cực đối với những người tham gia và sẽ có những đóng góp quan trọng theo hướng “Quan điểm Phật giáo về quản lý môi trường: Nuôi dưỡng thế giới bền vững” trong tương lai.

Tôi hy vọng rằng Hội nghị thượng đỉnh Phật giáo sẽ cung cấp nền tảng sâu sắc cho tất cả các học giả trong việc trao đổi bổ ích, truyền cảm hứng cho những câu hỏi mới và tư duy phê phán trong lĩnh vực quản lý môi trường. Nhân dịp này tôi xin tán dương Giáo hội Phật giáo Việt Nam và bày tỏ lời chúc tốt đẹp nhất cho thành công lớn lao.

Giáo sư L. Udaya Kumar

Trường khoa, Khoa nghiên cứu Phật giáo,

Đại học Acharya Nagarjuna, Ấn Độ

Mahaprajapati Gautami
Trường Nghiên cứu Phật giáo Subharti
Thuộc Trường Đại học Ras Bihari Bose Subharti

Subhartipuram, Kotda Santaur, Đường Aamwala, PO
- Chandanwadi Nanda Ki Chowki, PremNagar, Dehradun – 248007
Điện thoại: 0135 2771925
E-mail: hodbuddhist rbbsu@gmail.com
Trang web: www.rbbsu.edu.in

THÔNGIỆP CHÚC MỪNG

Trái đất của chúng ta là món quà quý giá nhất của vũ trụ. Chính nguồn dinh dưỡng của “thiên nhiên” là chìa khóa cho sự phát triển tương lai của loài người. Sự suy thoái môi trường của con người có liên quan đến các vấn đề ô nhiễm, phá rừng, xử lý chất thải rắn, các vấn đề liên quan đến năng suất kinh tế và an ninh quốc gia cũng như sinh thái.

Nhiệm vụ và trách nhiệm của mỗi người chúng ta là bảo vệ thiên nhiên. Tôi rất vui khi biết Giáo hội Phật giáo Việt Nam quyết định giải quyết các vấn đề liên quan đến môi trường dựa vào lời dạy của Đức Phật.

Tôi xin gửi lời chào và lời chúc mừng tới Giáo hội Phật giáo Việt Nam nhân dịp Hội nghị thượng đỉnh Phật giáo Campuchia - Lào - Việt Nam lần thứ 2 về “Quan điểm Phật giáo về quản lý môi trường: Nuôi dưỡng thế giới bền vững”. Đây là diễn đàn hữu ích và có ý nghĩa đối với các học giả.

Trân trọng!

GS.TS. Nilima Chawhan

Trường Nghiên cứu Phật giáo Subharti,
Đại học Ras Bihari Bose Subharti

THÔNG ĐIỆP CHÚC MỪNG

Kính thưa quý Tôn đức lãnh đạo Phật giáo các nước, các đại biểu xuất sắc và các thiện hữu,

Con vô cùng vui mừng và vinh dự khi gửi những lời chúc tốt đẹp nhất nhân dịp trọng đại của Hội nghị thượng đỉnh Phật giáo Campuchia - Lào - Việt Nam lần thứ 2, diễn ra từ ngày 25 đến 26 tháng 12 năm 2023, tại Học viện Phật giáo Việt Nam tại TP.HCM, Việt Nam.

Trước hết, con xin gửi lời chúc mừng chân thành đến ban tổ chức, gồm Giáo hội Phật giáo Việt Nam, Học viện Phật giáo Việt Nam. Con gửi lời cảm ơn tới các nhân viên và tình nguyện viên chăm chỉ, những người đã nỗ lực không mệt mỏi để tổ chức hội nghị đầy ý nghĩa và tốt lành này.

Hội nghị này có tầm quan trọng to lớn, đóng vai trò nền tảng và then chốt để các nhà lãnh đạo, học giả và hành giả Phật giáo đoàn kết nhằm giải quyết các mối quan tâm cấp bách toàn cầu như biến đổi khí hậu và bảo vệ môi trường. Bằng cách tập hợp trí tuệ và hiểu biết sâu sắc bắt nguồn từ Phật giáo, vốn nhấn mạnh đến lòng từ bi, sự tương quan và sự liên kết của mọi sự sống, hội nghị nhằm mục đích hướng dẫn những nỗ lực tập thể nhằm tạo ra thế giới bền vững.

Giáo lý Phật giáo đưa ra quan điểm độc đáo vượt xa những mối quan tâm trước mắt về môi trường, đi sâu vào các khía cạnh đạo đức và tâm linh trong mối quan hệ của chúng ta với hành tinh. Đối với các đại biểu tham gia thảo luận, đây là cơ hội để khám phá cách các nguyên tắc Phật giáo đưa ra các giải pháp thực tế, thúc đẩy sự hiểu biết sâu sắc hơn về bảo vệ môi trường.

Trí tuệ tập thể được chia sẻ trong sự kiện này có khả năng truyền cảm hứng cho những hành động có ý nghĩa và góp phần vào cuộc đối thoại toàn cầu rộng hơn về các hoạt động bền vững, có sức lan tỏa vượt xa biên giới Campuchia, Lào và Việt Nam.

Thay mặt Viện Tâm lý Phật giáo, tôi xin gửi lời chúc tốt đẹp nhất tới tất cả các đại biểu và những người tham dự để Hội nghị Thượng đỉnh Phật giáo Campuchia - Lào - Việt Nam lần thứ 2 đạt được thành công tốt đẹp.

GS.TS Lye Ket Yong

Phó Giám đốc (Tài chính & Quan hệ Quốc tế),
Viện Tâm lý Phật giáo, Taunggyi, Myanmar

Mahaprajapati Gautami
Trường Nghiên cứu Phật giáo Subharti
Thuộc Trường Đại học Ras Bihari Bose Subharti

Subhartipuram, Kotda Santaur, Đường Aamwala, PO
- Chandanwadi Nanda Ki Chowki, PremNagar, Dehradun – 248007
Điện thoại: 0135 2771925
E-mail: hodbuddhistrbbsu@gmail.com
Trang web: www.rbbsu.edu.in

THƯ CHÚC MỪNG

Kính thưa Đại đức Tỳ-kheo & Tăng đoàn Tỳ-kheo-ni,

Kính thưa quý vị khách quý và quý vị đại biểu,

Nhân dịp tốt lành này, tôi gửi lời chúc mừng chân thành đến tất cả đại biểu tham dự hội nghị về Phật giáo và Chủ nghĩa Môi trường. Cuộc họp mặt trọng thể này là minh chứng cho cam kết vững chắc về tương lai hài hòa và bền vững hơn, nơi những giáo lý sâu sắc của Phật giáo đan xen với nhu cầu cấp thiết nhằm bảo vệ môi trường quý giá của chúng ta.

Trong khung cảnh thanh bình của ba quốc gia Việt Nam, Lào, Campuchia, các bạn đã đan xen các sợi dây Phật giáo và Chủ nghĩa Môi trường, tạo ra tấm thảm giác ngộ và quản lý bền vững. Hơn nữa, Việt Nam, vùng đất có vẻ đẹp tự nhiên đáng kinh ngạc và di sản tinh thần phong phú, cung cấp bối cảnh hoàn hảo cho cuộc đối thoại thiết yếu này. Cam kết trong việc hài hòa trí tuệ tâm linh với nhu cầu cấp thiết để bảo vệ hành tinh của chúng ta là nguồn cảm hứng cho thế giới.

Phật giáo nhấn mạnh đến sự liên kết và tôn trọng mọi sự sống, thúc đẩy quản lý môi trường. Những lời Phật dạy ủng hộ sự hòa hợp với thiên nhiên, thúc đẩy chánh niệm, lòng từ bi và mối quan hệ cân bằng với môi trường. Quan điểm này khuyến khích cuộc sống bền vững, bảo tồn và

hiểu biết sâu sắc về mối liên kết giữa tất cả chúng sinh, từ đó ảnh hưởng đến các hoạt động môi trường một cách có trách nhiệm.

Khi cùng nhau khám phá trí tuệ sâu sắc của Phật giáo và sự liên quan sâu sắc với những thách thức môi trường của thời đại, chúng ta được truyền cảm hứng từ tầm nhìn chung về việc nuôi dưỡng trái đất và nuôi dưỡng sự hiểu biết và lòng từ bi lớn hơn giữa tất cả chúng sinh.

Trí tuệ của Phật giáo dạy chúng ta phải lưu tâm đến hành động của bản thân, trau dồi lòng tốt và nỗ lực để đạt được sự hòa hợp bên trong và bên ngoài. Trên tinh thần này, tôi hoan nghênh nỗ lực của tất cả những người tham gia và Ban Tổ chức trong việc thu hẹp khoảng cách giữa sự giác ngộ tâm linh và bảo vệ sinh thái.

Câu mong hội nghị này đóng vai trò như ngọn hải đăng hy vọng, hướng dẫn chúng ta hướng tới thế giới bền vững và nhân ái hơn. Cùng nhau, chúng ta có thể mở đường tương lai tươi sáng hơn cho Việt Nam, Campuchia và Lào; hơn nữa, cộng đồng toàn cầu của chúng ta và hành tinh nói chung.

Chân thành chúc mừng những nỗ lực cao cả của bạn! Trân trọng kính chào và chúc hội nghị thành công tốt đẹp!

GS.TS Saw Htut Sandar (Myanmar)

Giáo sư & Cố vấn

Trường Nghiên cứu Phật giáo Mahapajapati Gautami Subharti;

Đại học Ras Bihari Bose Subharti;

Dehradun, Uttarakhand, Ấn Độ

THÔNG ĐIỆP CHÚC MỪNG

Tôi vô cùng vui mừng khi biết rằng Hội nghị Phật giáo Campuchia - Lào - Việt Nam lần thứ 2 được Giáo hội Phật giáo Việt Nam tổ chức tại Học viện Phật giáo Việt Nam tại TP.HCM từ ngày 25-26 tháng 12 năm 2023. Tôi vô cùng vinh dự nhận lời mời của Giáo hội Phật giáo Việt Nam và Học viện Phật giáo Việt Nam tham gia hội nghị “Quan điểm Phật giáo” về quản lý môi trường: Nuôi dưỡng thế giới bền vững.”

Tôi tin tưởng chắc chắn rằng hội nghị này với sự tham dự của các nhà lãnh đạo, học giả và hành giả Phật giáo từ Campuchia, Lào, Việt Nam và trên toàn cầu sẽ đưa ra các giải pháp cho các vấn đề biến đổi khí hậu và bảo vệ môi trường. Hội nghị này có tiềm năng đóng góp đáng kể vào việc tạo dựng thế giới hòa bình và bền vững thông qua những hiểu biết sâu sắc về trí tuệ của Phật Pháp.

Tôi muốn nhân cơ hội này gửi lời chúc mừng chân thành tới Hội đồng Trị sự Giáo hội Phật giáo Việt Nam và nhóm trợ lý Hội nghị, vì sự cam kết và cống hiến đầy nhiệt huyết của họ. Tôi xin gửi lời chào nồng nhiệt nhất và những lời chúc tốt đẹp nhất tới tất cả các đại biểu và tham dự viên từ nhiều nơi trên thế giới.

Cầu mong Hội nghị Thượng đỉnh Phật giáo Campuchia - Lào - Việt Nam lần thứ 2 thúc đẩy sự hiểu biết sâu sắc về lời dạy của Đức Phật trong bối cảnh nuôi dưỡng thế giới bền vững.

A handwritten signature in black ink, reading 'Phra Kittisak Dharmasaran'. The signature is fluid and cursive, with a long horizontal stroke at the end.

Hòa thượng Phra Kittisak Dharmasaran
Chủ tịch Tổ chức Dharmasarana, Thái Lan

MAHABODHI INTERNATIONAL MEDITATION CENTRE

Meditation in Action...
Compassion in Action...

THÔNG ĐIỆP CHÚC MỪNG

Thật vui mừng khi được biết Hội nghị Campuchia - Lào - Việt Nam lần thứ 2 với chủ đề “Quan điểm Phật giáo về quản lý môi trường: Nuôi dưỡng thế giới bền vững” do Giáo hội Phật giáo Việt Nam tổ chức. Hội nghị này rất kịp thời vì Campuchia, Lào và Việt Nam nằm trong số những quốc gia đẹp nhất Đông Nam Á. Các quốc gia này có hàng chục ngàn thành viên Tăng đoàn cùng với hàng ngàn tu viện Phật giáo thực hành và bảo tồn giáo lý của Đức Phật với niềm tin và lòng sùng mộ sâu sắc.

Thông điệp về hòa bình, từ bi, hòa hợp và trí tuệ do Đức Phật dạy có ý nghĩa hơn bao giờ hết trong thế giới hỗn loạn ngày nay. Đã đến lúc các đệ tử của Đức Phật, đặc biệt là các thành viên Tăng đoàn, chuẩn bị tinh thần để mang thông điệp tốt đẹp về hòa bình, từ bi và trí tuệ của Đức Phật đến mọi góc ngách trên thế giới. Thế giới đang trải qua những thách thức và khủng hoảng chưa từng có. Lòng từ bi phổ quát do Đức Phật dạy dường như là liều thuốc duy nhất cho mọi bệnh tật của thế kỷ XXI.

Phật giáo có số lượng thành viên Tăng đoàn xuất gia lớn nhất trên thế giới. Do đó Phật giáo, tôn giáo của lòng từ bi và trí tuệ vĩ đại, có thể góp phần to lớn trong việc giải quyết các thách thức khác nhau mà thế giới hiện nay đang phải đối mặt như chiến tranh tàn khốc, biến đổi khí hậu, hiện tượng nóng lên toàn cầu và bạo lực chống lại thiên nhiên và động vật. Thế giới đang nhìn vào những lời dạy của Đức Phật như niềm hy vọng cuối cùng cho sự sống còn của nhân loại.

Hội đồng Trị sự GHPGVN là những vị Thầy Phật giáo có học thức cao và năng động của thế giới hiện nay. Chúng tôi tin tưởng dưới sự lãnh đạo năng động của quý Tôn đức, Hội nghị Campuchia - Lào - Việt Nam

lần thứ 2 này sẽ đạt được những kết quả to lớn trong việc hoàn thành mục tiêu của hội nghị.

Tôi cầu nguyện Tam Bảo và gửi lời chúc tốt đẹp nhất tới Ban tổ chức về sự thành công tốt đẹp trong việc tổ chức hội nghị quan trọng này.

Với sự trân trọng sâu sắc,

Hòa thượng Sanghasena

Chủ tịch sáng lập

Trung tâm Thiên Quốc tế Mahabodhi,

Leh Ladakh, Ấn Độ

YOUNKER HISTORICAL RESEARCH FOUNDATION

Buddha Lok, Meerut Road, Hapur-245101 (U.P.) India

E-mail : heerohito@gmail.com, Cell : +91-9358560005

THÔNG ĐIỆP CHÚC MỪNG

Kính gửi Ban tổ chức và người tham gia,

Tôi chân thành cảm ơn vinh dự được mời tham dự Hội nghị Thượng đỉnh Phật giáo Campuchia - Lào - Việt Nam lần thứ 2, xoay quanh chủ đề “Quan điểm của Phật giáo về quản lý môi trường: Nuôi dưỡng thế giới bền vững” do Giáo hội Phật giáo Việt Nam tổ chức. Tôi vô cùng vui mừng khi có cơ hội chứng kiến cam kết tập thể của các quốc gia hướng tới việc đưa triết học Phật giáo vào diễn ngôn toàn cầu, với mục tiêu chung là đạt được sự thanh thản, hạnh phúc và ấm áp thông qua việc phổ biến giáo pháp.

Chủ đề được chọn có tiếng vang với bản chất của Quỹ Nghiên cứu Lịch sử Younker, tổ chức nỗ lực thúc đẩy sự hiểu biết và hợp tác vì thế giới tốt đẹp hơn. Tôi mong muốn đóng góp vào các cuộc thảo luận phong phú về quản lý môi trường từ quan điểm Phật giáo, nhằm mục đích chia sẻ những hiểu biết sâu sắc có thể làm phong phú thêm trí tuệ tập thể của hội nghị đặc biệt này.

Trong thời đại được đánh dấu bằng những phong trào dân số đáng kể, những xung đột lan rộng, vi phạm nhân quyền và những lời lẽ gây chia rẽ, tầm quan trọng của hội nghị này không thể bị phóng đại. Hội nghị này là nền tảng thiêng liêng cho sự suy ngẫm tập thể về cách mà những lời dạy vượt thời gian của Đức Phật có thể hướng dẫn cộng đồng quốc tế nhằm giải quyết những thách thức cấp bách. Các cuộc thảo luận về chủ đề quan trọng này không chỉ nhằm làm sáng tỏ mà còn soi sáng con đường chuyển hóa được truyền cảm hứng từ trí tuệ sâu sắc của Đức Phật.

Cho phép tôi gửi lời chúc mừng chân thành tới tất cả các Hiệp hội Phật giáo vì những đóng góp mẫu mực của họ. Tôi vô cùng ngưỡng mộ

sự nỗ lực tỉ mỉ của từng bộ phận và từng thành viên tham gia tổ chức và đóng góp cho hội nghị này. Hội nghị không chỉ đơn thuần là diễn đàn học thuật mà còn là ngọn hải đăng giác ngộ, tỏa ra những nguyên tắc vượt thời gian về lòng nhân ái, sự hiểu biết và sự đoàn kết.

Khi triệu tập vào dịp tốt lành này, chúng ta hãy cùng nhau cam kết vượt qua sự khác biệt, nuôi dưỡng ý thức sâu sắc về sự thân thuộc và mở rộng lòng trắc ẩn trên phạm vi toàn cầu. Cầu mong những nỗ lực chung của chúng ta góp phần đáng kể vào việc định hình tương lai tích cực và hài hòa cho thế giới kết nối của chúng ta.

Tôi bày tỏ lòng biết ơn vì lời mời đầy ý nghĩa này và háo hức tham gia vào các cuộc thảo luận mang tính khai sáng ở phía trước, khi chúng ta cùng nhau đóng góp vào sự hiểu biết chung trong cuộc họp mặt quý giá này.

Trân trọng kính chào!

Tiến sĩ Heero Hito

Chủ tịch, Quỹ nghiên cứu lịch sử Younker, Ấn Độ

পালি গ্রন্থ বুদ্ধিস্ট স্টাডিজ বিভাগ, কলা অনুষদ, ঢাকা বিশ্ববিদ্যালয়, ঢাকা-১০০০, বাংলাদেশ

Khoa Nghiên cứu Phật giáo và tiếng Pali, Khoa Nghệ thuật, Đại học
Dhaka, Dhaka-1000, Bangladesh

THÔNGIỆP CHÚC MỪNG

Kính gửi Hội đồng Trị sự Giáo hội Phật giáo Việt Nam,

Tôi rất vui mừng được biết Giáo hội Phật giáo Việt Nam tổ chức Hội nghị thượng đỉnh Phật giáo Campuchia - Lào - Việt Nam lần thứ 2 tại Học viện Phật giáo Việt Nam tại TP.HCM vào ngày 25-26 tháng 12 năm 2023. Chủ đề của hội nghị thượng đỉnh này là “Quan điểm Phật giáo về quản lý môi trường, nuôi dưỡng sự bền vững thế giới”. Tiêu đề của hội nghị thượng đỉnh này rất chính xác và phù hợp trong bối cảnh ngày nay.

Phật giáo là tôn giáo có mối liên hệ mật thiết với môi trường, đạo đức và sự bền vững nhằm xây dựng một xã hội hòa bình. Thật ấm lòng khi biết rằng Hội nghị thượng đỉnh Phật giáo Campuchia - Lào - Việt Nam lần thứ 2 cố gắng khắc sâu vào tâm trí của các đại biểu tham dự về giá trị hòa bình, lòng nhân ái, đạo đức và phúc lợi của con người. Sự kiện nổi bật này sẽ là nền tảng cho một số lượng lớn các học giả từ khắp nơi trên thế giới tham gia và trao đổi những suy nghĩ, quan điểm sâu sắc, có giá trị.

Tôi chúc hội nghị thượng đỉnh này thành công rực rỡ trong việc tạo ra nền tảng toàn cầu sáng tạo và sâu sắc, hữu ích cho việc xây dựng xã hội hài hòa, hạnh phúc, hòa bình và bền vững trên thế giới.

Cầu mong mọi chúng sinh được hạnh phúc!

TS. Biman Chandra Barua

Giáo sư và Nguyên Chủ tịch Khoa Pali

Giám đốc Nghiên cứu Phật giáo,

Trung tâm Di sản và Văn hóa Phật giáo Đại học Dhaka

Dhaka 100, Bangladesh

திரிபிடகத் தமிழ் நிறுவனம்

(பதிவு 94/2016)

எண்.89, மூன்றாவது தெரு, மல்கீசுவரி நகர், மாடம்பாக்கம், சென்னை - 600 126.
கைபேசி : 94453 69542 | Email : tripitakatamil@gmail.com | Website : www.tripitakatamil.com

நிறுவனர் :

THÔNG ĐIỆP CHÚC MỪNG

Thay mặt Tổ chức Tam tạng tiếng Tamil, Chennai, Ấn Độ, tôi rất hân hạnh gửi thông điệp chúc mừng về hội thảo “Quan điểm Phật giáo về quản lý môi trường - Nuôi dưỡng thế giới bền vững” tại Hội nghị Thượng đỉnh Phật giáo Campuchia, Lào, Việt Nam ngày 25-26 tháng 12 năm 2023.

Phật giáo trong bối cảnh toàn cầu hiện nay đã trở thành triết lý có ảnh hưởng lớn, đặc biệt là hệ thống tri thức thay thế cho nhân loại. Chủ đề chính và các chủ đề phụ về môi trường sẽ được thảo luận giữa các nhà lãnh đạo Phật giáo thế giới là nhu cầu cấp thiết.

Giáo hội Phật giáo Việt Nam có kinh nghiệm tốt trong việc tổ chức các hội nghị Phật giáo quốc tế và Hội nghị Phật giáo Campuchia, Lào, Việt Nam cũng sẽ thành công tốt đẹp.

Thế giới hội nghị thượng đỉnh Phật giáo Campuchia, Lào, Việt Nam 2023 đóng góp to lớn cho thế giới tri thức bằng cách đưa ra các giải pháp giải quyết khủng hoảng trong xã hội hiện đại.

Tôi cầu Hội nghị thượng đỉnh Phật giáo Campuchia, Lào và Việt Nam lần thứ 2 thành công tốt đẹp.

T.T.S. E. Anban
Quỹ Tam tạng tiếng Tamil
Chennai, Ấn Độ

CENTRE FOR COMPARATIVE STUDIES OF CIVILISATIONS
Faculty of Philosophy

THÔNGIỆP CHÚC MỪNG

Sự cấp bách của việc giải quyết vấn đề biến đổi khí hậu như mối đe dọa phổ quát đồng thời là thách thức quan trọng nhất mà nhân loại và tất cả chúng sinh phải đối mặt là không thể phủ nhận. Trong thời điểm quan trọng này, việc tìm ra những cách bền vững để sống và cùng tồn tại đã trở thành một điều cần thiết tuyệt đối. Hội nghị thượng đỉnh Phật giáo Campuchia, Lào, Việt Nam lần thứ 2 tại TP.HCM hứa hẹn làm sáng tỏ những vấn đề cấp bách này. Tôi tin rằng đây sẽ là ngọn hải đăng hướng dẫn cho các cá nhân cũng như xã hội.

Phật giáo, với những lời dạy sâu sắc, như tầm quan trọng của suy nghĩ và ý định trong hành động của chúng ta, tính không và tính tương thuộc, mang lại những hiểu biết sâu sắc vô giá trong việc điều hướng bối cảnh phức tạp của những thách thức môi trường. Những đóng góp trong hội nghị này cung cấp góc nhìn độc đáo vượt ra ngoài biên giới và các nền văn hóa, nhấn mạnh đến mối liên kết giữa mọi sự sống.

Thông qua hội nghị này, Ban Tổ chức không chỉ đóng góp cho sự thịnh vượng của xã hội Phật giáo mà còn đưa ra những hướng dẫn có liên quan đến toàn cầu. Những hiểu biết sâu sắc thu được từ sự giao thoa giữa trí tuệ Phật giáo và nhận thức về môi trường có khả năng gây được tiếng vang với mọi người thuộc mọi tầng lớp xã hội, vượt qua ranh giới địa lý và văn hóa.

Tôi tin tưởng rằng hội nghị sẽ đóng vai trò là nền tảng để trao đổi những hiểu biết có giá trị, thúc đẩy sự hiểu biết sâu sắc hơn về cách các

nguyên tắc Phật giáo đóng góp cho những nỗ lực toàn cầu trong việc giải quyết vấn đề biến đổi khí hậu. Trí tuệ tập thể được tạo ra từ sự kiện này có khả năng truyền cảm hứng cho những hành động có ý nghĩa và hướng dẫn các cá nhân và xã hội hướng tới sự chung sống bền vững và hài hòa hơn.

Chúc Ban Tổ chức mọi điều tốt đẹp nhất khi bắt tay vào cuộc hành trình khai sáng này. Mong rằng hội nghị sẽ là nguồn cảm hứng, tạo ra những ý tưởng và giải pháp gây được tiếng vang không chỉ trong cộng đồng Phật giáo mà còn vang dội trên toàn thế giới.

Với lòng mong chờ và trân trọng kính chào!

TS. Robert Szuksztul

TI. Nghiên cứu so sánh các nền văn minh

Trường Đại học Jagiellonia,

Krakow, Ba Lan

Phần III: TÓM TẮT THAM LUẬN

1. ĐẠO ĐỨC PHẬT GIÁO VÀ CUỘC SỐNG BỀN VỮNG: KHÁM PHÁ CÁC NGUYÊN TẮC PHẬT GIÁO CÓ THỂ CHỈ DẪN CHÚNG TA HƯỚNG TỚI VIỆC SỐNG HÒA HỢP VỚI THIÊN NHIÊN

HT.TS. Thích Tâm Đức

Phó Giám đốc, Trường Đại học Phật giáo Việt Nam, TP.HCM.

Trong một thời đại được đánh dấu bằng sự gia tăng các mối quan tâm về môi trường và lời kêu gọi cấp bách về cuộc sống bền vững, giáo lý của Phật giáo nổi lên như một ngọn hải đăng của trí tuệ, soi sáng con đường hướng tới sự chung sống hài hòa với thiên nhiên. Bài tiểu luận này đi sâu vào các nguyên tắc sâu sắc của đạo đức Phật giáo, nhấn mạnh khái niệm nền tảng về sự liên kết - nhấn mạnh mạng lưới phức tạp ràng buộc tất cả chúng sinh và môi trường trong một sự cân bằng tinh tế. Thông qua lăng kính triết học Phật giáo, bài diễn thuyết khám phá các khía cạnh thực tế của cuộc sống bền vững, ủng hộ việc tiêu dùng có chánh niệm, những lựa chọn từ bi và cam kết không gây hại. Trong khi thừa nhận những thách thức cố hữu trong những tình huống khó xử về môi trường thời hiện đại, bài tiểu luận nêu bật tiềm năng chuyển hóa của giáo lý Phật giáo, thúc đẩy sự hiểu biết sâu sắc hơn và đánh giá cao vai trò của chúng ta với tư cách là người quản lý Trái đất.

2. HÀI HÒA TRONG TIÊU DÙNG: CHẤP NHẬN CÁC GIÁ TRỊ PHẬT GIÁO ĐỂ CÂN BẰNG SINH THÁI

TS. Heero Hito Venerable

Chủ tịch, Tổ chức Nghiên cứu Lịch sử Younker, Ấn Độ.

Trong thế giới kết nối toàn cầu của chúng ta hiện nay, không thể phủ nhận tác động lan rộng của suy thoái sinh thái, trong đó chủ nghĩa tiêu dùng đang nổi lên như một tác nhân chính. Nó được định hình bởi lý tưởng và chủ nghĩa vật chất của phương Tây, cuộc sống của chúng ta ngày càng gắn chặt với việc theo đuổi sản xuất và tiêu dùng không ngừng, dẫn đến sự cạn kiệt tài nguyên một cách bừa bãi. Bài viết này tìm cách đi sâu vào cơ cấu phức tạp của chủ nghĩa tiêu dùng, làm sáng tỏ các hệ tư tưởng cơ bản của nó và khám phá những phân nhánh của nó đối với cả đời sống

con người và sự phong phú của tài nguyên thiên nhiên đang ngày càng suy giảm.

3. VAI TRÒ CỦA PHẬT GIÁO VÀ TĂNG ĐOÀN TRONG VIỆC GIẢI QUYẾT CÁC THÁCH THỨC TOÀN CẦU

Bhikkhu Kondanya Ravi Manandhar

Nguyên Tổng thư ký Hiệp hội Tăng đoàn Nepal.

Bài viết này xem xét vai trò của Phật giáo và Tăng đoàn trong việc giải quyết những thách thức toàn cầu lớn mà thế giới ngày nay đang phải đối mặt. Bài viết thảo luận về quản lý môi trường, được tổ chức tại các khu vực có lịch sử Phật giáo với sự hiện diện mạnh mẽ của chùa Phật giáo. Hội nghị nhằm mục đích phổ biến những lời dạy của Đức Phật về hòa bình, từ bi và trí tuệ, mang lại sự hướng dẫn trong thời kỳ hỗn loạn của chúng ta. Khi những cuộc khủng hoảng chưa từng có như chiến tranh, biến đổi khí hậu và bạo lực chống lại thiên nhiên đe dọa nhân loại, thông điệp từ bi phổ quát của Đức Phật mang đến giải pháp cấp bách. Cuối cùng, bài viết khám phá cách Phật giáo và Tăng đoàn, duy trì truyền thống bất bạo động và trí tuệ, có thể giúp hiện thực hóa tầm nhìn của Đức Phật về một thế giới công bằng, bền vững cho các thế hệ tương lai.

4. CÁCH TIẾP CẬN CỦA PHẬT GIÁO ĐỐI VỚI CUỘC KHỦNG HOẢNG MÔI TRƯỜNG ĐƯƠNG ĐẠI

GS.TS. Walmoruwe Piyaratana

Trưởng Khoa, Phân Khoa Nghiên cứu Phật giáo, (EP), Khoa Phật học, Trường ĐH Mahachulalongkornrajavidyalaya University (MCU).

Bài viết ngắn này nhằm mục đích thảo luận về phương pháp tiếp cận của Phật giáo đối với cuộc khủng hoảng môi trường đương đại. Đây là một cuộc thảo luận rất kịp thời vì tính thực tiễn của Phật giáo được thảo luận nhiều hơn bao giờ hết trong lịch sử. Cần phải nói rằng con người đương đại phải đối mặt với nhiều khủng hoảng môi trường hơn bao giờ hết. Những khủng hoảng mà xã hội loài người gây ra cho môi trường thông qua những thảm họa thiên nhiên, và mặt khác là những khủng

hoảng mà thiên nhiên mang đến do chính hoạt động của con người. Một số cuộc khủng hoảng nêu trên như biến đổi khí hậu, thảm họa môi trường (lũ lụt, lở đất, hạn hán) và hiện tượng nóng lên toàn cầu (cháy rừng, sa mạc) được coi là thiên tai, ngày càng nhiều hơn và tàn hại hơn. Đó cũng là kết quả của một số nguyên nhân nhất định, do hoạt động tùy tiện và lâu dài của con người. Bài viết được cho là sẽ thảo luận về một số phương pháp tiếp cận quan trọng của Phật giáo áp dụng để khắc phục cuộc khủng hoảng môi trường đương đại.

5. QUAN ĐIỂM CỦA PHẬT GIÁO VỀ BIẾN ĐỔI KHÍ HẬU VÀ HÀI HÒA MÔI TRƯỜNG

GS. Lye Ket Yong

*Phó Giám đốc Quan hệ Quốc tế,
Viện Tâm Lý Phật Giáo, Myanmar.*

Khi thế giới vật lộn với những tác động ngày càng gia tăng của khí hậu, bài viết này khám phá những hậu quả hữu hình của việc nhiệt độ tăng lên, axit hóa đại dương, sông băng tan chảy và sự tuyệt chủng động vật hoang dã sắp xảy ra. Các hoạt động của con người như xả rác, phá rừng, đốt rừng và săn trộm đã góp phần đáng kể vào việc gây ra các thảm họa thiên nhiên làm trầm trọng thêm các tác động của khí hậu. Từ lũ lụt, động đất đến cháy rừng, những hiện tượng này xảy ra thường xuyên hơn do các hoạt động làm đảo lộn sự cân bằng môi trường. Theo quan điểm Phật giáo, gốc rễ của biến đổi khí hậu nằm ở hành động tiêu cực của con người và sự thiếu trí tuệ, đặc biệt là không có khả năng phân biệt đúng sai, hành động có lợi và hành động có hại. 'Kilesa' giống như sự giận bó, hành vi phi đạo đức và thiếu tiết độ được xem là động lực thúc đẩy suy thoái môi trường và biến đổi khí hậu. Cách tiếp cận của Phật giáo nhằm mục đích làm sáng tỏ vai trò lòng từ bi và chánh niệm có thể giúp giải quyết những thách thức liên quan hiểu biết về hậu quả của khí hậu thông qua các nguyên tắc, đồng thời thúc đẩy sự chung sống hài hòa với môi trường.

6. SỰ HÒA HỢP CỦA CHÁNH NIỆM: KHÁM PHÁ TÂM LÝ HỌC PHẬT GIÁO VÀ ĐẠO ĐỨC SINH THÁI ĐỂ CÓ CUỘC SỐNG BỀN VỮNG

Ven. R. Summiththananda Thero
Đại sư, TT. Sarnath, Bồ Đề Đạo Tràng, Ấn Độ,
& Rev. Nikapitiye Nandarathana Thero
NCS, Khoa Triết học,
Trường ĐH. Banaras Hindu, Varanasi, Ấn Độ.

Bài viết nghiên cứu sự giao thoa giữa tâm lý học Phật giáo và đạo đức sinh thái, đặc biệt nhấn mạnh vào tác động biến đổi của chánh niệm đối với cuộc sống bền vững và mối tương quan giữa thực hành chánh niệm và nghĩa vụ đạo đức đối với môi trường. Việc xem xét tài liệu kỹ lưỡng sẽ phác thảo các nền tảng triết học, tham khảo những cuốn sách có ảnh hưởng và các ấn phẩm của các học giả như Joanna Macy và Thích Nhất Hạnh. Cách tiếp cận này tích hợp phân tích văn bản, phỏng vấn các học viên và nghiên cứu trường hợp điển hình để cung cấp sự hiểu biết toàn diện. Kết quả cho thấy việc thực hành chánh niệm, dựa trên các nguyên tắc Phật giáo, tạo ra sự thay đổi đáng kể trong nhận thức về sinh thái và hành vi đạo đức. Những người thực hành thể hiện nhận thức cao hơn về tác động của chúng đối với môi trường, bằng chứng là nhiều ví dụ khác nhau về làng sinh thái, phong trào tiêu dùng có ý thức và nơi nghỉ ngơi sinh thái. Sự kết hợp của những quan sát này nhấn mạnh khả năng sâu sắc của chánh niệm trong việc tạo điều kiện thuận lợi cho mối quan hệ hòa bình và cân bằng với môi trường. Nghiên cứu thúc đẩy giao tiếp liên văn hóa đang diễn ra và những thích ứng cụ thể dựa trên sự hiểu biết về cách tâm lý Phật giáo được tích hợp vào cuộc thảo luận toàn cầu về cuộc sống bền vững.

7. PHẬT GIÁO VÀ NHẬN THỨC VỀ MÔI TRƯỜNG: NUÔI DƯỠNG CUỘC SỐNG VÀ SỨC KHỎE TỐT THÔNG QUA SẢN XUẤT VÀ TIÊU THỤ THỰC PHẨM CÓ Ý THỨC

TS. NS. Thích Nữ Diệu Hiếu (Supetteyyā)
Phó Khoa Pali, Học viện Phật giáo Việt Nam
tại Thành phố Hồ Chí Minh.

Bài viết trình bày những suy ngẫm về một số giáo lý của Phật giáo liên quan đến việc tiêu thụ thực phẩm có chánh niệm và thực hành sản xuất thực phẩm có trách nhiệm, thừa nhận mối liên hệ phức tạp của chúng

với sức khỏe môi trường. Lời dạy của Đức Phật nhấn mạnh đến sự phụ thuộc lẫn nhau của tất cả chúng sinh và sự phụ thuộc của họ vào nguồn dinh dưỡng, coi thực phẩm là hỗ trợ cơ bản cho cuộc sống. Các cuộc thảo luận đi sâu vào các khái niệm chính như ‘tất cả chúng sinh được duy trì nhờ thực phẩm’ (sabbe sattā āhāratthitikā) và ‘sức khỏe là lợi ích lớn nhất’ (ārogyaparamā lābhā), nhấn mạnh mối quan hệ cơ bản của thực phẩm với cuộc sống và sức khỏe. Phật giáo khuyến khích các cá nhân tiếp cận thực phẩm bằng chánh niệm, xem xét tác động của nó đối với sức khỏe cá nhân và môi trường rộng lớn hơn. Rút ra những hiểu biết sâu sắc từ các nguyên tắc Chánh mạng (sammāājīva), bài viết đề cập đến trách nhiệm đạo đức của những người tham gia sản xuất thực phẩm và nhấn mạnh sự cần thiết phải nâng cao nhận thức về tác động sức khỏe và môi trường của hoạt động sản xuất. Hơn nữa, các hoạt động quản lý chất thải, lấy cảm hứng từ giáo lý Phật giáo, ủng hộ việc sử dụng tài nguyên một cách có ý thức và bền vững. Bằng cách tuân thủ các nguyên tắc Phật giáo, các cá nhân có thể nuôi dưỡng mối quan hệ hài hòa với thiên nhiên, góp phần nâng cao ý thức về môi trường và cuộc sống bền vững.

8. GIÁO DỤC VÀ NHẬN THỨC VỀ MÔI TRƯỜNG: GÓC NHÌN PHẬT GIÁO

*Đại đức Tiến sĩ Yorn Kosal
Rajāgana danh dự của Campuchia.*

Trong bài viết này, ông rút ra những lời dạy của Phật giáo để khám phá các phương pháp tiếp cận nhằm thúc đẩy giáo dục môi trường và nhận thức cộng đồng tốt hơn. Thông qua lăng kính của các khái niệm quan trọng của Phật giáo như sự phụ thuộc lẫn nhau, bất bạo lực và hành vi đạo đức, Đại đức Kosal xem xét các nguyên tắc tâm linh và triết học có thể hướng dẫn việc quản lý bền vững thế giới tự nhiên như thế nào. Đại đức thảo luận về cách truyền đạt sự hiểu biết về mối liên hệ giữa nhân loại với môi trường cho thế hệ trẻ có thể truyền cảm hứng cho sự tôn trọng và đưa ra quyết định dựa trên giá trị. Đại đức Kosal cũng đề xuất các sáng kiến gắn kết cộng đồng nhằm nâng cao hiểu biết về trách nhiệm chung của chúng ta đối với các thế hệ tương lai. Bài viết đưa ra tầm nhìn Phật giáo về việc nuôi dưỡng chánh niệm sinh thái và thúc đẩy lối sống hòa hợp với thiên nhiên.

9. QUAN ĐIỂM CỦA PHẬT GIÁO VỀ SỰ NÓNG LÊN TOÀN CẦU

TT.TS. Thích Giác Hiệp

Phó Ban Phật giáo Quốc tế, Giáo hội Phật giáo Việt Nam.

Bài viết này đi sâu vào quan điểm của Phật giáo về vấn đề cấp bách của hiện tượng nóng lên toàn cầu, làm sáng tỏ vai trò không thể phủ nhận của các hoạt động của con người trong việc làm trầm trọng thêm tình trạng biến đổi khí hậu. Bằng cách xem xét mối quan hệ phức tạp giữa con người và môi trường của họ, bài diễn thuyết nhấn mạnh tác động bất lợi của nạn phá rừng, ô nhiễm và phát thải khí nhà kính đối với cả sự cân bằng sinh thái và sức khỏe con người. Rút ra từ những giáo lý Phật giáo cổ xưa, bài viết làm sáng tỏ những đóng góp sâu sắc của Phật giáo trong việc bảo tồn môi trường, nhấn mạnh mối liên hệ nội tại giữa thực hành tâm linh và sự thiêng liêng của thiên nhiên. Nêu bật những sáng kiến thiết thực của Giáo hội Phật giáo Việt Nam, bài viết chủ trương chung sống hài hòa với môi trường, phù hợp với những nguyên lý vượt thời gian của Phật giáo về lòng từ bi, chánh niệm và tôn trọng mọi sinh vật.

10. TÍCH HỢP CÁC NGUYÊN TẮC PHẬT GIÁO VÀO HOẠT ĐỘNG TIẾP THỊ CÓ Ý THỨC SINH THÁI CHO CÁC DI SẢN, PHẢN CHIẾU ĐẾN THỰC TRẠNG CHÙA BOROBUDUR - INDONESIA

Budi Hermawan

& Soegeng Wahyoedi

Trường ĐH. Kristen Krida Wacana, Jakarta, Indonesia.

Viện Nghiên cứu Số liệu và Tư vấn thống kê.

Nghiên cứu này khám phá sự tích hợp các nguyên tắc Phật giáo vào các chiến lược tiếp thị có ý thức về sinh thái để bảo tồn di sản, tập trung vào Thánh tích Borobudur của Indonesia. Là một cái nôi văn hóa và lịch sử quan trọng đang phải đối mặt với những thách thức liên quan đến môi trường và du lịch, Borobudur đóng vai trò là trường hợp độc đáo để kiểm tra các phương pháp tiếp thị bền vững. Áp dụng phương pháp diễn giải định tính, nghiên cứu đi sâu vào việc áp dụng chánh niệm, lòng nhân ái và sự hòa hợp với thiên nhiên trong hoạt động tiếp thị có ý thức về sinh thái, nhằm cân bằng sự tham gia của du khách với nhu cầu bảo tồn. Các phát hiện cho thấy rằng sự tích hợp như vậy sẽ nâng cao hiệu quả của các

chiến lược tiếp thị, dẫn đến các hoạt động du lịch bền vững hơn và tác động có lợi cho cộng đồng địa phương. Cách tiếp cận này không chỉ tôn trọng ý nghĩa văn hóa của khu di tích mà còn phù hợp với các giá trị tiêu dùng hiện đại, nhấn mạnh đến đạo đức và thực hành kinh doanh có trách nhiệm. Nghiên cứu này góp phần vào lĩnh vực quản lý di sản bền vững hơn, đề xuất một phương pháp tiếp thị toàn diện, mới lạ. Nó nhấn mạnh tầm quan trọng của việc điều chỉnh các chiến lược quảng bá phù hợp với các giá trị văn hóa và tinh thần, đưa ra một mô hình bền vững cho các di sản khác. Tuy nhiên, trọng tâm cụ thể của nghiên cứu về Borobudur trong bối cảnh Indonesia nêu bật nhu cầu khám phá rộng hơn ở các bối cảnh văn hóa và địa lý khác nhau, gợi ý những hướng nghiên cứu trong tương lai về tiếp thị và quản lý di sản bền vững.

11. QUAN ĐIỂM CỦA PHẬT GIÁO VỀ BA LOẠI TAI HỌA VÀ ẢNH HƯỞNG ĐẾN MÔI TRƯỜNG

Prof. Dr. Saw Htut Sandar

*TI. Nghiên cứu Phật giáo Mahapajapati Gautami,
Trường ĐH Ras Bihari Bose Subharti University, Dehradun, Ấn Độ.*

Trong Hội nghị thượng đỉnh khai sáng này, chúng tôi đi sâu vào sự hội tụ giữa niềm tin tôn giáo Phật giáo và ý thức về môi trường, thúc đẩy cuộc đối thoại hài hòa giữa khoa học môi trường, nhân văn và đức tin trong cộng đồng Phật giáo. Những người Phật tử, dựa trên sự hiểu biết sâu sắc rằng thiên nhiên vốn không tốt cũng không xấu, ủng hộ sự chung sống và tôn trọng mọi sinh vật. Tuy nhiên, thế giới hiện đại phải đối mặt với vô số thách thức bắt nguồn từ *Lobha* (tham lam), *Dosa* (sân hận hay hận thù) và *Moha* (vô minh hay si mê), dẫn đến tình trạng hỗn loạn xã hội. Lời dạy của đức Phật làm sáng tỏ tính chất chu kỳ của thiên tai, trong đó sự khan hiếm và sức tàn phá do lòng tham gây ra bộc lộ. Kinh Pháp Hoa và Kinh Kappa trình bày chi tiết hơn về những hậu quả về môi trường, từ nạn đói đến mất cân bằng sinh thái, do hành động tập thể của nhân loại gây ra. Bài giảng này cũng khám phá trí tuệ vượt thời gian của đức Phật về bảo vệ môi trường, nhấn mạnh hợp tác quốc tế, xây dựng hòa bình, viện trợ nhân đạo và giảm thiểu biến đổi khí hậu là những con đường then chốt. Dựa trên lòng từ bi, thiên định và hành vi đạo đức, Phật tử mong muốn

nâng cao nhận thức và nỗ lực hợp tác để chống lại thiên tai và duy trì sự cân bằng mong manh của hành tinh chúng ta.

12. SỰ PHÁT TRIỂN BỀN VỮNG CỦA PHẬT GIÁO: MỘT TIẾNG NÓI MỚI ĐỂ ỨNG PHÓ VỚI KHỦNG HOẢNG MÔI TRƯỜNG

GS.TS. L. Udaya Kumar

*Trưởng Khoa Nghiên cứu Phật học,
Trường ĐH. Acharya Nagarjuna, Nagarjuna Nagar,
Bang Andhra Pradesh Ấn Độ.*

Mục đích chính của bài viết này là cố gắng tìm ra giải pháp tốt hơn cho các vấn đề, khủng hoảng từ thế hệ này sang thế hệ khác, v.v... Nhân loại đang phải đối mặt với một cuộc khủng hoảng chưa từng có do vô số vấn đề đe dọa đến hạnh phúc của chúng ta và của thế giới. Các thế hệ tương lai. Biến đổi khí hậu, nghèo đói, suy thoái môi trường và xung đột chính trị xã hội là một trong những vấn đề cấp bách nhất mà chúng ta phải đối mặt ngày nay. Những tác động của biến đổi khí hậu đã được cảm nhận trên toàn thế giới. Hạn hán, lũ lụt và mực nước biển dâng cao đang phá hủy nhà cửa và buộc người dân phải rời bỏ quê hương để tìm kiếm sự an toàn. Trong thập kỷ qua, số người phải di dời do thảm họa liên quan đến khí hậu đã tăng hơn gấp đôi, lên hơn 17 triệu người mỗi năm. Những sự kiện này không chỉ gây thiệt hại về người và tài sản mà còn có tác động tàn khốc đến nền kinh tế và cộng đồng. Tác phẩm này khám phá sự giao thoa giữa Phật giáo và sự phát triển, cũng như cách Phật giáo đưa ra một góc nhìn độc đáo về cuộc khủng hoảng môi trường. Chương này bắt đầu bằng việc thảo luận về sự gặp gỡ giữa Phật giáo và sự phát triển cũng như sự hiểu biết của Phật giáo về sự phát triển.

13. KIẾN TRÚC CẢNH QUAN CHÙA HIỆN NAY THEO XU HƯỚNG THIẾT KẾ BỀN VỮNG

Nguyễn Thị Bích Vân

*Khoa Thiết kế Kiến trúc Nội thất,
Đại học Kiến trúc Thành phố Hồ Chí Minh*

Kiến trúc bền vững đang ngày càng phổ biến hơn trên thế giới cũng như ở Việt Nam và đây sẽ không chỉ là xu hướng mà còn là giải pháp bắt buộc trong tương lai. Bên cạnh việc xây dựng và phát triển các công trình kiến trúc, các cơ sở tôn giáo, bao gồm cả Phật giáo, đang nỗ lực để mở rộng và cải thiện cơ sở của họ để phục vụ mục tiêu tôn giáo và phục vụ cộng đồng một cách tốt hơn. Theo thống kê, có gần 18.500 ngôi chùa, tịnh xá, thiền viện, tịnh thất, niệm Phật đường, và tu viện trải dài khắp cả nước, với hơn 55.000 Tăng Ni và tín đồ chiếm 60% dân số cả nước. Sự phát triển và bảo tồn kiến trúc cảnh quan chùa đã và đang trở thành một vấn đề quan trọng trong thời đại hiện đại, đặc biệt là khi đối diện với các thách thức về môi trường và bền vững. Nghiên cứu này tập trung vào việc xem xét xu hướng thiết kế bền vững trong kiến trúc cảnh quan chùa hiện nay. Điều này có thể giúp cải thiện không chỉ về đẹp mà còn tính tiện ích và bền vững của các khuôn viên chùa, đồng thời thúc đẩy sự phát triển của kiến trúc bền vững trong lĩnh vực tôn giáo.

14. NĂNG LỰC CỦA CHÁNH NIỆM, ĐẠO ĐỨC SINH THÁI VÀ TRIẾT HỌC PHẬT GIÁO TRONG VIỆC GIẢM THIỂU TÌNH TRẠNG SUY THOÁI SINH THÁI

Ven. Kittisak Dharmasaran

Chủ tịch Tổ chức Dharmasarana,

Thiền sư, TT, thiền Kuru, Nakhon Ratchasima, Thái Lan.

& GS. David D. Perrodin

GS. Danh dự Ngành Quản lý giáo dục

Tổ chức Dharmasarana Foundation, Thái Lan.

Sự giao thoa giữa chánh niệm, đạo đức sinh thái và tính bền vững tạo thành một chủ đề hấp dẫn trong nghiên cứu học thuật, đặc biệt là trong bối cảnh cuộc khủng hoảng sinh thái toàn cầu ngày càng gia tăng. Công việc học thuật này khám phá cách chánh niệm, đạo đức sinh thái và triết học Phật giáo có thể giải quyết hiệu quả tình trạng suy thoái sinh thái ở các quốc gia khác nhau. Bài viết tập trung vào cách áp dụng những nguyên tắc này trong bối cảnh cụ thể của quốc gia để giải quyết các vấn đề sinh thái quan trọng. Sử dụng các ví dụ từ các môi trường sinh thái khác nhau, nghiên cứu nhấn mạnh sức mạnh chuyển hóa của chánh niệm và đạo

đức sinh thái gắn liền với triết học Phật giáo. Những khái niệm này được chứng minh là khuyến khích hành vi sinh thái có trách nhiệm và thúc đẩy sự thay đổi tích cực.

15. NGUYÊN TẮC ĐẠO ĐỨC PHẬT GIÁO VỀ LỐI SỐNG BỀN VỮNG; VỚI SỰ ĐỀ CẬP CỤ THỂ ĐẾN BRAHMAVIHARA (BỐN PHẠM TRÚ)

TS. Varanyana

*Trợ lý & Giảng sư tại Trường ĐH. Dhamma Vinaya
Yangon, Myanmar.*

Toàn bộ giáo lý Phật giáo có thể được hiểu là một hệ thống tư tưởng và thực hành dựa trên đạo đức. Phật giáo đã được công nhận là một tôn giáo bất bạo động nhờ hệ thống thực hành của nó, đặc biệt là thực hành *Brahmanvihara* (Bốn phạm trú). Việc thực hành này đã được sử dụng như một công cụ để duy trì giáo pháp Phật giáo (*Sāsana*) trong một thời gian dài. Hơn nữa, nó tạo thành một nguyên tắc thiết yếu để nuôi dưỡng sự phát triển bền vững đối với môi trường tự nhiên. Thế giới tự nhiên hay môi trường luôn là yếu tố nền tảng của Phật giáo kể từ khi ra đời. Có một mối quan hệ sâu sắc giữa Phật giáo và môi trường mẹ thiên nhiên. Mặc dù giáo lý Phật giáo không cung cấp hướng dẫn rõ ràng về các vấn đề môi trường và cân bằng sinh thái, nhưng rõ ràng là không có giáo lý Phật giáo nào khuyến khích việc tiêu thụ tài nguyên thiên nhiên một cách tùy tiện. Kinh điển Phật giáo đặc biệt phong phú về tính đa dạng sinh thái. Thực hành *Brahmanvihara* mang đến khả năng nuôi dưỡng một môi trường hòa bình thông qua các hiện tượng tinh thần ổn định, được coi là một cách tiếp cận đạo đức cụ thể để sống bền vững trong sự hòa hợp với mẹ thiên nhiên của chúng ta.

16. CHÁNH NIỆM VÀ ĐẠO ĐỨC SINH THÁI: CÁCH TIẾP CẬN TOÀN DIỆN CỦA PHẬT GIÁO

TS. Biman Chandra Barua

*Phân Khoa Nghệ thuật, Khoa Nghiên cứu Phật giáo và Pali,
Trường ĐH. Dhaka, Bangladesh.*

Tôn giáo và các khía cạnh sinh thái rất quan trọng cho sự phát triển bền vững cho tất cả mọi người. Để thực hiện được phương pháp này, cần phải có chánh niệm thực sự. Chánh niệm có thể có được từ việc nghiên cứu Phật giáo. Trong mọi tôn giáo, vấn đề sinh thái được ưu tiên nhất cho sự phát triển bền vững của nền văn minh và đạo đức sinh thái là điều bắt buộc để hình thành một xã hội. Nghiên cứu hiện tại tập trung vào bản chất của tôn giáo, chánh niệm và đạo đức sinh thái cũng như những thách thức đối với sự phát triển sinh thái của một xã hội. Bài viết này tập trung vào những cách xây dựng một xã hội bền vững, những con đường đảm bảo đa dạng sinh học trên toàn cầu và nêu bật cách giảm thiểu những thách thức sinh thái thông qua thực hành chánh niệm và đạo đức theo cách tiếp cận của Phật giáo. Hơn nữa, tư tưởng và kỷ luật Phật giáo đã được giải thích để tạo ra một môi trường bền vững cho mọi sinh vật.

17. QUẢN CHIẾU ĐẠO ĐỨC PHẬT GIÁO VỀ ĐẠO ĐỨC VÀ LỐI SỐNG BỀN VỮNG: HÒA HỢP VỚI THẾ GIỚI TỰ NHIÊN

Rev. Dato' Dr. Sumana Siri

*Trưởng Tăng đoàn Nayaka Thera Vương quốc Anh & châu Âu,
Giám đốc thường trực, Tư vấn Y khoa,
TT. Phật giáo Buddhist Realists' Vihara, Vương quốc Anh.*

Khi suy ngẫm về đạo đức và lối sống bền vững, một nhà đạo đức Phật giáo điều hướng sự giao thoa giữa quản lý môi trường và sự tồn tại có chánh niệm. Dựa trên những thói quen hàng ngày của đức Phật từ bi, người đã quan tâm đến tất cả chúng sinh, từ con người đến động vật và vẻ đẹp muôn màu muôn vẻ của thiên nhiên, bài viết thu hút sự chú ý đến triết lý đạo đức thực dụng hướng dẫn các nguyên tắc Phật giáo. Bác bỏ những trù tượng siêu hình, Phật pháp nhấn mạnh sự liên quan của thời điểm hiện tại và sự liên kết của mọi sự sống. Sự tuân thủ mang tính biểu tượng của đức Phật Gautama đối với “*Chính sách xanh và kinh tế xanh*”, thể hiện qua sự ra đời, giác ngộ và đi qua dưới tán cây của Ngài, biểu thị sự bác bỏ chủ nghĩa duy lý để ủng hộ cách tiếp cận hợp lý, đa chiều đối với sự bền vững. Những so sánh với nhà bảo vệ môi trường Des Jardin nhấn mạnh sự chú trọng của Phật giáo về “*vô ngã*” để giảm thiểu tính ích kỷ và đau khổ, trái ngược hoàn toàn với các hệ tư tưởng tư bản chủ nghĩa cá

nhân. Bài viết ủng hộ tầm nhìn của đức Phật, đề cao sự bình tâm và thanh thản, cân bằng trong việc theo đuổi hạnh phúc bền vững, phản ánh trí tuệ vượt thời gian rằng “*càng ít mong muốn, chúng ta càng hạnh phúc hơn*”.

18. QUAN ĐIỂM PHẬT GIÁO VỀ QUẢN LÝ MÔI TRƯỜNG: BẢO DƯỠNG MỘT THẾ GIỚI BỀN VỮNG

Most Ven. Dr. Woneung Lee Chi Ran

Chủ tịch, Trung tâm Quốc gia Hàn Quốc

Tổ chức Phật giáo châu Á vì hòa bình (ABCP).

Bài viết này nghiên cứu quan điểm sâu sắc của Phật giáo về quản lý môi trường, khám phá mối liên hệ giữa con người, thiên nhiên và tính vô thường của thế giới. Bắt nguồn từ trí tuệ của đức Phật rằng “*Sabbe saṅkhārā aniccā - tất cả hành (các pháp có điều kiện) đều vô thường*”, sự thay đổi liên tục nội tại trong thế giới của chúng ta. Tuy nhiên, nhịp sống bận rộn thường ngày đã cản trở việc chúng ta suy ngẫm về mối quan hệ của nhân sinh với thiên nhiên. Nhiều người coi môi trường như một cuộc chinh phục, dẫn đến sự phá hủy ngoài ý muốn của hệ sinh thái trái đất, mang danh là sự tiến bộ. Bài viết nhấn mạnh rằng đức Phật đã trải qua cuộc đời không của cải vật chất, là một nhà hoạt động vì môi trường và bảo tồn thiên nhiên.

Bài viết nhấn mạnh sự liên quan của giáo lý Phật giáo trong thế kỷ XXI khi chúng ta đối mặt với những thách thức môi trường toàn cầu. Nó kêu gọi thiền định và nhận thức đạo đức sinh thái, khuyến khích các cá nhân vượt ra khỏi sự suy tư thụ động và đóng góp tích cực vào việc bảo tồn hệ sinh thái. Kết luận khám phá quan điểm nhân học, ủng hộ việc sử dụng bền vững các hệ sinh thái, đặc biệt thông qua các hoạt động thành công như du lịch sinh thái. Từ quan điểm của Phật giáo, bảo vệ thiên nhiên trở thành trách nhiệm tập thể, đòi hỏi sự hướng ngoại của thiền định và sự tập trung nhiệt huyết vào việc nuôi dưỡng hệ sinh thái.

19. TIÊU DÙNG CÓ Ý THỨC VÀ BẢO VỆ MÔI TRƯỜNG

Dashinima Sodnomdorjiev, Dyd Khambo Lama

Phó Chủ tịch Giáo hội Phật giáo Nga.

Trong thời đại mà nguy cơ suy thoái môi trường ngày càng gia tăng, nhu cầu tiêu dùng có ý thức nổi lên như một ngọn hải đăng hy vọng khi đối mặt với các cuộc khủng hoảng sinh thái. Các vấn đề leo thang về dân số quá mức, đô thị hóa và ô nhiễm nhấn mạnh nhu cầu cấp thiết về các giải pháp thiết thực để bảo vệ hành tinh của chúng ta. Biến đổi khí hậu do sự nóng lên toàn cầu, gây ra mối đe dọa không chỉ cho thế hệ hiện tại của chúng ta mà còn gây nguy hiểm cho di sản mà chúng ta để lại cho thế hệ tương lai. Trong bối cảnh đó, bài viết khám phá những hiểu biết sâu sắc của Phật giáo, một truyền thống đáng kính, về việc giải quyết các thách thức môi trường. Khi đức Đạt-lai Lạt-ma nhấn mạnh trách nhiệm tập thể để cứu thế giới, bài viết đi sâu vào khái niệm tiêu dùng có ý thức - một đặc tính hiện đại phù hợp với các nguyên tắc cổ xưa. Tiết lộ số liệu thống kê gây sốc về lãng phí tài nguyên, diễn ngôn kêu gọi một sự thay đổi mô hình trong hành vi của con người, ủng hộ cách tiếp cận tiêu dùng có ý thức và đo lường. Bắt nguồn từ giáo lý Phật giáo, triết lý tiêu dùng có chánh niệm trở thành một công cụ hữu hiệu trong cuộc chiến chống lại thảm họa môi trường, thúc giục các cá nhân xem xét tác động của những lựa chọn của họ đối với hành tinh. Khi thế giới vật lộn với hậu quả của việc sản xuất quá mức và lãng phí, việc tiêu dùng có ý thức không chỉ nổi lên như một điều cần thiết mà còn là chất xúc tác mạnh mẽ để bảo tồn và nâng cao sự sống trên trái đất. Bài báo cho rằng việc tích hợp giáo lý của đức Phật vào cuộc sống hàng ngày và các chính sách quốc gia có thể báo trước một sự thay đổi mang tính chuyển đổi hướng tới quản lý môi trường, nhấn mạnh rằng tương lai của hành tinh nằm trong tay của những người chọn hành động.

20. PHẬT GIÁO VÀ Ý THỨC SINH THÁI: MỐI LIÊN HỆ VỚI ĐẠO ĐỨC PHẬT GIÁO VÀ TƯ TƯỞNG CỦA ĐỨC PHẬT

GS.TS. Projit Kumar Palit

*GD. Trung tâm Nghiên cứu Ấn Độ học,
Khoa Lịch sử, Trường Đại học Assam Bang Assam, Ấn Độ.*

Bài viết này đi sâu vào mối liên hệ sâu sắc giữa Phật giáo và ý thức sinh thái, làm sáng tỏ các nguyên tắc đạo đức và nền tảng triết học làm nền tảng cho mối quan hệ này. Trong bối cảnh quan điểm Ấn Độ cổ đại, bài viết khám phá sự hòa nhập liền mạch giữa con người và thiên nhiên, bác

bỏ mọi sự phân đôi giữa hai điều này. Các khái niệm như “*dhammata*” và “*niyama*” được giới thiệu như những quy luật tự nhiên chi phối vũ trụ, nhấn mạnh đến sự hòa hợp phổ quát được gọi là “*rtam*”. Bài viết lập luận rằng duy trì sự cân bằng sinh thái, một thuật ngữ được dùng như của thời hiện đại nhưng thực chất lại chính là bản chất của Phật giáo. Đi sâu vào đạo đức, triết học và hiểu biết sâu sắc về tâm lý của Phật giáo, bài viết cho rằng giáo lý của đức Phật đưa ra một hướng dẫn mang tính chuyển hóa để có một cuộc sống có ý thức và chân chính. Bằng cách xem xét sự giao thoa giữa đạo đức và sinh thái Phật giáo, bao gồm tầm quan trọng của Năm Giới, bài viết nêu lên sự liên quan của Phật giáo trong việc thúc đẩy sự chung sống bền vững và hài hòa giữa nhân loại và môi trường.

21. MÔI TRƯỜNG VÀ SỨC KHỎE CON NGƯỜI TỪ GÓC NHÌN PHẬT GIÁO

GS.TS. Nilima Chawhan

*Giám đốc TT. Nghiên cứu Phật giáo Mahapajapati Gautami,
Trường ĐH Ras Bihari Bose Subharti University, Dehradun, Ấn Độ.*

Sự thay đổi trong môi trường của chúng ta đều do các hoạt động của con người gây ra trong hầu hết mọi lĩnh vực của cuộc sống đã ảnh hưởng đến mô hình sức khỏe của chúng ta. Bài viết tham gia hội nghị này khám phá những hiểu biết sâu sắc mà Phật giáo mang lại trong việc tìm hiểu mối liên hệ giữa môi trường và sức khỏe con người. Bài viết đi sâu phân tích những hiểu biết sâu sắc mà triết học Phật giáo đưa ra liên quan đến mối quan hệ phức tạp giữa môi trường và hạnh phúc của con người. Khi cộng đồng toàn cầu vật lộn với những thách thức môi trường ngày càng gia tăng và tác động sâu sắc đến sức khỏe con người, thì nhu cầu khám phá các quan điểm thay thế có thể hướng dẫn các giải pháp bền vững ngày càng tăng.

22. QUAN ĐIỂM PHẬT GIÁO VỀ QUẢN LÝ MÔI TRƯỜNG: NUÔI DƯỠNG MỘT THẾ GIỚI BỀN VỮNG

Goutam Arindam Barua

*Tổng Thư ký, Tổ chức Phật giáo châu Á vì hòa bình (ABCP),
Trung tâm Quốc gia Bangladesh.*

Trong một thế giới đang vật lộn với những thách thức ngày càng gia tăng của tình trạng suy thoái môi trường, việc thiết lập các hoạt động bền vững trở nên vô cùng cấp thiết. Diễn ngôn toàn cầu về môi trường cộng hưởng với nhận thức rằng hậu quả của hành động của con người không bị giới hạn bởi biên giới; chúng lan rộng khắp các quốc gia và tác động không tương xứng đến những người dễ bị tổn thương nhất. Khi các nước phát triển chịu phần lớn trách nhiệm về tình trạng suy thoái môi trường thì chính các quốc gia đang phát triển lại phải gánh chịu hậu quả nặng nề nhất. Từ mực nước biển dâng cao và nạn phá rừng đến mất đa dạng sinh học và hậu quả thảm khốc của lũ lụt và hạn hán, mạng lưới phức tạp của sự phụ thuộc lẫn nhau về sinh thái đang bị căng thẳng nghiêm trọng. Giữa cuộc khủng hoảng môi trường này, những lời dạy sâu sắc của Phật giáo đưa ra một quan điểm độc đáo về quản lý và tính bền vững. Bài viết này đi sâu vào triết học Phật giáo, khám phá những địa điểm linh thiêng được các Phật tử tôn kính và làm sáng tỏ khuôn khổ trong đó Phật giáo nhìn nhận mối quan hệ của con người với môi trường. Gắn chặt với sự liên kết, trách nhiệm và lòng từ bi, các nguyên tắc Phật giáo hướng dẫn chúng ta hướng tới sự quản lý có chánh niệm, nhấn mạnh việc áp dụng thực tế những lời dạy này cho cuộc sống bền vững. Thông qua lăng kính trí tuệ và lòng trắc ẩn, cuộc khám phá này nhằm truyền cảm hứng cho sự chung sống hài hòa với thế giới tự nhiên, mang đến những hiểu biết sâu sắc vô giá để điều hướng địa hình phức tạp của việc bảo tồn môi trường.

23. TIÊU DÙNG CÓ CHÁNH NIỆM TRONG PHẬT GIÁO VÀ CON ĐƯỜNG DẪN ĐẾN SỰ BỀN VỮNG

TS. Robert Szuksztul

II. Nghiên cứu so sánh các nền văn minh
Trường Đại học Jagiellonia, Krakow, Ba Lan.

Bài viết này đi sâu vào mối quan hệ cộng sinh giữa Phật giáo, tiêu dùng có chánh niệm và việc theo đuổi sự bền vững. Nó mở ra năm phân liên kết với nhau, mỗi phần đóng góp vào việc khám phá chủ đề một cách toàn diện. Thứ nhất, nó phân tích tỉ mỉ ý nghĩa sâu sắc của chánh niệm, tiêu dùng và dinh dưỡng trong bối cảnh triết học Phật giáo. Dựa trên

nền tảng này, bài viết trình bày chi tiết về việc sử dụng chánh niệm như một phương pháp thực hành cơ bản của Phật giáo, làm sáng tỏ những mối liên hệ phức tạp của nó với con đường tâm linh rộng lớn hơn. Trong mạch chuyển đổi liên tục, nó áp dụng những hiểu biết sâu sắc này vào thách thức đương đại về tiêu dùng bền vững, đưa ra các ví dụ và đề xuất thực tế. Dựa trên những đoạn kinh, bài viết chứng minh rằng việc tiêu dùng bền vững và có chánh niệm hoàn toàn phù hợp với con đường Phật giáo. Cuối cùng, nó giải quyết những thách thức bên ngoài, đặc biệt là ảnh hưởng lan rộng của chủ nghĩa tiêu dùng, làm sáng tỏ những rào cản đương thời đối với việc theo đuổi tiêu dùng có chánh niệm và từ đó đem đến sự bền vững.

24. TÁC ĐỘNG CỦA SỨC KHỎE MÔI TRƯỜNG ĐẾN SỰ TỒN TẠI CỦA CHÚNG SINH NHƯ ĐƯỢC MÔ TẢ TRONG PHẬT PHÁP

GS.TS. Samanta Ilankoon

Trường Đại học Phật giáo và Pali, Homagama, Sri Lanka.

Bài viết này đi sâu vào những lời dạy sâu sắc của Phật pháp, làm sáng tỏ quan điểm của Phật pháp về mối quan hệ phức tạp giữa sức khỏe môi trường và hạnh phúc của chúng sinh. Công nhận Đức Phật là một nhân vật vô song trong nền văn minh nhân loại, bài viết làm sáng tỏ cách giáo lý của Ngài vượt qua các mô hình tôn giáo truyền thống, thay vào đó tập trung vào vấn đề sâu sắc về đau khổ và sự chấm dứt khổ đau. Trọng tâm của Phật Pháp là khái niệm về sức khỏe đa chiều, bao gồm các khía cạnh thể chất, tinh thần, xã hội, tinh thần và môi trường. Rút ra từ những câu kinh điển, bài viết nhấn mạnh tầm quan trọng của một môi trường hài hòa, nhấn mạnh vai trò của nó trong việc nuôi dưỡng hạnh phúc và sự hài lòng. Thông qua việc khám phá toàn diện các truyền thống và giáo lý Phật giáo, bài viết thừa nhận rằng Phật Pháp mang lại những hiểu biết sâu sắc vô giá trong việc giải quyết các cuộc khủng hoảng sinh thái đương đại, ủng hộ một cách tiếp cận toàn diện nhằm nuôi dưỡng cả chúng sinh và môi trường tự nhiên xung quanh.

25. SỰ HÒA HỢP SINH THÁI PHẬT GIÁO: KHÁM PHÁ HIỆU QUẢ MÔI

TRƯỜNG CỦA CÁC NGÔI CHÙA PHẬT GIÁO HÀN QUỐC TRONG BỐI CẢNH PHỤC HỒI TOÀN CẦU

Mrs. Pooja

Thư ký thường trực,

Tổ chức Nghiên cứu Bồ-tát Thích Quảng Đức, Ấn Độ.

Nghiên cứu chuyên sâu này khám phá mối quan hệ phức tạp giữa Phật giáo và sinh thái trong bối cảnh độc đáo của các ngôi chùa Phật giáo Hàn Quốc, làm sáng tỏ hiệu quả môi trường và sự chung sống hài hòa của các ngôi chùa này như những chất xúc tác tiềm năng cho sự phục hồi toàn cầu. Bằng cách xem xét sự phối hợp giữa sinh thái học và lý thuyết duyên khởi trong Phật giáo, tác giả giới thiệu một quan điểm đặc biệt về sự phục hồi toàn cầu bắt nguồn từ đạo đức sinh thái Phật giáo. Bài viết nhấn mạnh vai trò then chốt của những ngọn núi trong cuộc sống hàng ngày của người Hàn Quốc, đi sâu vào tầm quan trọng của chúng như những không gian linh thiêng, địa điểm chùa chiền và trung tâm cho các hoạt động giải trí. Nó nhấn mạnh những nỗ lực bảo vệ môi trường của các ngôi chùa Phật giáo Hàn Quốc trong bối cảnh hoạt động leo núi ngày càng phổ biến. Nghiên cứu khám phá nền tảng triết học của Phật giáo, đi sâu vào các khái niệm như duyên khởi và tư tưởng Tịnh độ trong Đại thừa, đưa ra những hiểu biết sâu sắc về các giải pháp sinh thái khả thi cho những thách thức toàn cầu. Bài viết giới thiệu khái niệm tinh thần Bồ-tát đối với môi trường, gợi ý một sự thay đổi mô hình trong việc giải quyết các vấn đề sinh thái trong thế kỷ XXI.

26. LỜI PHẬT DẠY VÀ THẾ GIỚI NGÀY NAY

Ven. Gunissara

T.T. Nghiên cứu Phật giáo Mahapajapati Gautami

Trường ĐH Ras Bihari Bose Subharti University, Dehradun, Ấn Độ.

Trong bối cảnh thế giới đương đại không ngừng phát triển, được đánh dấu bằng cả những tiến bộ đáng chú ý lẫn những nghịch cảnh đáng báo động, việc suy ngẫm về lời dạy của đức Phật trở nên cấp thiết. Bài thuyết trình này có tựa đề “Lời dạy của đức Phật và Thế giới ngày nay” nhằm mục

dịch kết nối trí tuệ của Phật giáo với những thách thức và cơ hội của thời đại chúng ta. Sự phân cực về những thành tựu của nhân loại, từ những đột phá hiệu quả trong lĩnh vực y tế hay giao thông vận tải đều có sự xuất hiện của các lực lượng hủy diệt đã cho thấy những thảm họa trong thời đại chúng ta. Những lời dạy vượt thời gian của đức Phật đã giúp nâng cao tâm hồn và nuôi dưỡng hòa bình vĩnh cửu, vẫn còn phù hợp với chúng ta cho đến ngày nay. Đề cập đến hai mặt tốt và xấu, các bài kinh của đức Phật đều nhấn mạnh về lòng bác ái, đức hạnh và năm đức tính cơ bản không chỉ nâng cao hạnh phúc cá nhân mà còn góp phần bảo tồn môi trường toàn cầu. Giáo Pháp Tinh Yêu và Từ Bi đóng vai trò như ngọn hải đăng để giải quyết các xung đột đương thời và thúc đẩy sự hòa hợp toàn cầu. Đi sâu vào Luật tạng, một tư liệu lịch sử từ hơn 2.500 năm trước cho thấy tầm nhìn xa của đức Phật trong việc bảo vệ môi trường trong thời kỳ xã hội còn thô sơ. Tóm lại, những lời dạy của đức Phật chủ trương chống lại nạn phá rừng, phá hủy hạt giống và xáo trộn trái đất, cho thấy ý định sâu sắc của Ngài là bảo vệ thế giới và môi trường của nó. Cầu mong cuộc trình bày này soi sáng con đường hướng tới sự chung sống hài hòa cho tất cả mọi người.

27. MÔI TRƯỜNG VÀ SỰ TIÊU DÙNG TỈNH THỨC

Ven. Suraj Rana

Kỹ sư Kỹ thuật phần mềm điện tử

Trường ĐH. Cardiff Metropolitan, Nepal.

Trong thế giới phát triển nhanh chóng như ngày nay, việc ăn nhanh khi đang di chuyển đã trở thành tiêu chuẩn. Ý tưởng ăn uống có chánh niệm mang đến một sự thay đổi quan điểm đáng hoan nghênh. Phong trào ăn uống chánh niệm, có nguồn gốc từ văn hóa Phật giáo, mời gọi mọi người tiếp cận bữa ăn của mình với mức độ nhận thức và lòng biết ơn cao hơn. Ẩm thực Phật giáo có lịch sử lâu đời, được khám phá bởi Hidden Mantra, một tổ chức chuyên nâng cao nhận thức và nghiên cứu các phong tục lịch sử.

Các cách thức ăn uống của Phật giáo bao trùm ý tưởng ăn uống có chánh niệm, thừa nhận tiềm năng biến đổi của việc hiện diện hoàn toàn khi tiêu thụ thực phẩm. Khi áp dụng vào việc ăn uống, chánh niệm tạo điều kiện kết nối mạnh mẽ hơn với thời điểm hiện tại và nuôi dưỡng sự

trân trọng, cả hai đều là những phần quan trọng trong thực hành Phật giáo. Người Phật tử nuôi dưỡng cơ thể, tâm trí và tinh thần của mình một cách có mục đích và toàn diện hơn bằng cách kết hợp chánh niệm vào bữa ăn của mình. Chúng ta hãy xem xét tầm quan trọng của việc ăn uống trong chánh niệm trong Phật giáo và nó ảnh hưởng như thế nào đến việc thực hành chánh niệm.

28. BHOJANA SAPPAYA: KHÁM PHÁ CHUYÊN SÂU VỀ THỰC HÀNH TIÊU DÙNG CÓ CHÁNH NIỆM CỦA CÁC TU SĨ PHẬT GIÁO NGUYÊN THỦY THÁI LAN VÀ NHỮNG ĐÓNG GÓP CỦA HỌ CHO CÁC MỤC TIÊU PHÁT TRIỂN BỀN VỮNG

MA. Nichaboon Charuprakorn

Trường Đại học Chulalongkorn, Bangkok, Thái Lan.

Bài viết nghiên cứu sâu vào các sắc thái phức tạp của *Bhojana Sappāya*, một nguyên tắc Phật giáo sâu sắc ủng hộ việc ăn uống chánh niệm và điều độ, trong bối cảnh của các tu sĩ Phật giáo Nguyên thủy Thái Lan. Nghiên cứu không chỉ xem xét kỹ lưỡng những thách thức về sức khỏe mà các nhà sư này phải đối mặt do thói quen tiêu thụ thực phẩm mà còn gắn kết phát hiện này với các Mục tiêu Phát triển Bền vững (SDGs), đặc biệt là Mục tiêu 3 là “Đảm bảo cuộc sống khỏe mạnh và nâng cao hạnh phúc cho mọi người ở mọi lứa tuổi”. Nghiên cứu, bắt nguồn từ khuôn khổ học thuật, làm sáng tỏ tiềm năng của *Bhojana Sappāya* trong việc thúc đẩy các hoạt động tiêu dùng bền vững và có chánh niệm, góp phần mang lại phúc lợi xã hội rộng rãi hơn.

29. PHẬT GIÁO VÀ THẾ GIỚI TỰ NHIÊN

TT.TS. Thích Nhật Từ

*Phó Viện trưởng thường trực Học viện Phật giáo Việt Nam tại TP.HCM,
Phó Chủ tịch Liên minh Phật giáo Quốc Tế (IBC).*

Bài viết này đi sâu vào mối quan hệ giữa Phật giáo và thế giới tự nhiên. Phần đầu tiên của bài viết khám phá cuộc đời của Đức Phật gắn liền với

thiên nhiên, từ khi Ngài sinh ra trong vườn Lumbini cho đến khi Ngài giác ngộ dưới gốc cây bồ-đề. Mối liên hệ này phản ánh qua sự tôn trọng thiên nhiên của đức Phật.

Bài viết thảo luận về cách đối xử đạo đức của Phật giáo đối với động vật, nhấn mạnh lòng từ bi và sự tôn trọng đối với tất cả chúng sinh. Tác giả nhấn mạnh tầm quan trọng của việc bảo vệ môi trường, nêu bật vấn đề hủy hoại môi trường ngày càng gia tăng. Tác giả kết thúc bằng việc khám phá những lời dạy của Đức Phật về bảo vệ thiên nhiên, nhấn mạnh tầm quan trọng của chánh niệm và trách nhiệm trong việc nuôi dưỡng thế giới bền vững. Những lời dạy này đóng vai trò là kim chỉ nam trong việc giải quyết các thách thức về môi trường và thúc đẩy sự chung sống hài hòa với thiên nhiên.

30. ĐẠO ĐỨC PHẬT GIÁO VÀ CUỘC SỐNG BỀN VỮNG

NS.TS. Thích Tịnh Vân

Phó Trưởng khoa Pali, Học Phật giáo Việt Nam tại TP.HCM.

Ni sư Tịnh Vân khám phá mối liên hệ giữa đạo đức Phật giáo và lối sống bền vững. Lời dạy của Đức Phật hướng dẫn sự tu tập cá nhân và hòa hợp cộng đồng. Cộng đồng Phật giáo nên thực hành lời nói, hành động và sinh kế đúng đắn để tôn trọng thiên nhiên và nhân quyền. Tu dưỡng đức hạnh, thiên định và trí tuệ thông qua đạo đức giúp các cá nhân hoàn thành nhiệm vụ và trách nhiệm xã hội với lòng tốt. Nghiệp và duyên khởi khuyến khích việc trau dồi những ý định và hành vi đạo đức. Điều này thúc đẩy hạnh phúc cá nhân và xã hội trong thời gian dài, với tinh thần trách nhiệm. Những hành động có công đức vì lợi ích của tất cả mọi người đều được nhấn mạnh. Ở mọi cấp độ, sự thật, sự tha thứ và sự hiểu biết củng cố sự phát triển và hòa bình thông qua đạo đức Phật giáo.